

॥प्रथमः प्रश्नः॥

॥तैत्तिरीयसंहितायां प्रथमकाण्डे प्रथमः प्रश्नः॥

इ॒षे त्वो॒र्जे त्वां वा॒यवः॑ स्थोपा॒यवः॑ स्थ दे॒वो वः॑ सवि॒ता
 प्रा॒रप॑यतु श्रेष्ठ॑तमा॒य क॑र्मण॒ आ प्या॑यध्वम॒घ्निया दे॒वभा॒गमूर्ज॑स्वतीः
 पय॑स्वतीः प्र॒जाव॑तीरनमी॒वा अ॑य॒क्ष्मा मा वः॑ स्तेन॒ ईश॑त॒ मा-
 ऽघ॑श॒सो रु॒द्रस्य॑ हे॒तिः परि॑ वो वृणक्तु ध्रु॒वा अ॒स्मिन्गोप॑तौ स्यात
 ब॒ह्वीर्य॑ज॒मान॑स्य प॒शून्पा॑हि॥ (१)

इ॒षे त्रि॑च॒त्वारि॑शत्॥१॥ _____[१]

य॒ज्ञस्य॑ घो॒षद॑सि प्रत्यु॑ष्टः॒ रक्षः॑ प्रत्यु॑ष्टा अरा॑तयः
 प्रेय॑म॒ंगाद्वि॑षणां ब॒र्हिर॑च्छ॒ मनु॑ना कृ॒ता स्व॒धया॑ वि॒त॑ष्टा त
 आ॒व॑हन्ति क॒वयः॑ पु॒रस्ता॑द्वे॒वेभ्यो॑ जुष्ट॑मिह ब॒र्हिरा॑सदे॒ देवाना॑
 परि॑षूतम॒सि व॒रुष॑वृद्धम॒सि दे॒वब॑र्हिर्मा त्वा॒ऽन्व॒ङ्गा ति॒र्यक्प॑र्व
 ते रा॒ध्यास॑माच्छे॒त्ता ते मा रि॑षं दे॒वब॑र्हिः श॒तव॑ल्शं वि रो॒ह
 स॒हस्र॑वल्शा (२)

वि व॒यः रु॑हेम पृथि॒व्याः स॒म्पृचः॑ पा॒हि सु॒स॒म्भृता॑ त्वा
 स॒म्भ॑रा॒म्यदि॑त्यै रा॒स्नाऽसी॑न्द्रा॒ण्यै स॒न्नह॑नं पू॒षा ते॑ ग्र॒न्थिं ग्र॑न्थातु
 स ते॒ माऽऽस्था॑दिन्द्र॒स्य त्वा बा॒हुभ्या॑मुद्यच्छे बृह॒स्पते॑र्मूर्धा
 ह॑रा॒म्युर्व॑न्तरि॒क्षम॑न्वि॒हि दे॒वङ्ग॑मम॒सि॥ (३)

सहस्रं बलशा अष्टात्रिंशच्च॥२॥ [२]

शुन्धध्वं दैव्याय कर्मणे देवयज्यायै मातरिश्वनो घर्मोऽसि
द्यौरसि पृथिव्यसि विश्वधाया असि परमेण धाम्ना दृ॒हंस्व मा
ह्वा॒र्वसू॒नां प॒वित्र॑मसि श॒तधा॑रं वसू॒नां प॒वित्र॑मसि स॒हस्र॑धारं
हुतः स्तो॒को हु॒तो द्र॒प्सोऽ॒ग्नये॑ बृ॒हते॑ नाकाय॒ स्वाहा॑ द्यावा॒-
पृथि॒वीभ्या॑ ५ सा वि॒श्वायुः सा वि॒श्वव्य॑चाः सा वि॒श्वकर्मा॑
सम्पृ॒च्यध्व॑मृतावरीरू॒र्मिणी॑र्मधु॒मत्त॑मा म॒न्द्रा धन॑स्य सा॒तये॑ सोमे॒न
त्वाऽऽत॑न॒न्चीन्द्रा॑य॒ दधि॑ वि॒ष्णो ह॒व्यं र॑क्षस्व॥ (४)

सोमेनाद्यौ च॥१॥ [३]

कर्मणे वां देवेभ्यः शकेयं वेषाय त्वा प्रत्युष्टं ५ रक्षः प्रत्युष्टा
अरा॑तयो धू॒रसि॑ धूर्व॒ धूर्व॑न्तं धूर्व॒ तं योऽ॒स्मान्धूर्व॑ति॒ तं धूर्व॑ यं
व॒यं धूर्वा॑म॒स्त्वं दे॒वाना॑मसि स॒स्त्रित॑मं प॒प्रित॑मं जुष्ट॑तमं व॒ह्नि॑तमं
दे॒व॒हूत॑म॒म॒हुत॑मसि ह॒वि॒र्धानं॑ दृ॒हंस्व मा ह्वा॑र्मि॒त्रस्य॑ त्वा चक्षु॑षा
प्रेक्षे॒ मा भे॑र्मा सं वि॒क्था मा त्वा॑ (५)

हि॒सिष॑मुरु वा॒ताय॑ दे॒वस्य॑ त्वा स॒वितुः॑ प्र॒सवे॑ऽश्विनो॒र्बा॒हुभ्या॑
पू॒ष्णो ह॒स्ताभ्या॑म॒ग्नये॑ जुष्टं निर्व॑पाम्य॒ग्रीषो॑माभ्यामि॒दं दे॒वाना॑मि॒दमु॑
नः स॒ह स्फा॑त्यै त्वा ना॒रा॑त्यै सु॒व॒र॒भि वि॒ ख्ये॑षं वैश्वान॑रं
ज्योति॑र्दृ॒हं॒न्ता॒न्दुर्या॑ द्यावा॒पृथि॒व्योर्ब॑न्त॒रि॒क्षम॑न्वि॒ह्यदि॑त्यास्त्वो॒-
प॒स्थे सा॑दया॒म्यग्रे॑ ह॒व्यं र॑क्षस्व॥ (६)

मा त्वा षट्त्वारिंशच्च॥२॥ [४]

दे॒वो वः॑ स॒वि॒तोत्पु॑ना॒त्वच्छि॑द्रेण प॒वि॒त्रेण॑ व॒सोः॑ सू॒र्यस्य॑
र॒श्मि॒भि॒रापो॑ दे॒वीर॒ग्रेपु॑वो अ॒ग्रेगु॑वोऽग्रं इ॒मं य॒ज्ञं न॑य॒ताग्रे॑
य॒ज्ञप॑तिं धत्त युष्म॒निन्द्रो॑ऽवृणीत वृ॒त्रतू॑र्ये यू॒यमिन्द्र॑मवृणीध्वं
वृ॒त्रतू॑र्ये प्रोक्षि॑ताः स्था॒ग्नये॑ वो जुष्टं प्रोक्षा॑म्य॒ग्नीषो॑मा॒भ्यां
शु॒न्धध्वं॑ दै॒व्याय॑ कर्मणे दे॒वय॑ज्याया अव॑धूतः रक्षोऽव॑धूता
अ॒रा॒तयो॑ऽदि॒त्यास्त्व॑गंसि॒ प्रति॑ त्वा (७)

पृ॒थि॒वी वै॑त्त्वधि॒षव॑णमसि वानस्प॒त्यं प्रति॑ त्वा-
ऽदि॒त्यास्त्व॑ग्वै॒त्वग्ने॑स्त॒नूर॑सि वा॒चो वि॑स॒र्जनं॑ दे॒ववी॑तये त्वा
गृ॒ह्णाम्य॑द्रि॒रसि॑ वानस्प॒त्यः स इ॒दं दे॒वेभ्यो॑ ह॒व्यं सु॑शमिं
शमि॑ष्वेष॒मा व॑दोर्ज॒मा व॑द द्युमद्व॑दत व॒यं स॑ङ्घा॒तं जै॑ष्म
व॒रुष॑वृद्धमसि॒ प्रति॑ त्वा व॒रुष॑वृद्धं वेत्तु॒ परा॑पूतः रक्षः॒ परा॑पूता
अ॒रा॒तयो॑ रक्ष॑सां भा॒गोऽसि॑ वा॒युर्वो॑ वि॒वि॒नक्तु॑ दे॒वो वः॑ स॒वि॒ता
हि॒र॒ण्यपा॑णिः॒ प्रति॑ गृ॒ह्णातु॥ (८)

त्वा भाग एकादश च॥२॥ [५]

अव॑धूतः रक्षोऽव॑धूता अ॒रा॒तयो॑ऽदि॒त्यास्त्व॑गंसि॒ प्रति॑ त्वा
पृ॒थि॒वी वै॑त्तु दि॒वः स्क्व॑म्भ॒नि॒र॑सि॒ प्रति॑ त्वाऽदि॒त्यास्त्व॑ग्वै॒त्तु धि॒षणा॑-
ऽसि पर्व॑त्या प्रति॑ त्वा दि॒वः स्क्व॑म्भ॒निर्वै॑त्तु धि॒षणा॑ऽसि पा॒र्वते॑यी
प्रति॑ त्वा पर्व॑तिर्वै॒त्तु दे॒वस्य॑ त्वा स॒वि॒तुः प्र॑स॒वेऽश्वि॑नो॒र्बा॒हुभ्यां॑ पू॒ष्णो

हस्ताभ्यामधि॒वपामि॑ धान्य॑मसि धिनु॒हि दे॒वान्प्रा॒णाय॑ त्वाऽपा॒नाय॑
त्वा व्या॒नाय॑ त्वा दी॒र्घामनु॑ प्रसि॑तिमायुषे धां दे॒वो वः॑ सवि॒ता
हि॒र॑ण्यपा॒णिः प्र॑ति गृह्णातु॥ (९)

प्राणायं त्वा पञ्चदश च॥१॥ _____ [६]

धृष्टि॑रसि ब्रह्म॑ यच्छापा॑ऽग्नेऽग्निमा॒माद॑ जहि निष्क्र॒व्याद॑
से॒धा दे॒वय॑जं वह॒ निर्दग्ध॑ रक्षो॒ निर्दग्धा॑ अरा॑तयो ध्रु॒वम॑सि
पृथि॑वीं दृ॒हाऽऽयु॑र्दृ॒ह प्र॒जां दृ॒ह स॒जा॒तान॒स्मै य॒ज॑मानाय॒
पर्य॑ह ध॒त्रम॑स्यन्तरि॒क्षं दृ॒ह प्रा॒णं दृ॒हापा॑नं दृ॒ह स॒जा॒तान॒स्मै
य॒ज॑मानाय॒ पर्य॑ह ध॒रुण॑मसि दि॒वं दृ॒ह चक्षु॑र- (१०)

दृ॒ह श्रो॑त्रं दृ॒ह स॒जा॒तान॒स्मै य॒ज॑मानाय॒ पर्य॑ह ध॒र्माऽसि॑
दि॒शो दृ॒ह योनि॑ दृ॒ह प्र॒जां दृ॒ह स॒जा॒तान॒स्मै य॒ज॑मानाय॒ पर्य॑ह
चि॒तः स्थ॑ प्र॒जाम॒स्मै र॒यिम॒स्मै स॒जा॒तान॒स्मै य॒ज॑मानाय॒ पर्य॑ह
भृ॒गूणा॑मङ्गि॒रसां॑ तप॑सा तप्य॒ध्वं या॒नि घ॒र्मे क॒पाला॑न्युपचि॒न्वन्ति॑
वे॒धसः॑। पू॒ष्णस्ता॒न्यपि॑ व्र॒त इन्द्र॑वा॒यू वि मु॑ञ्चताम्॥ (११)

चक्षुरष्टाचत्वारिंशच्च॥२॥ _____ [७]

सं व॑पामि॒ समा॑पो अ॒द्विर॑गम॒त॒ समोष॑धयो॒ रसे॑न॒ स॒
रे॒वती॑र्ज॒गती॑भिर्मधु॑मती॒र्मधु॑मतीभिः सृ॒ज्यध्व॑म॒द्भ्यः परि॑ प्र॒जाताः॑
स्थ॒ सम॒द्भिः पृ॑च्यध्वं ज॒नय॑त्यै त्वा सं यौ॒म्यग्र॑यै॒ त्वाऽग्नी॑षोमाभ्यां

मुखस्य शिरोऽसि घर्मोऽसि विश्वायुरु रुरु प्रथस्वोरु ते यज्ञपतिः
 प्रथतां त्वचं गृह्णीष्वान्तरितं रक्षोऽन्तरिता अरातयो देवस्त्वा
 सविता श्रपयतु वर्षिष्ठे अधि नाकेऽग्निस्ते तनुवं माऽति धागग्ने
 हव्यं रक्षस्व सं ब्रह्मणा पृच्यस्वैकताय स्वाहा द्विताय स्वाहा
 त्रिताय स्वाहा ॥ (१२)

सविता द्वाविंशतिश्च ॥

[८]

आदद् इन्द्रस्य बाहुरसि दक्षिणः सहस्रभृष्टिः शततेजा
 वायुरसि तिग्मतेजाः पृथिवि देवयजन्योषध्यास्ते मूलं मा
 हिंसिषमपहतोऽरुरुः पृथिव्यै व्रजं गच्छ गोस्थानं वर्षतु ते
 द्यौर्बधान देव सवितः परमस्यां परावति शतेन पाशैर्योऽस्मान्द्वेष्टि
 यं च वयं द्विष्मस्तमतो मा मौगपहतोऽरुरुः पृथिव्यै देवयजन्यै
 व्रजं (१३)

गच्छ गोस्थानं वर्षतु ते द्यौर्बधान देव सवितः परमस्यां
 परावति शतेन पाशैर्योऽस्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मस्तमतो मा
 मौगपहतोऽरुरुः पृथिव्या अदेवयजनो व्रजं गच्छ गोस्थानं वर्षतु
 ते द्यौर्बधान देव सवितः परमस्यां परावति शतेन पाशैर्योऽस्मान्द्वेष्टि
 यं च वयं द्विष्मस्तमतो मा (१४)

मौगरुरुस्ते दिवं मा स्कान् वसवस्त्वा परिगृह्णन्तु गायत्रेण
 छन्दसा रुद्रास्त्वा परिगृह्णन्तु त्रैष्टुभेन छन्दसाऽऽदित्यास्त्वा

परिगृह्णन्तु जागतेन छन्दसा देवस्य सवितुः सवे कर्म कृण्वन्ति
 वेधसं ऋतमस्यृतसदनमस्यृतश्रीरसि धा असि स्वधा अस्युर्वी
 चासि वस्वी चासि पुरा क्रूरस्य विसृपो विरप्शिन्नुदादाय
 पृथिवीं जीरदानुर्यामैरयं चन्द्रमसि स्वधाभिस्तान्धीरासो अनुदृश्य
 यजन्ते॥ (१५)

देवयजन्ये व्रजन्तमतो मा विरप्शिन्नेकादश च॥३॥ [१]

प्रत्युष्टं रक्षः प्रत्युष्टा अरातयोऽग्नेर्वस्तेजिष्ठेन तेजसा
 निष्टपामि गोष्ठं मा निर्मृक्षं वाजिनं त्वा सपत्नसाहं सम्मार्जि
 वाचं प्राणं चक्षुः श्रोत्रं प्रजां योनिं मा निर्मृक्षं वाजिनीं त्वा
 सपत्नसाहीं सम्मार्ज्याशासाना सौमनसं प्रजां सौभाग्यं
 तनूम्। अग्नेरनुव्रता भूत्वा सन्नह्ये सुकृताय कम्। सुप्रजसंस्त्वा
 वयं सुपत्नीरुपं (१६)

सेदिम। अग्नें सपत्नदम्भनमदब्धासो अदाभ्यम्। इमं विष्यामि
 वरुणस्य पाशं यमबन्धीत सविता सुशेवः। धातुश्च योनौ सुकृतस्य
 लोके स्योनं मे सह पत्यां करोमि। समायुषा सम्प्रजया समग्ने
 वर्चसा पुनः। सम्पत्नी पत्याऽहं गच्छे समात्मा तनुवा मम। महीनां
 पयोऽस्योषधीनां रसस्तस्य तेऽक्षीयमाणस्य निर्- (१७)

वंपामि महीनां पयोऽस्योषधीनां रसोऽदब्धेन त्वा चक्षुषा-
 ऽवेक्षे सुप्रजास्त्वाय तेजोऽसि तेजोऽनु प्रेह्यग्निस्ते तेजो मा वि

नै॒दग्नेर्जि॒ह्वाऽसि॑ सु॒भूर्दे॒वानां॑ धाम्ने॒धाम्ने॑ दे॒वेभ्यो॑ यजु॑षेयजुषे भव
 शु॒क्रम॑सि॒ ज्योति॑रसि॒ तेजो॑ऽसि दे॒वो वः॑ सवि॒तोत्पु॑ना॒त्वच्छि॑द्रेण
 प॒वित्रे॑ण॒ वसोः॑ सूर्य॑स्य र॒श्मिभिः॑ शु॒क्रं त्वा॑ शु॒क्रायां॑ धाम्ने॒धाम्ने॑
 दे॒वेभ्यो॑ यजु॑षेयजुषे गृह्णामि॒ ज्योति॑स्त्वा॒ ज्योति॑ष्य॒र्चिस्त्वा॒ऽर्चिषि॑
 धाम्ने॒धाम्ने॑ दे॒वेभ्यो॑ यजु॑षेयजुषे गृह्णामि॥ (१८)

उप॒ नी र॒श्मिभिः॑ शु॒क्रं षोड॑श च॥३॥ [१०]

कृ॒ष्णो॑ऽस्याखरे॒ष्ठोऽग्नये॑ त्वा॒ स्वाहा॑ वेदि॑रसि ब॒र्हिषे॑ त्वा॒
 स्वाहा॑ ब॒र्हिर॑सि स्मृ॒ग्न्यस्त्वा॒ स्वाहा॑ दि॒वे त्वा॒ऽन्तरि॑क्षाय त्वा
 पृथि॒व्यै त्वा॑ स्व॒धा पि॒तृभ्य॑ ऊ॒र्ध्वं ब॒र्हिष॑द्ध्य ऊ॒र्जा पृथि॑वीं
 गच्छ॑तु विष्णोः॒ स्तूपो॑ऽस्यूर्णा॑म्रदसं त्वा स्तृणामि॒ स्वास॑स्थं दे॒वेभ्यो॑
 गन्ध॒र्वोऽसि॑ वि॒श्वाव॑सुर्वि॒श्वस्मा॑दीष॒तो यज॑मानस्य परि॒धिरि॒ड
 ईडि॑त इन्द्र॑स्य बा॒हुर॑सि॒ (१९)

दक्षि॑णो॒ यज॑मानस्य परि॒धिरि॒ड ईडि॑तो मि॒त्रावरु॑णौ
 त्वोत्त॑रतः परि॒धत्तां ध्रु॑वेण॒ धर्म॑णा॒ यज॑मानस्य परि॒धिरि॒ड ईडि॑तः
 सूर्य॑स्त्वा पु॒रस्ता॑त्पातु॒ कस्या॑श्चिद॒भिष॑स्त्या वी॒तिहो॑त्रं त्वा कवे
 द्युमन्त॑ः॒ समि॑धीम॒ह्यग्रे॑ बृ॒हन्त॑मध्वरे वि॒शो य॒त्रे स्थो॑ वसू॒नां
 रु॒द्राणा॑मादित्या॒नां स॑दसि सीद जु॒हूरु॑प॒भृद्भु॒वाऽसि॑ घृ॒ताची॑ नाम्ना॒
 प्रि॒येण॑ नाम्ना॒ प्रि॒ये स॑दसि सीदे॒ता अ॑सदन्ध॒सुकृ॑तस्य लो॒के ता

विष्णो पाहि पाहि यज्ञं पाहि यज्ञपतिं पाहि मां यज्ञनियम्॥ (२०)

बाहुरसि प्रिये सदैसि पञ्चदश च॥२॥ [११]

भुवनमसि वि प्रथस्वाग्ने यष्टरिदं नमः। जुह्वेह्यग्निस्त्वा ह्वयति
देवयज्याया उपभृदेहि देवस्त्वा सविता ह्वयति देवयज्याया
अग्नाविष्णू मा वामव क्रमिषं वि जिहाथां मा मा सन्ताप्तं लोकं
मे लोककृतौ कृणुतं विष्णोः स्थानमसीत इन्द्रो अकृणोद्वीर्याणि
समारभ्योर्ध्वो अध्वरो दिविस्पृशमहुतो यज्ञो यज्ञपतेरिन्द्रा-
वान्थस्वाहा बृहद्वाः पाहि मां ऽग्ने दुश्चरितादा मा सुचरिते भज
मुखस्य शिरोऽसि सं ज्योतिषा ज्योतिरङ्गाम्॥ (२१)

अहुत एकविंशतिश्च॥१॥ [१२]

वाजस्य मा प्रसवेनोद्वाभेणोदग्रभीत्। अथा सपत्नाः इन्द्रो मे
निग्राभेणार्धराः अकः। उद्वाभं च निग्राभं च ब्रह्म देवा अवीवृधन्।
अथा सपत्नानिन्द्राग्नी मे विषूचीनान्व्यस्यताम्। वसुभ्यस्त्वा
रुद्रेभ्यस्त्वाऽऽदित्येभ्यस्त्वाऽक्तः रिहाणा वियन्तु वयः। प्रजां
योनिं मा निर्मृक्षमा प्यायन्तामाप ओषधयो मरुतां पृषतयः स्थ
दिवं (२२)

गच्छ ततो नो वृष्टिमेरय। आयुष्पा अग्नेऽस्यायुर्मे पाहि चक्षुष्पा
अग्नेऽसि चक्षुर्मे पाहि ध्रुवाऽसि यं परिधिं पर्यधत्था अग्ने देव
पणिभिर्वीयमाणः। तन्त एतमनु जोषं भरामि नेदेष त्वदपचेतयातै

य॒ज्ञस्य॒ पाथ॒ उप॒ समित॑ꣳ सꣳस्त्रावभा॑गाः स्थे॒षा बृ॒हन्तः॑ प्र॒स्तरे॒ष्ठा
ब॒र्हिषद॑श्च (२३)

दे॒वा इ॒मां वाच॑म॒भि विश्वे॑ गृ॒णन्त॑ आ॒सद्या॒स्मिन्ब॒र्हिषि॑
मादय॑ध्वम॒ग्नेर्वा॒मप॑न्नगृहस्य॒ सद॑सि सा॒दयामि॑ सु॒म्राय॑ सु॒मिनी॑ सु॒म्रे
मां धत्तं॑ धुरि॒ धुर्यो॑ पा॒तम॒ग्नेऽद॒व्यायोऽशी॑ततनो पा॒हि मा॒ऽद्य दि॒वः
पा॒हि प्र॑सि॒त्यै पा॒हि दुरि॑ष्ठ्यै पा॒हि दुर॑द्भ॒न्यै पा॒हि दु॒श्च॑रिता॒दवि॑षन्नः
पि॒तुं कृ॑णु सु॒षदा॒ योनि॑ꣳ स्वाहा॒ देवा॑ गा॒तुवि॑दो गा॒तुं वि॒त्वा
गा॒तुमि॑त॒ मन॑सस्पत इ॒मं नो॑ देव दे॒वेषु॑ य॒ज्ञꣳ स्वाहा॑ वा॒चि स्वाहा॑
वाते॑ धाः॥ (२४)

दिवंश्च वि॒त्वा गा॒तुत्रयो॑दश च॥३॥ [१३]

उ॒भा वा॑मिन्द्रा॒ग्नी आ॒हुव॑ध्या॒ उ॒भा राध॑सः सु॒ह मा॑दय॒ध्व्यै॑। उ॒भा
दा॒तारा॑वि॒षाꣳ र॑यी॒णामु॒भा वाज॑स्य सा॒तयै॑ हुवे वाम्। अश्र॑वꣳ
हि भूरि॑दाव॒त्तरा॑ वां वि जा॑मातुरु॒त वां घा॑ स्या॒लात्। अथा॑
सोम॑स्य॒ प्रय॑ती यु॒वभ्या॒मिन्द्रा॑ग्नी॒ स्तोमं॑ जनयामि॒ नव्य॑म्। इन्द्रा॑ग्नी
नव॑तिं पुरो॑ दा॒सप॑त्नीरधूनुतम्। सा॒कमे॑के॒न क॑र्मणा। शुचिं॑ नु स्तोमं॑
नव॑जातम॒द्येन्द्रा॑ग्नी वृ॒त्रह॑णा जुषेथा॑म्॥ (२५)

उ॒भा हि वाꣳ सु॒हवा॒ जोह॑वीमि॒ ता वाज॑ꣳ सु॒द्य उ॑शते
धेष्ठा॑। व॒यमु॑ त्वा पथस्पते॒ रथं॑ न वाज॑सातये। धि॒ये पू॑षन्नयुज्महि।
प॒थस्प॑थः परि॑पतिं वच॒स्या का॑मे॒न कृ॑तो अ॒भ्या॒नड॑र्कम्। स नो॑

रासच्छुरुधंश्चन्द्राग्रा धियं धियं सीषधाति प्र पूषा। क्षेत्रस्य पतिना
वयं हितेनेव जयामसि। गामश्च पोषयित्वा स नो (२६)

मृडातीदृशे। क्षेत्रस्य पते मधुमन्तमूर्मि धेनुरिव पयो
अस्मासु धुक्वा मधुश्रुतं घृतमिव सुपूतमृतस्य नः पतयो
मृडयन्तु। अग्रे नयं सुपथा राये अस्मान् विश्वानि देव वयुनानि
विद्वान्। युयोध्यस्मञ्जुहुराणमेनो भूयिष्ठान्ते नम उक्तिं विधेम।
आ देवानामपि पन्थामगन् यच्छक्रवाम तदनु प्रवौढुम्।
अग्निर्विद्वान्त्स यंजात् (२७)

सेदु होता सो अध्वरान्त्स ऋतून्कल्पयाति। यद्वाहिष्ठं तदग्नये
बृहदर्चं विभावसो। महिषीव त्वद्रयिस्त्वद्वाजा उदीरते। अग्रे त्वं
पारया नव्यो अस्मान्स्वस्तिभिरति दुर्गाणि विश्वा। पूश्च पृथ्वी
बहुला न उर्वी भवा तोकाय तनयाय शं योः। त्वमग्रे व्रतपा
असि देव आ मर्त्येष्व। त्वं यज्ञेष्विड्यः। यद्वो वयं प्रमिनाम
व्रतानि विदुषा देवा अविदुष्टरासः। अग्निष्टद्विश्चमा पृणाति विद्वान्
येभिर्देवां ऋतुभिः कल्पयाति॥ (२८)

जुषेथामा स नो यजादा त्रयोविंशतिश्च॥४॥ [१४]

इषे त्वां यज्ञस्य शुन्यध्वं कर्मणे देवोऽवधूतनृष्टिः सं वपाभ्या ददे प्रत्युष्टं कृष्णोऽसि भुवनमसि

वाजंस्योभा वां चतुर्दश॥१४॥

इषे दृहं भुवनमृष्टाविंशतिः॥२८॥

इषे त्वां कल्पयति॥

हरिः ॐ ॥

॥कृष्ण-यजुर्वेदीय-तैत्तिरीय-संहितायां प्रथमकाण्डे प्रथमः प्रश्नः
समाप्तः॥१-१॥

॥द्वितीयः प्रश्नः॥

॥तैत्तिरीयसंहितायां प्रथमकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः॥

आपं उ॒न्दन्तु जी॒वसे॑ दी॒र्घायु॑त्वाय॒ वर्च॑स॒ ओष॑धे॒ त्राय॑स्वैन॒ऽ
 स्वधि॑ते॒ मेन॑ः॒ हि॒ःसी॑र्दे॒वश्रू॑रे॒तानि॒ प्र व॑पे स्व॒स्त्युत्तरा॑ण्यशी॒याऽऽ॒-
 पो॑ अ॒स्मान्मा॒तरः॑ शु॒न्धन्तु॒ घृते॑न॒ नो घृ॑त॒पुवः॑ पु॒नन्तु॒ विश्व॑म॒स्मत्प्र
 व॑हन्तु रि॒प्रमुदा॑भ्यः शुचि॒रा पू॒त ए॑मि॒ सोम॑स्य॒ तनू॑र॒सि त॒नुवं॑ मे
 पाहि॑ मही॒नां पयो॑ऽसि॒ वर्चो॑धा अ॒सि वर्चो॑ (१)

मयि॑ धेहि वृ॒त्रस्य॑ क॒नीनि॑काऽसि॒ चक्षु॑ष्पा अ॒सि चक्षु॑र्मे
 पाहि॑ चि॒त्पति॑स्त्वा पु॒नातु॒ वाक्प॑ति॒स्त्वा पु॒नातु॒ देव॑स्त्वा॒ सवि॑ता
 पु॒नात्व॑च्छि॒द्रेण॒ पवि॑त्रेण॒ वसोः॑ सूर्य॑स्य॒ रश्मि॑भि॒स्तस्य॑ ते पवि॒त्रप॑ते
 प॒वित्रे॑ण॒ यस्मै॒ कं पु॑ने॒ तच्छ॑के॒यमा॒ वो दे॑वास॒ ईम॑हे॒ सत्य॑ध॒र्माणो॑
 अध्व॑रे॒ यद्वो॑ दे॒वास॒ आगु॑रे॒ यज्ञि॑यासो॒ हवा॑म॒ह इन्द्रा॑ग्नी॒ द्यावा॑पृथि॒वी
 आपं॑ ओषधी॒स्त्वं दी॒क्षाणा॑मधि॒पति॑रसी॒ह मा॒ सन्तं॑ पाहि॥ (२)

वर्च॑ ओषधीरुष्टौ च॥२॥ [१]

आकू॑त्यै प्र॒युजे॑ऽग्नये॒ स्वाहा॑ मे॒धायै॒ मन॑से॒ऽग्नये॒ स्वाहा॑
 दी॒क्षायै॒ तप॑से॒ऽग्नये॒ स्वाहा॑ सर॒स्वत्यै॒ पूष्णे॑ऽग्नये॒ स्वाहा॑ऽऽपो॑
 दे॒वीर्बृ॑हतीर्वि॒श्वश॑म्भुवो॒ द्यावा॑पृथि॒वी उ॒र्वन्तरि॑क्षं॒ बृह॑स्पति॒र्नो ह॒विषा॑
 वृ॒धातु॒ स्वाहा॒ विश्वे॑ दे॒वस्य॑ ने॒तुर्म॑र्तोऽवृणीत॒ स॒ख्यं विश्वे॑ रा॒य

इषुध्यसि द्युम्नं वृणीत पुष्यसे स्वाहर्त्सामयोः शिल्पे स्थस्ते वामा
रभे ते मां (३)

पातमाऽस्य यज्ञस्योद्वचं इमां धियं शिक्षमाणस्य देव क्रतुं
दक्षं वरुणं सः शिंशाधि ययाऽति विश्वा दुरिता तरेम सुतर्माणमधि
नावः रुहेमोर्गस्याङ्गिरस्यूर्णम्रदा ऊर्जं मे यच्छ पाहि मा मा मां
हिः सीर्विष्णोः शर्मासि शर्म यजमानस्य शर्म मे यच्छ नक्षत्राणां
माऽतीकाशात् पाहीन्द्रस्य योनिंरसि (४)

मा मां हिः सीः कृष्यै त्वां सुसस्यायै सुपिप्पलाभ्युस्त्वौष-
धीभ्यः सूपस्था देवो वनस्पतिरूर्ध्वो मां पाह्योद्वचः स्वाहा यज्ञं
मनसा स्वाहा द्यावापृथिवीभ्याः स्वाहोरोरन्तरिक्षाः स्वाहा यज्ञं
वातादा रभे॥ (५)

मा योनिंरसि त्रिंशच्च॥३॥ [२]

दैवीं धियं मनामहे सुमृडीकामभिष्टये वर्चोधां यज्ञवाहसं
सुपारा नो असद्वशैः। ये देवा मनोजाता मनोयुजः सुदक्षा
दक्षपितारस्ते नः पान्तु ते नोऽवन्तु तेभ्यो नमस्तेभ्यः स्वाहाऽग्ने
त्वः सु जागृहि वयं सु मन्दिषीमहि गोपाय नः स्वस्तये प्रबुधै
नः पुनर्ददः। त्वमग्ने व्रतपा असि देव आ मर्त्येष्व। त्वं (६)

यज्ञेष्वीड्यः॥ विश्वे देवा अभि मा माऽववृत्रन् पूषा सन्या
सोमो राधसा देवः संविता वसोर्वसुदावा रास्वेयं सोमाऽऽभूयो

भ॒र॒ मा॒ पृ॒ण॒न्मृ॒त्या॒ वि॒ रा॒धि॒ मा॒ऽह॒मायु॑षा च॒न्द्रम॑सि॒ मम॒ भो॒गाय॑
 भव॒ वस्त्र॑मसि॒ मम॒ भो॒गाय॑ भवो॒स्त्राऽसि॒ मम॒ भो॒गाय॑ भव॒ हयो॑ऽसि॒
 मम॒ भो॒गाय॑ भव॒ (७)

छा॒गो॑ऽसि॒ मम॒ भो॒गाय॑ भव॒ मे॒षो॑ऽसि॒ मम॒ भो॒गाय॑ भव॒
 वा॒यवे॑ त्वा॒ वरु॑णाय॒ त्वा॒ नि॒र॒ऋ॒त्यै॒ त्वा॒ रु॒द्राय॑ त्वा॒ दे॒वी॒रापो॑
 अ॒पां न॒पा॒द्य ऊ॒र्मि॒र॒ह॒वि॒ष्य॑ इन्द्रि॒यावा॑न्म॒दि॒न्त॑म॒स्तं वो॒ मा॒
 ऽव॑क्रमिष॒मच्छि॑न्नं तन्तुं पृथि॒व्या अनु॑ गे॒षं भ॒द्राद॑भि॒ श्रेयः॑ प्रेहि
 बृ॒ह॒स्पतिः॑ पु॒र॒ए॒ता ते॑ अ॒स्त्वथे॑म॒व॒ स्य॒ वर॒ आ पृ॑थि॒व्या आ॒रे
 शत्रू॑न्कृणुहि॒ सर्व॑वी॒र ए॒दम॑गन्म॒ दे॒व॒य॒जनं॑ पृथि॒व्या वि॒श्वे दे॒वा
 यद॑जुषन्त॒ पूर्वं॑ ऋ॒क्स॒माभ्यां॑ यजु॑षा स॒न्तर॑न्तो रा॒य॒स्पोषे॑ण॒
 स॒मि॒षा म॑देम॥ (८)

आ त्व९ हयो॑ऽसि॒ मम॒ भो॒गाय॑ भव॒ स्य॒ पञ्च॑वि॒ंशति॑श्च॥३॥ [३]

इ॒यं ते॑ शु॒क्र त॒नू॒रि॒दं वर्च॑स्तया॒ सं भ॑व॒ भ्राज॑ गच्छ॒ जूर॑सि
 धृ॒ता मन॑सा॒ जुष्टा॒ विष्ण॑वे॒ तस्या॑स्ते स॒त्यस॑वसः प्रस॒वे वा॒चो
 य॒न्मम॑शीय॒ स्वाहा॑ शु॒क्रम॑स्य॒मृत॑मसि॒ वैश्व॑दे॒व९ ह॒विः सूर्य॑स्य॒
 चक्षु॑राऽरु॒हम॑ग्रे॒रक्ष॑णः॒ क॒नी॒नि॒कां यदे॑त॒शेभि॑रीय॒से भ्राज॑मानो
 वि॒प॒श्चिता॒ चि॒द॑सि॒ म॒नाऽसि॒ धी॒र॑सि॒ दक्षि॑णा- (९)

ऽसि॒ य॒ज्ञि॒याऽसि॒ क्ष॒त्रि॒याऽस्य॑दि॒तिर॑स्यु॒भय॑तः॒शीर्ष्णी॑ सा
 नः॒ सु॒प्रा॑ची॒ सु॒प्री॑तीची॒ सं भ॑व॒ मि॒त्र॒स्त्वा प॑दि॒ ब॒ध्नातु॑ पू॒षाऽध्व॑नः

पा॒त्विन्द्रा॒याध्य॑क्षा॒यानु॑ त्वा मा॒ता म॑न्यता॒मनु॑ पि॒ताऽनु॑ भ्रा॒ता
सग॒भ्योऽनु॑ सखा॒ सयू॑थ्यः सा दै॒वि दे॒वम॑च्छेहीन्द्रा॒य सोम॑ः
रु॒द्रस्त्वाऽऽव॑र्तयतु मि॒त्रस्य॑ प॒था स्व॒स्ति सोम॑सखा पुन॒रेहि॑ स॒ह
र॒य्या॥ (१०)

दक्षिणा सोमसखा पञ्च च॥२॥ [४]

वस्व्य॑सि रु॒द्राऽस्य॑दि॒तिर॑स्यादि॒त्याऽसि॑ शु॒क्राऽसि॑ च॒न्द्राऽसि॑
बृह॒स्पति॑स्त्वा सु॒म्ने र॑ण्वतु रु॒द्रो वसु॑भिरा चि॒केतु॑ पृथि॒व्यास्त्वा
मूर्ध॑न्ना जि॒घर्मि॑ दे॒वय॑जन् इडा॒याः प॒दे घृ॑तव॑ति स्वाहा
परि॑लिखितः रक्षः परि॑लिखिता अरा॑तय इ॒दम॑हः रक्ष॑सो
ग्री॒वा अपि॑ कृ॒न्तामि॒ योऽस्मान् द्वेष्टि॑ यं च व॒यं द्विष्म॑ इ॒दम॑स्य
ग्री॒वा (११)

अपि॑ कृ॒न्ताम्य॒स्मे रा॒यस्त्वे रा॒यस्तो॑ते रा॒यः सं दै॒वि दे॒व्योर्व॑श्या
पश्य॑स्व त्वष्टी॑मती ते सपे॒य सुरे॑ता॒ रेतो॑ दधा॒ना वी॒रं वि॑दे॒य तव॑
स॒न्दशि॒ माऽह॑ः रा॒यस्पोषे॑ण॒ वि योष॑म्॥ (१२)

अस्य ग्रीवा एकात्रिंशच्च॥२॥ [५]

अ॒ःशुना॑ ते अ॒ःशुः पृ॑च्यतां परु॑षा परु॑र्गन्ध॒स्ते का॒मम॑वतु
मदा॑य॒ रसो॒ अच्यु॑तोऽमा॒त्योऽसि॑ शु॒क्रस्ते॒ ग्रहो॑ऽभि त्यं दे॒वः
संवि॑तार॑मू॒ण्योः क॒विक्र॑तुम॒र्चामि॑ स॒त्यसं॑वसः रत्न॑धा॒मभि॑ प्रि॒यं
म॒तिमूर्ध्वा॑ यस्या॒मति॑र्भा अदि॑द्युत॒त्सवी॑मनि॒ हिर॑ण्यपा॒णिर॑मिमीत

सुक्रतुः कृपा सुवः। प्रजाभ्यस्त्वा प्राणाय त्वा व्यानाय त्वा
प्रजास्त्वमनु प्राणिहि प्रजास्त्वामनु प्राणन्तु॥ (१३)

अनु सप्त च॥१॥ [६]

सोमं ते क्रीणाम्यूर्जस्वन्तं पयस्वन्तं वीर्यावन्तमभिमाति-
षाहं शुक्रं ते शुक्रेण क्रीणामि चन्द्रं चन्द्रेणामृतममृतेन
सम्यत्ते गोरस्मे चन्द्राणि तपसस्तनूरसि प्रजापतेर्वर्णस्तस्यास्ते
सहस्रपोषं पुष्यन्त्याश्चरमेणं पशुना क्रीणाम्यस्मे ते बन्धुर्मयि
ते रायः श्रयन्तामस्मे ज्योतिः सोमविक्रयिणि तमो मित्रो न
एहि सुमित्रधा इन्द्रस्योरु मा विश दक्षिणमुशन्नुशन्तं स्योनः
स्योनं स्वान् भ्राजाङ्घारे बम्भारे हस्त सुहस्त कृशानवेते वः
सोमक्रयणास्तात्रक्षध्वं मा वो दमन्न॥ (१४)

ऊरुं द्वाविंशतिश्च॥१॥ [७]

उदायुषा स्वायुषोदोषधीनां रसेनोत्पर्जन्यस्य शुष्मेणोदस्था-
ममृतां अनु। उर्वन्तरिक्षमन्विह्यदित्याः सदोऽस्यदित्याः सद
आसीदास्तभ्राद्यामृषभो अन्तरिक्षममिमीत वरिमाणं पृथिव्या
आसीदद्विश्वा भुवनानि सम्राड्विश्वेत्तानि वरुणस्य व्रतानि वनेषु
व्यन्तरिक्षं ततान् वाजमर्वथ्सु पयो अघ्नियासु हृथ्सु (१५)

क्रतुं वरुणो विक्ष्वग्निं दिवि सूर्यमदधात्सोममद्रावुदुत्यं
जातवेदसं देवं वहन्ति केतवः। दृशे विश्वाय सूर्यम्॥ उस्त्रावेतं

धूर्षाहावन॒श्रू अवीर॑हणौ ब्रह्म॒चोद॑नौ वरु॑णस्य॒ स्कम्भ॑नमसि॒
वरु॑णस्य॒ स्कम्भ॑सर्जनमसि॒ प्रत्य॑स्तो वरु॑णस्य॒ पाशः॥ (१६)

हृथ्मु पञ्चत्रिंशच्च॥२॥ [८]

प्रच्य॑वस्व भुव॑स्पते विश्वा॑न्यभि धामा॑नि मा त्वा॑ परिप॒री
विद॑न्मा त्वा॑ परिप॒न्थिनो॑ विद॑न्मा त्वा॒ वृका॑ अघा॒यवो॒ मा गन्ध॑र्वो
विश्वा॑वसुरा द॑घच्छे॒नो भू॒त्वा परा॑ पत॒ यज॑मानस्य नो गृ॒हे
दे॒वैः सङ्स्कृ॑तं यज॑मानस्य स्व॒स्त्यय॑न्यस्यपि पन्था॑मगस्महि
स्वस्ति॑गाम॒नेह॑सं येन॒ विश्वाः॑ परि॒ द्विषो॑ वृण॒क्तिं वि॒न्दते॒ वसु॑ नमो॑
मि॒त्रस्य॒ वरु॑णस्य॒ चक्ष॑से म॒हो दे॒वाय॑ तदृ॒तं संप॑र्यत दूरे॒दृशे॑ दे॒व-
जा॑ताय के॒तवे॑ दि॒वस्पु॑त्राय॒ सूर्या॑य श॒ंसत॒ वरु॑णस्य॒ स्कम्भ॑नमसि॒
वरु॑णस्य॒ स्कम्भ॑सर्जनम॒स्युन्मु॑क्तो वरु॑णस्य॒ पाशः॥ (१७)

मित्रस्य त्रयोविंशतिश्च॥१॥ [९]

अग्ने॑रातिथ्यम॑सि विष्ण॑वे त्वा॒ सोम॑स्याऽऽतिथ्यम॑सि विष्ण॑वे
त्वाऽति॑थेरातिथ्यम॑सि विष्ण॑वे त्वाऽग्नये॑ त्वा रा॒यस्पोष॑दान्ने विष्ण॑वे
त्वा श्ये॑नाय॒ त्वा सोम॑भृते विष्ण॑वे त्वा या ते धामा॑नि ह॒विषा॑
यज॑न्ति ता ते विश्वा॑ परि॒भूर॑स्तु य॒ज्ञं ग॑य॒स्फार्नः॑ प्र॒तर॑णः सु॒वीरो-
ऽवी॑रहा प्र च॑रा सोम॒ दुर्या॑नदि॒त्याः सदो॑ऽस्यदि॒त्याः सद॑ आ (१८)

सीद॑ वरु॑णोऽसि धृ॒तव्र॑तो वा॒रुण॑म॑सि श॒न्योर्दे॒वाना॑ं स॒ख्यान्मा
दे॒वाना॑म॒पसं॑श्छि॒ध्मह्या॑प॒तये॒ त्वा गृ॒ह्णामि॑ परि॒पत॑ये त्वा गृ॒ह्णामि॑

तनून॒त्रे त्वा गृह्णामि॑ शाक्क॒राय॑ त्वा गृह्णामि॑ शक्म॒न्नोजि॑ष्ठाय त्वा
गृह्णाम्यना॑धृष्टमस्यनाधृष्यं दे॒वाना॒मोजो॑ऽभि॒शस्ति॑पा अ॒नभि॑शस्ते-
ऽन्यमनु॑ मे दी॒क्षां दी॒क्षाप॑तिर्मन्यतामनु॑ तप॒स्तप॑स्पतिरञ्ज॒सा
स॒त्यमुप॑ गेष॑ सुवि॒ते मा॑ धाः॥ (१९)

आ मैकं च॥२॥ [१०]

अ॒शु॒रशु॑स्ते दे॒व सो॒माऽऽप्या॑यतामिन्द्रा॒यैक॑धनुविद॒
आ तुभ्य॑मिन्द्रः प्यायता॒मा त्वमिन्द्रा॑य प्याय॒स्वाऽऽप्या॑य
सखी॑न्त्स॒न्या मे॒धया॑ स्व॒स्ति ते॑ दे॒व सोम॑ सु॒त्याम॑शीयेष्टा॒ रायः॑
प्रेषे॒ भगा॑य॒र्तमृ॑तवादिभ्यो॒ नमो॑ दि॒वे नमः॑ पृथि॒व्या अ॒ग्ने व्र॑तपते
त्वं व्र॑ताना॑ व्र॒तप॑तिरसि॒ या मम॑ त॒नूरे॑षा सा त्वयि॑ (२०)

या तव॑ त॒नूरि॑य॑ सा मयि॑ स॒ह नौ॑ व्र॒तप॑ते व्र॒तिनो॑र्व्र॒तानि॑ या
ते अ॒ग्ने रु॒द्रिया॑ त॒नूस्त॑या॒ नः पा॒हि तस्या॑स्ते स्वाहा॒ या ते॑ अ॒ग्ने-
ऽया॑श॒या र॑जाश॒या ह॑राश॒या त॒नूर्व॑र्षि॒ष्ठा ग॒ह्वरे॑ष्ठो॒ग्रं व॒चो अ॒पाव॑धीं
त्वेषं॑ व॒चो अ॒पाव॑धी॑ः स्वाहा॑॥ (२१)

त्वयि चत्वारिंशच्च॥२॥ [११]

वि॒त्ताय॑नी मेऽसि॒ ति॒क्ताय॑नी मेऽस्यव॑तान्मा नाथि॒तम॑व॑तान्मा
व्यथि॒तं वि॒देर॒ग्निर्न॑भो॒ नामा॒ग्ने अ॒ङ्गिरो॑ योऽस्यां पृथि॒व्याम॑स्याऽऽ-
यु॒षा नाम्ने॒हि य॒त्तेऽना॑धृष्टं नाम॑ य॒ज्ञियं॑ तेन॒ त्वाऽऽद॑धेऽग्ने॒ अ॒ङ्गिरो॑
यो द्वि॒तीय॑स्यां तृ॒तीय॑स्यां पृथि॒व्याम॑स्याऽऽयु॒षा नाम्ने॒हि य॒त्तेऽना॑धृष्टं
नाम॑ (२२)

यज्ञियं तेन त्वाऽऽदधे सि॒ःहीर॑सि महि॒षीर॑स्युरु प्र॒थस्वो॒रु
 तं य॒ज्ञप॑तिः प्रथतां ध्रुवाऽसि॑ दे॒वेभ्यः॑ शु॒न्धस्व दे॒वेभ्यः॑
 शु॒म्भस्वेन्द्र॑घोषस्त्वा वसु॑भिः पुरस्ता॑त्पातु मनो॑जवास्त्वा
 पि॒तृभिर्दक्षि॑णतः पा॑तु प्रचे॑तास्त्वा रु॒द्रैः प॒श्चात्पा॑तु वि॒श्वक॑र्मा त्वा-
 ऽऽदि॒त्यैरु॑त्तरतः पा॑तु सि॒ःहीर॑सि स॒पत्नसा॒ही स्वाहा॑ सि॒ःहीर॑सि
 सुप्रजा॒वनिः॒ स्वाहा॑ सि॒ःही- (२३)

र॑सि रा॒यस्पोष॑वनिः स्वाहा॑ सि॒ःहीर॑स्यादि॒त्यवनिः॒ स्वाहा॑
 सि॒ःहीर॑स्या व॒ह दे॒वान्दे॒वय॑ते यज॑मानाय॒ स्वाहा॑ भू॒तेभ्य॑स्त्वा
 वि॒श्वायु॑रसि पृथि॒वीं द॒ःह ध्रुव॑क्षिद॒स्यन्तरि॑क्षं द॒ःहाच्यु॑तक्षिद॒सि
 दि॒वं द॒ःहाग्ने॑र्भस्मा॑स्य॒ग्नेः पुरी॑षमसि॥ (२४)

नामं सुप्रजावनिः स्वाहा॑ सि॒ःहीः पञ्च॑त्रि॒ंशच्च॥३॥ [१२]

यु॒ञ्जते॒ मन॑ उ॒त यु॒ञ्जते॒ धियो॒ विप्रा॒ विप्र॑स्य बृ॒हतो॒ विप॑श्चितः।
 वि हो॒त्रा दधे॑ व॒युना॒विदे॒क इ॒न्मही॑ दे॒वस्य॑ स॒वितुः॑ परि॒ष्टुतिः॥
 सु॒वाग्दे॒व दुर्या॑ः आ व॑द दे॒वश्रु॑तौ दे॒वेष्वा घो॑षेथा॒मा नो॑ वी॒रो
 जा॒यतां॑ क॒र्मण्यो॑ यः स॒र्वेऽनु॑जीवा॒म यो ब॑हूना॒मस॑द्व॒शी। इ॒दं
 विष्णु॑र्वि च॒क्रमे॑ त्रे॒धा नि द॑धे प॒दम्। स॒मूढ॑मस्य (२५)

पा॑ःसुर इ॒राव॑ती धे॒नुम॑ती हि भू॒तः सू॒यव॑सिनी॒ मन॑वे यश॒स्यै।
 व्य॑स्क॒भ्राद्रो॑द॒सी विष्णु॑रे॒ते दा॑धार॒ पृथि॒वीम॑भितो॒ मयू॑खैः॥ प्राची॑
 प्रे॒तम॑ध्व॒रं क॑ल्पय॒न्ती ऊ॒र्ध्वं य॒ज्ञं न॑यत॒ मा जी॑ह्वर॒तम॑त्र॒ रमे॑था॒

वर्ष्मन्पृथिव्या दिवो वा विष्णवुत वा पृथिव्या महो वा विष्णवुत
वाऽन्तरिक्षाद्धस्तौ पृणस्व बहुभिर्वसव्यैरा प्र यच्छ (२६)

दक्षिणादोत सव्यात्। विष्णोर्नुकं वीर्याणि प्र वोचं यः
पार्थिवानि विममे रजांसि यो अस्कंभायदुत्तरं सधस्थं
विचक्रमाणस्त्रेधोरुगायो विष्णो रराटमसि विष्णोः पृष्ठमसि विष्णोः
श्जत्रे स्थो विष्णोः स्यूरसि विष्णोर्ध्रुवमसि वैष्णवमसि विष्णवे
त्वा॥ (२७)

अस्य यच्छैकान्नचत्वारिंशच्च॥३॥ [१३]

कृणुष्व पाजुः प्रसितिं न पृथ्वीं याहि राजेवामवा इमेन।
तृष्णीमनु प्रसितिं द्रूणानोऽस्तांसि विध्यं रक्षसस्तपिष्ठैः॥ तवं
भ्रमासं आशुया पतन्त्यनु स्पृश धृषता शोशुचानः। तपूष्प्यग्रे
जुह्वा पतङ्गानसन्दितो वि सृज विष्वगुल्काः॥ प्रति स्पशो वि
सृज तूर्णितमो भवा पायुर्विशो अस्या अदब्धः। यो नो दूरे
अघशंसो (२८)

यो अन्त्यग्रे माकिष्टे व्यथिरा दधर्षीत्। उदग्रे तिष्ठ
प्रत्याऽऽतनुष्व न्यमित्रा ओषतात्तिग्महेतो यो नो अरातिं
समिधान चक्रे नीचा तं धक्ष्यतुसं न शुष्कम्॥ ऊर्ध्वो भव प्रति
विध्याध्यस्मदाविष्कृणुष्व दैव्यान्यग्रे। अव स्थिरा तनुहि यातुजूनां
जामिमजामिं प्र मृणीहि शत्रून्॥ स ते (२९)

जानाति सुमतिं यविष्ठ॒ य ईव॑ते ब्रह्म॑णे गा॒तुमैर॑त्। विश्वा॑न्यस्मै
सु॒दिना॑नि रा॒यो द्यु॒म्रान्य॑र्यो वि दुरो॑ अ॒भि द्यौ॑त्॥ सेद॑ग्रे अस्तु सु॒भगः
सु॒दानुर्य॑स्त्वा॒ नित्ये॑न ह॒विषा॒ य उ॒क्थैः। पि॒प्री॑षति॒ स्व आयु॑षि दुरो॒णे
विश्वेद॑स्मै सु॒दिना॒ साऽस॑दिष्टिः॥ अर्चामि ते सुम॒तिं घोष्य॑र्वा॒ख्यं
ते वा॒वाता॑ जरता- (३०)

मि॒यङ्गीः। स्वश्वा॑स्त्वा सु॒रथा॑ म॒र्जये॑मा॒स्मे क्ष॒त्राणि॑ धा॒रये॑रनु
द्यून॥ इ॒ह त्वा॒ भूर्या॑ चरे॒दुप॒ त्मन्दो॑षावस्तर्दी॒दिवा॑ स॒मनु॑ द्यून।
कीड॑न्तस्त्वा सु॒मन॑सः सपेमा॒भि द्यु॒म्रा त॑स्थि॒वा स॒ो जना॑नाम्॥
यस्त्वा॒ स्वश्वः॑ सु॒हिर॑ण्यो अ॒ग्न उप॑याति॒ वसु॑मता॒ रथे॑न। तस्य
त्रा॒ता भ॑वसि॒ तस्य॑ सखा॒ यस्त॑ आति॒थ्यमा॑नु॒षग्जु॑जौषत्॥ म॒हो
रु॑जामि (३१)

ब॒न्धुता॒ वचो॑भिस्तन्मा॑ पि॒तुर्गोत॑मा॒दन्वि॑याय॥ त्वं नो॑ अ॒स्य
वच॑सश्चिकिद्धि॒ होत॑र्यविष्ठ सु॒क्रतो॑ द॒मूनाः॥ अस्व॑प्रजस्तर॒णयः
सु॒शेवा॑ अत॑न्द्रासोऽवृ॒का अश्र॑मिष्ठाः। ते पा॒यवः॑ स॒ध्रिय॑श्चो निषद्या-
ऽग्रे तव॑ नः पान्त्वमूर॥ ये पा॒यवो॑ मामतेयं ते अ॒ग्रे प॑श्यन्तो अ॒न्ध
दु॑रि॒ताद॑रक्षन्। र॒रक्ष॑ तान्सु॒कृतो॑ वि॒श्ववे॑दा॒ दिप्स॑न्त इ॒द्रिप॑वो॒ ना
ह॑ (३२)

दे॒भुः॥ त्वया॑ व॒य स॑ध॒न्यस्त्वो॒तास्त॑व प्रणी॑त्यश्याम॒ वाजा॑न्।
उ॒भा श॑सा॒ सूद॑य सत्यतातेऽनु॒ष्टुया॑ कृ॒णु॒ह्यह॑याण॥ अ॒या ते॑ अ॒ग्रे
स॒मिधा॑ विधेम॒ प्रति॑ स्तोम॑ स॒ श॒स्यमा॑नं गृ॒भाय॑। दहा॒शसो॑ र॒क्षसः॑

पा॒ह्य॑स्मान्द्रु॒हो नि॒दोऽमि॑त्रम॒हो अव॑द्यात्॥ र॒क्षो॒हणं॑ वा॒जिन॑माऽऽ-
जि॑घर्मि मि॒त्रं प्रथि॑ष्ठमुपं॒ यामि॑ शर्म॑। शिशा॑नो अ॒ग्निः क्रतु॑भिः
समि॑द्धः स नो॒ दिवा॒ (३३)

स रि॒षः पा॑तु नक्तम्॥ वि ज्योति॑षा बृ॒हता भा॑त्य॒ग्निरा॒विर्वि॑श्वानि
कृ॒णुते॑ महि॒त्वा। प्रादे॑वीर्मा॒याः स॑हते दुरे॒वाः शिशी॑ते शृ॒ङ्गे रक्ष॑से
वि॒निक्षे॑॥ उ॒त स्वा॒नासो॑ दि॒विष॑न्त्व॒ग्नेस्ति॒ग्मायु॑धा रक्ष॑से हन्त॒वा उ॑।
मदे॑ चिदस्य॒ प्ररु॑जन्ति॒ भामा॒ न व॑रन्ते परि॒बाधो॑ अदे॒वीः॥ (३४)

अ॒घश॑स्सः स ते॑ जरता॒ रुजामि॑ ह॒ दिवैक॑चत्वारि॒शच्च॥७॥ [१४]

आपं॑ उ॒न्दन्वाकू॑त्यै दे॒वीमि॑यं ते॒ वस्व्य॑स्य॒शुनां॑ ते॒ सोम॑न्त॒ उदायु॑षा प्र च्य॑वस्वा॒ग्नेराति॑थ्यम्॒शुर॑
शुर्वि॑त्ताय॒नी मे॒सि यु॒ञ्जते॑ कृ॒णुष्व॑ पा॒ज॒श्चतु॑र्दश॥१४॥

आपो॑ वस्व्य॑सि॒ या तवे॒यङ्गीश्चतु॑स्त्रि॒शत्॥३४॥

आपं॑ उ॒न्दन्वदे॒वीः॥

हरिः॑ ॐ॥

॥कृष्ण-यजुर्वेदीय-तैत्तिरीय-संहितायां प्रथमकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः
समाप्तः॥१-२॥

॥ तृतीयः प्रश्नः ॥

॥ तैत्तिरीयसंहितायां प्रथमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः ॥

देवस्य॑ त्वा सवितुः॑ प्र॑सवे॑ऽश्विनो॑र्बा॒हुभ्या॑ पृ॒ष्णो
हस्ता॑भ्या॒माद॑दे॒ऽभ्रिर॑सि ना॒रिर॑सि परि॑लिखित॒ः रक्षः॑ परि॑लिखिता
अरा॑तय इ॒दम॑ह॒ः रक्ष॑सो ग्री॒वा अपि॑ कृ॒न्तामि॒ योऽस्मान् द्वेष्टि॑
यं च॑ व॒यं द्वि॒ष्म इ॒दम॑स्य ग्री॒वा अपि॑ कृ॒न्तामि॒ दिवे॑ त्वा-
ऽन्तरि॑क्षाय त्वा पृथि॒व्यै त्वा शु॒न्धतां॑ लो॒कः पि॑तृष॒दनो॒ यवो॑ऽसि
य॒वया॒स्मद्वेषो॑ (१)

य॒वया॒रा॑तीः पि॒तृणा॑ः स॒दन॑म॒स्युद्वि॑व॒ऽस्तभा॒नाऽन्तरि॑क्षं पृ॒ण
पृथि॒वीं द॑ह द्युता॒नस्त्वा॑ मा॒रुतो॑ मि॒नोतु॑ मि॒त्रावरु॑णयोर्ध्रु॒वेण॒ धर्म॑णा
ब्रह्म॑वनिं त्वा क्षत्र॑वनिः॒ सुप्र॑जा॒वनिः॒ राय॑स्पोष॒वनिं॒ पर्यू॑हामि ब्रह्म
द॑ह क्ष॒त्रं द॑ह प्र॒जां द॑ह रा॒यस्पोष॑ द॑ह घृ॒तेन॑ द्यावापृथि॒वी
आ पृ॑णेत्या॒मिन्द्र॑स्य॒ सदा॑ऽसि वि॒श्वज॑नस्य॒ छाया॑ परि॑ त्वा गिर्व॒णो
गिर॑ इ॒मा भ॑वन्तु वि॒श्वतो॑ वृ॒द्धायु॑मनु वृ॒द्धयो॑ जुष्टा॒ भवन्तु॑ जुष्ट॒य
इन्द्र॑स्य॒ स्यूर॑सीन्द्र॒स्य ध्रु॑वम॒स्यैन्द्र॑म॒सीन्द्रा॑य त्वा॥ (२)

द्वेषं इ॒मा अ॒ष्टाद॑श च॥२॥

[१]

र॒क्षो॒हणो॑ वल॒ग॒हनो॑ वैष्ण॒वान्ख॑नामीदम॒हं तं व॑लगमुद्व॒पामि॑
यं नः॑ स॒मानो॑ यम॒स॒मानो॑ निच॒खाने॑दमे॒नम॑ध॒रं करो॑मि यो नः॑
स॒मानो॑ योऽस॒मानो॑ऽराती॒यति॑ गाय॒त्रेण॒ छन्द॑साऽव॒बाढो॑ वल॒गः

किमत्र भद्रं तन्नौ सह विराडसि सपत्न्या सम्राडसि भ्रातृव्यहा
स्वराडस्यभिमातिहा विश्वाराडसि विश्वासां नाष्ट्राणां हन्ता (३)

रक्षोहणो वलगहनः प्रोक्षामि वैष्णवान् रक्षोहणो वलगहनोऽव
नयामि वैष्णवान् यवोऽसि यवयास्मद्वेषो यवयारांती रक्षोहणो
वलगहनोऽव स्तृणामि वैष्णवान् रक्षोहणो वलगहनोऽभि
जुहोमि वैष्णवान् रक्षोहणो वलगहनावुपं दधामि वैष्णवी
रक्षोहणो वलगहनो पर्यूहामि वैष्णवी रक्षोहणो वलगहनो परि
स्तृणामि वैष्णवी रक्षोहणो वलगहनो वैष्णवी बृहन्नसि बृहद्वावा
बृहतीमिन्द्राय वाचं वद॥ (४)

हन्तेन्द्राय द्वे च॥२॥ _____ [२]

विभूरसि प्रवाहणो वह्निरसि हव्यवाहनः श्वात्रो-
ऽसि प्रचेतास्तुथोऽसि विश्ववेदा उशिगंसि कविरङ्घारिरसि
बम्भारिरवस्युरसि दुवस्वाञ्छुभ्यूरसि मार्जालीयः सम्राडसि
कृशानुः परिषद्योऽसि पवमानः प्रतक्काऽसि नभस्वानसम्मृष्टोऽसि
हव्यसूद ऋतधामाऽसि सुवर्ज्योतिर्ब्रह्मज्योतिरसि सुवर्धामाऽजो-
ऽस्येकपादहिरसि बुध्नियो रौद्रेणानीकेन पाहि माऽग्ने पिपृहि मा
मा मां हिंसीः॥ (५)

अनीकेनाष्टौ च॥१॥ _____ [३]

त्वं सौम तनूकृद्भ्यो द्वेषोभ्योऽन्यकृतेभ्य उरु यन्तासि

वरूथ॑ꣳ स्वाहा॑ जुषा॒णो अ॒मुराज्य॑स्य वेतु॑ स्वाहा॒ऽयं नो॑
 अ॒ग्निर्वरि॑वः कृ॒णोत्वयं॑ मृधः॑ पुर ए॒तु प्रभि॑न्दन्। अ॒यꣳ शत्रू॑ञ्जयतु
 जर॑हृषा॒णोऽयं॑ वाजं॑ जयतु॑ वाजं॑सातौ॥ उ॒रु वि॑ष्णो॒ वि क्र॑मस्वो॒रु
 क्षया॑य नः कृधि। घृ॒तं घृत॑योने पिब॒ प्रप्र॑ य॒ज्ञप॑तिं तिर॥ सोमो॑
 जिगाति॑ गातु॒विद् (६)

दे॒वाना॑मेति निष्कृतमृतस्य॒ योनि॑मा॒सद॒मदि॑त्याः स॒दो-
 ऽस्यदि॑त्याः स॒द् आ सी॑दैष वो॑ देव स॒वितः॑ सोम॒स्तꣳ र॑क्षध्वं
 मा वो॑ द॒भदे॑तत् त्वꣳ सोम॑ दे॒वो दे॒वानु॑पा॒गा इ॒दम॑हं म॒नुष्यो॑
 म॒नुष्या॑न्त्सह॑ प्र॒जया॑ स॒ह रा॑यस्पोषेण॒ नमो॑ दे॒वेभ्यः॑ स्व॒धा पि॒तृभ्य॑
 इ॒दम॑हं निर्व॑रुणस्य॒ पाशा॑त्सुव॑र॒भि (७)

वि॒ र्व्येषं॑ वैश्वान॒रं ज्योति॑र॒ग्ने॑ व्रत॑पते॒ त्वं व्र॑तानां॑ व्र॒तप॑तिरसि॒
 या मम॑ त॒नूस्त्वय्य॑भू॒दियꣳ सा मयि॑ या तव॑ त॒नूर्मय्य॑भू॒देषा सा
 त्वयि॑ यथाय॒थं नो॑ व्रत॑पते व्र॒तिनो॑व्र॒तानि॑॥ (८)

गातुविद्भ्येकं त्रिꣳशच्च॥ ३॥ ————— [४]

अत्य॒न्याना॑गां॒ नान्या॑नुपा॒गाम॑र्वाक्का॒ परै॑रविदं॒ परोऽव॑रै॒स्तं
 त्वां जुषे॑ वैष्ण॒वं दे॒वय॑ज्यायै॒ देव॑स्त्वा॒ सवि॑ता म॒ध्वाऽन॑क्तोष॒धे
 त्राय॑स्वेन॒ꣳ स्व॑धि॒ते मे॑नꣳ हिꣳसी॒र्दिव॑म॒ग्रेण॑ मा लै॒खीर॑न्तरि॒क्षं
 म॒र्थेन॑ मा हिꣳसीः पृथि॒व्या सं भ॑व॒ वन॑स्पते॒ शत॑वल्शो॒ वि रो॑ह
 स॒हस्र॑वल्शा॒ वि व॑यꣳ रु॒हेम॑ यं त्वाऽयꣳ स्व॑धि॒तिस्तेति॑जानः
 प्रणि॑नाय॒ मह॑ते सौभ॑गा॒याऽच्छि॑न्नो॒ रायः॑ सु॒वीरः॑॥ (९)

यं दशं च॥१॥ _____ [५]

पृथिव्यै त्वाऽन्तरिक्षाय त्वा दिवे त्वा शुन्यतां लोकः
 पितृषदनो यवोऽसि यवयास्मद् द्वेषो यवयारातीः पितृणां
 सदनमसि स्वावेशोऽस्यग्रेगा नैतृणां वनस्पतिरधि त्वा स्थास्यति
 तस्य वित्ताद्देवस्त्वां सविता मध्वाऽनक्तु सुपिप्पलाभ्यस्त्वौषधीभ्य
 उद्विवः स्तभानान्तरिक्षं पृण पृथिवीमुपरेण दृह ते ते
 धामान्युश्मसी (१०)

गम्ये गावो यत्र भूरिशृङ्गा अयासः। अत्राह तदुरुगायस्य
 विष्णोः परमं पदमव भाति भूरैः॥ विष्णोः कर्माणि पश्यत यतो
 व्रतानि पस्पशे। इन्द्रस्य युज्यः सखा॥ तद्विष्णोः परमं पदं सदा
 पश्यन्ति सूरयः। दिवीव चक्षुराततम्॥ ब्रह्मवनिं त्वा क्षत्रवनिं
 सुप्रजावनिं रायस्पोषवनिं पर्यूहामि ब्रह्म दृह क्षत्रं दृह प्रजां
 दृह रायस्पोषं दृह परिवीरसि परि त्वा दैवीर्विशो व्ययन्तां
 परीमं रायस्पोषो यजमानं मनुष्या अन्तरिक्षस्य त्वा सानावव
 गूहामि॥ (११)

उश्मसी पोषमेकात्रविंशतिश्च॥२॥ _____ [६]

इषे त्वोपवीरस्युपो देवान्दैवीर्विशः प्रागुर्वह्नीरुशिजो बृहस्पते
 धारया वसूनि हव्या ते स्वदन्तां देवं त्वष्टर्वसुं रण्व रेवती
 रमध्वमग्नेर्जनित्रमसि वृषणौ स्थ उर्वश्यस्यायुरसि पुरुरवा

घृतेना॒क्ते वृष॑णं दधाथां गाय॒त्रं छन्दोऽनु॒ प्र जा॑यस्व॒ त्रैष्टु॑भं जाग॑तं
छन्दोऽनु॒ प्रजा॑यस्व॒ भव॑तं (१२)

नः सम॑नसौ॒ समो॑कसावरेपसौ॑। मा य॒ज्ञः हि॑सिष्टं॒ मा
य॒ज्ञप॑तिं जातवेदसौ शिवौ भ॑वतम॒द्य नः॑॥ अ॒ग्नाव॑ग्निश्चरति॒ प्रवि॑ष्ट
ऋषी॑णां पु॒त्रो अ॑धिरा॒ज ए॒षः। स्वा॒हाकृ॒त्य ब्र॑ह्म॒णा ते जु॑होमि॒ मा
दे॒वानां॑ मिथु॒याक॑र्भाग॒धेयम्॑॥ (१३)

भव॑तमेकत्रिंशच्च॥ २॥ [७]

आ द॑द ऋ॒तस्य॑ त्वा दे॒वह॑विः पा॒शेनाऽऽर॑भे ध॒र्षा
मा॒नुषा॑न॒द्भ्यस्त्वौष॑धीभ्यः प्रोक्षा॑म्यपां पे॒रुर॑सि स्वा॒त्तं चि॒त्सदे॑वः
ह॒व्यमा॑पो दे॒वीः स्व॑दे॒तैर्नः॑ सं ते॑ प्रा॒णो वा॒युना॑ गच्छ॒ताः
सं य॒जत्रै॑रङ्गा॒नि सं य॒ज्ञप॑तिरा॒शिषा॑ घृ॒तेना॒क्तौ प॑शुं त्रा॒येथा॑ः
रे॒वती॑र्य॒ज्ञप॑तिं प्रि॒यधाऽऽवि॑श॒तोरो॑ अ॒न्तरि॑क्ष स॒जूर्दे॑वेन (१४)

वा॒तेना॒ऽस्य॑ ह॒विष॑स्त्व॒मना॑ य॒ज्ञ सम॑स्य त॒नुवा॑ भव॒ वर्षी॑यो
व॒र्षीय॑सि य॒ज्ञे य॒ज्ञप॑तिं धाः पृथि॒व्याः स॒म्पृचः॑ पाहि॒ नम॑स्त
आ॒तानाऽन॒र्वा प्रेहि॑ घृ॒तस्य॑ कु॒ल्याम॑नु॒ सह॑ प्र॒जया॑ सह
रा॒यस्पोषे॑णाऽऽपो॑ दे॒वीः शु॒द्धायु॑वः शु॒द्धा यू॒यं दे॒वाः ऊ॒ङ्क् शु॒द्धा
व॒यं परि॑विष्टाः परि॒वेष्टा॑रो वो भू॒यास्म॑॥ (१५)

दे॒वेन॒ चतु॑श्चत्वारिंशच्च॥ २॥ [८]

वा॒क्त आ॒ प्या॑यतां प्रा॒णस्त॒ आ प्या॑यतां चक्षु॑स्त॒ आ प्या॑यता॒ः

श्रोत्रं त आ प्यायतां या तै प्राणाञ्छुग्जगाम या चक्षुर्या श्रोत्रं यत्
 तै क्रूरं यदास्थितं तत् त आ प्यायतां तत् त एतेन शुन्धतां नाभिस्त
 आ प्यायतां पायुस्त आ प्यायतां शुद्धाश्चरित्राः शमद्भ्यः (१६)

शमोषधीभ्यः शं पृथिव्यै शमहोभ्यामोषधे त्रायस्वैनः
 स्वधिते मेनः हिंसी रक्षसां भागोऽसीदमहः रक्षोऽधमं तमो
 नयामि योऽस्मान् द्वेष्टि यं च वयं द्विष्म इदमेनमधमं तमो
 नयामीषे त्वां घृतेन द्यावापृथिवी प्रोर्ण्वाथामच्छित्रो रायः सुवीर
 उर्वन्तरिक्षमन्विहि वायो वीहि स्तोकानां स्वाहोर्ध्वनभसं मारुतं
 गच्छतम्॥ (१७)

अद्भ्यो वीहि पञ्च च॥२॥ [९]

सं ते मनसा मनः सं प्राणेन प्राणो जुष्टं देवेभ्यो हव्यं
 घृतवत्स्वाहैन्द्रः प्राणो अङ्गेअङ्गे नि दैध्यदैन्द्रोऽपानो अङ्गेअङ्गे
 वि बौभुवदेवं त्वष्टर्भूरि ते सःसमेतु विषुरूपा यत्सलक्ष्माणो
 भवथ देवत्रा यन्तमवंसे सखायोऽनु त्वा माता पितरो मदन्तु
 श्रीरस्यग्निस्त्वा श्रीणात्वापः समरिणन्वातस्य (१८)

त्वा ध्रज्यै पूष्णो रङ्ह्या अपामोषधीनां रोहिष्यै घृतं
 घृतपावानः पिबतु वसां वसापावानः पिबतान्तरिक्षस्य हविरसि
 स्वाहा त्वाऽन्तरिक्षाय दिशः प्रदिश आदिशो विदिश उद्दिशः
 स्वाहा दिग्भ्यो नमो दिग्भ्यः॥ (१९)

वार्तस्याष्टाविंशतिश्च॥ २॥ [१०]

समुद्रं गच्छ स्वाहाऽन्तरिक्षं गच्छ स्वाहा देवः सवितारं गच्छ
स्वाहाऽहोरात्रे गच्छ स्वाहा मित्रावरुणौ गच्छ स्वाहा सोमं गच्छ
स्वाहा यज्ञं गच्छ स्वाहा छन्दांसि गच्छ स्वाहा द्यावापृथिवी
गच्छ स्वाहा नभो दिव्यं गच्छ स्वाहाऽग्निं वैश्वानरं गच्छ स्वाहा-
ऽद्भ्यस्त्वौषधीभ्यो मनो मे हार्दि यच्छ तनूं त्वचं पुत्रं नप्तारमशीय
शुगंसि तमभि शौच योऽस्मान् द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मो धाम्नो धाम्नो
राजन्नितो वरुण नो मुञ्च यदापो अघ्निया वरुणेति शपामहे ततो
वरुण नो मुञ्च॥ (२०)

असि षड्विंशतिश्च॥ १॥ [११]

हविष्मंतीरिमा आपो हविष्मान् देवो अध्वरो हविष्माः आ
विवासति हविष्माः अस्तु सूर्यः॥ अग्नेर्वोऽपन्नगृहस्य सदसि
सादयामि सुम्नाय सुम्निनीः सुम्ने मां धत्तेन्द्राग्नियोर्भागधेयीः स्थ
मित्रावरुणयोर्भागधेयीः स्थ विश्वेषां देवानां भागधेयीः स्थ यज्ञे
जागृत॥ (२१)

हविष्मंतीश्चतुस्त्रिंशत्॥ १॥ [१२]

हृदे त्वा मनसे त्वा दिवे त्वा सूर्याय त्वोर्ध्वमिममध्वरं कृधि
दिवि देवेषु होत्रा यच्छ सोमं राजन्नेह्यव रोह मा भेर्मा सं

विक्था॒ मा त्वा॑ हि॒सिषं॑ प्र॒जास्त्वमु॑पाव॑रोह प्र॒जास्त्वामु॑पाव॑ रोहन्तु
 शृ॒णोत्व॑ग्निः स॒मिधा॒ हव॑ मे शृ॒ण्वन्त्वापो॑ धि॒षणा॑श्च दे॒वीः। शृ॒णोत॑
 ग्रा॒वाणो वि॒दुषो॒ नु (२२)

य॒ज्ञः शृ॒णोतु॑ दे॒वः स॑वि॒ता हव॑ मे। दे॒वी॒रापो॑ अ॒पां न॒पाद्य
 ऊ॒र्मिर्ह॑वि॒ष्य इन्द्रि॒यावा॑न्म॒दिन्त॑म॒स्तं दे॒वेभ्यो॑ दे॒वत्रा॑ ध॒त्त शु॒क्रः
 शु॒क्रपे॑भ्यो॒ येषा॑ भा॒गः स्थ॒ स्वाहा॒ कार्षि॑र॒स्यपा॑पां मृ॒ध्रः स॑मु॒द्रस्य॒
 वोक्षि॑त्या॒ उन्न॑ये। यम॑ग्रे पृ॒थ्सु म॒र्त्यमा॑वो॒ वाजे॑षु॒ यं जु॑नाः। स यन्ता॒
 शश्व॑ती॒रिषः॑॥ (२३)

नु स॒तच॑त्वारि॒शच्च॑॥२॥ [१३]

त्वम॑ग्रे रु॒द्रो अ॒सुरो॑ म॒हो दि॒वस्त्व॑ः श॒र्धो मा॑रु॒तं पृ॒क्ष ई॑शिषे।
 त्वं वा॒तैर॑रु॒णैर्या॑सि शङ्ग॒यस्त्वं पू॒षा वि॑ध॒तः पा॑सि॒ नु त्मना॑॥ आ वो॒
 राजा॑नमध्व॒रस्य॑ रु॒द्रः हो॒तार॑ः स॒त्यय॑ज्ञः॒ रोद॑स्योः। अ॒ग्निं पु॒रा
 त॑नयि॒त्रो र॒चित्ता॒द्विर॑ण्यरूपमव॑से कृ॒णुध्व॑म्॥ अ॒ग्निर्हो॒ता निष॑सादा॒
 यजी॑यानुप॒स्थे मा॒तुः सु॑र॒भावु॑ लो॒के। युवा॑ क॒विः पु॑रु॒निष्ठ - (२४)

ऋ॒तावा॑ ध॒र्ता कृ॑ष्टी॒नामु॑त म॒ध्यं इ॒द्धः॥ सा॒ध्वीम॑क॒र्देव॑वी॒तिं नो॑
 अ॒द्य य॒ज्ञस्य॑ जि॒ह्वा म॑वि॒दाम॒ गुह्या॑म्। स आ॒युरा॑गा॒थ्सुर॑भिर्वसा॒नो
 भ॒द्राम॑क॒र्देव॑हू॒तिं नो॑ अ॒द्य॥ अ॒क्र॒न्दद॑ग्निः स्त॒नय॑न्नि॒व द्यौः क्षा॒मा
 रे॒रिह॑द्वीरु॒धः स॒मञ्ज॑न्। स॒द्यो ज॑ज्ञा॒नो वि॑हीमि॒द्धो अ॒ख्य॒दा रोद॑सी
 भा॒नुना॑ भा॒त्यन्तः॑॥ त्वे व॑सू॒नि पु॑र्वणीक (२५)

होतर्दोषा वस्तोरेरिरे यज्ञियांसः। क्षामेव विश्वा भुवनानि
यस्मिन्त्सः सौभंगानि दधिरे पावके॥ तुभ्यं ता अङ्गिरस्तम्
विश्वाः सुक्षितयः पृथक्। अग्ने कामाय येमिरे॥ अश्याम् तं
काममग्ने तवोत्यश्याम् रयिः रयिवः सुवीरम्। अश्याम् वाजम्भि
वाजयन्तोऽश्याम् द्युम्नमंजराजरं ते॥ श्रेष्ठं यविष्ठ भारताग्ने
द्युमन्तमाभर। (२६)

वसो पुरुस्पृहः रयिम्॥ स श्वितानस्तन्यतू रोचनस्था
अजरेभिर्नानंदद्विर्यविष्ठः। यः पावकः पुरुतमः पुरूणि
पृथून्यग्निरनुयाति भर्वन्न॥ आयुष्टे विश्वतो दधदयमग्निर्वरेण्यः।
पुनस्ते प्राण आयति परा यक्ष्मः सुवामि ते॥ आयुर्दा अग्ने
हविषो जुषाणो घृतप्रतीको घृतयोनिरेधि। घृतं पीत्वा मधु चारु
गव्यं पितेव पुत्रमभि (२७)

रक्षतादिमम्॥ तस्मै ते प्रतिहर्यते जातवेदो विचर्षणे। अग्ने
जनामि सुष्टुतिम्॥ दिवस्परि प्रथमं जज्ञे अग्निरस्मद् द्वितीयं
परि जातवेदाः। तृतीयमप्सु नृमणा अजस्रमिन्धान एनं जरते
स्वाधीः॥ शुचिः पावक वन्द्योऽग्ने बृहद्वि रोचसे। त्वं घृतेभिराहुतः॥
दृशानो रुक्म उर्व्या व्यद्यौद् दुर्मर्षमायुः श्रिये रुचानः। अग्निरमृतो
अभवद्वयोभिर्- (२८)

यदेनं द्यौरजनयत्सुरेताः॥ आ यदिषे नृपतिं तेज आनद्वुचि

रेतो निषिक्तं द्यौरभीकै। अग्निः शर्धमनवद्यं युवानं स्वाधियं
जनयत्सूदयच्च॥ स तेजीयसा मनसा त्वोत उत शिक्ष स्वपत्यस्य
शिक्षोः। अग्ने रायो नृतमस्य प्रभूतौ भूयाम ते सुष्टुतयश्च वस्वः॥
अग्ने सहन्तमा भर द्युमस्य प्रासहा रयिम्। विश्वा यश- (२९)

चर्षणीरभ्यासा वाजेषु सासहत्॥ तमग्ने पृतनासहं रयिं
सहस्व आ भर। त्वं हि सत्यो अद्भुतो दाता वाजस्य गोमेतः॥
उक्षान्नाय वशान्नाय सोमपृष्ठाय वेधसे। स्तोमैर्विधेमाग्रये॥ वद्मा हि
सूनो अस्यद्वसद्वा चक्रे अग्निर्जनुषाज्मानम्। स त्वं न ऊर्जसन्
ऊर्जं धा राजैव जेरवृके क्षेप्यन्तः॥ अग्र आयूरंषि (३०)

पवस आ सुवोर्जमिषं च नः। आरे बाधस्व दुच्छुनाम्॥ अग्ने
पवस्व स्वपा अस्मे वर्चः सुवीर्यम्। दधत्पोषं रयिं मयि॥ अग्ने
पावक रोचिषा मन्द्रया देव जिह्वया। आ देवान् वक्षि यक्षि च॥
स नः पावक दीदिवोऽग्ने देवा इहा वह। उप यज्ञं हविश्च नः॥
अग्निः शुचिव्रततमः शुचिर्विप्रः शुचिः कविः। शुची रोचत आहुतः॥
उदग्ने शुचयस्तव शुक्रा भ्राजन्त ईरते। तव ज्योतीं ष्यर्चयः॥ (३१)

पुरुनिष्ठः पूर्वणीक भराऽभि वयोभिर्य आयूरंषि विप्रः शुचिश्चतुर्दश च॥८॥ [१४]

देवस्य रक्षोहणो विभूस्त्वं सोमात्यन्यानां पृथिव्या इषे त्वाऽऽदे वाक्ते सं ते समुद्रं
हविष्मतीरहृदे त्वमग्ने रुद्रश्चतुर्दश॥१४॥

देवस्य गमर्थे हविष्मतीः पवस एकत्रिंशत्॥३१॥

देवस्यार्चयः॥

हरिः ॐ ॥

॥कृष्ण-यजुर्वेदीय-तैत्तिरीय-संहितायां प्रथमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः
समाप्तः॥१-३॥

॥चतुर्थः प्रश्नः॥

॥तैत्तिरीयसंहितायां प्रथमकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः॥

आ ददे॑ ग्रावा॑स्यध्वर॑कृद् दे॒वेभ्यो॑ गम्भीरमिमम॑ध्वरं कृ॒ध्युत्तमे॑न
प॒विनेन्द्रा॑य॒ सोम॑ꣳ सुषु॑तं मधु॑मन्तं पय॑स्वन्तं वृष्टि॑वनिमिन्द्रा॑य
त्वा वृत्र॑घ्न इन्द्रा॑य त्वा वृत्र॑तुर इन्द्रा॑य त्वाऽभिमा॑तिघ्न इन्द्रा॑य
त्वाऽऽदित्य॑वन्त इन्द्रा॑य त्वा वि॒श्वदै॑व्यावते श्वा॒त्राः स्थं वृत्र॑तुरो
राधो॑गूर्ता अ॒मृत॑स्य॒ पत्नी॑स्ता दे॒वीर्दे॒वत्रे॑मं य॒ज्ञं ध॒त्तोप॑हृताः सोम॑स्य
पिब॑तोप॑हृतो युष्माक॑ꣳ (१)

सोमः॑ पिबतु॒ यत्ते॑ सोम दि॒वि ज्योति॑र्यत् पृथि॒व्यां
यदुरा॑वन्तरि॑क्षे तेना॒स्मै यज॑माना॒योरु रा॒या कृ॒ध्यधि॑ दा॒त्रे वो॑चो
धिष॑णे वीडू॒ सती॑ वीडयेथामूर्जं॑ दधाथामूर्जं॑ मे धत्तं॑ मा वाꣳ
हिꣳसिषं॑ मा मां हिꣳसिष्टं॑ प्रा॒गपा॑गुद॒गध॑राक्तास्त्वा दि॒श आ
धा॑वन्त्वम्ब॒ नि ष्व॑र। यत्ते॑ सो॒मादा॑भ्यं॒ नाम॒ जागृ॑वि॒ तस्मै॑ ते सोम॒
सोमा॑य॒ स्वाहा॑॥ (२)

युष्माकꣳ स्वर॒ यत्ते॑ नव॒ च॥२॥ [१]

वा॒चस्प॑तये पवस्व वाजिन् वृषा॒ वृष्णो॑ अꣳशुभ्यां॒ गर्भ॑स्तिपूतो
दे॒वो दे॒वानां॑ प॒वित्र॑मसि॒ येषां॑ भा॒गोऽसि॑ तेभ्य॑स्त्वा॒ स्वां कृ॑तोऽसि॒
मधु॑मतीर्न॒ इष॑स्कृधि॒ विश्वे॑भ्यस्त्वेन्द्रि॒येभ्यो॑ दि॒व्येभ्यः॑ पार्थि॒वेभ्यो॑
मन॑स्त्वाष्टृ॒र्वन्तरि॑क्षमन्विहि॒ स्वाहा॑ त्वा सुभ॒वः सूर्या॑य दे॒वेभ्य॑स्त्वा

मरीचिपेभ्य॑ ए॒ष ते॒ योनिः॑ प्रा॒णाय॑ त्वा॥ (३)

वाचः सप्तचत्वारिंशत्॥१॥ [२]

उ॒प॒या॒म॒गृ॒ही॒तोऽस्य॑न्तर्य॑च्छ म॒घव॑न् पा॒हि सोम॑मुरु॒ष्य रा॒यः
स॒मिषो॑ यज॒स्वान्तस्ते॑ द॒धामि॑ द्यावा॑पृथि॒वी अ॒न्तरु॑र्वन्तरि॑क्ष॒
स॒जोषा॑ दे॒वैरव॑रैः परै॑श्चान्तर्या॒मे म॑घवन् मादयस्व॒ स्वां कृ॑तोऽसि
मधु॑मतीर्न॒ इष॑स्कृधि॒ विश्वे॑भ्यस्त्वेन्द्रि॒येभ्यो॑ दि॒व्येभ्यः॑ पार्थि॒वेभ्यो॑
मन॑स्त्वाष्ट्रुर्वन्तरि॑क्षमन्वि॒हि स्वाहा॑ त्वा सु॒भवः॑ सू॒र्याय॑ दे॒वेभ्य॑स्त्वा
मरीचिपेभ्य॑ ए॒ष ते॒ योनि॑रपा॒नाय॑ त्वा॥ (४)

दे॒वेभ्यः॑ सप्त च॑॥१॥ [३]

आ वा॑यो भूष शुचिपा॒ उप॑ नः स॒हस्रं॑ ते नि॒युतो॑ विश्व॒वार।
उपो॑ ते अ॒न्यो म॒द्यम॑यामि॒ यस्य॑ देव दधिषे पू॒र्वपे॑यम्॥
उ॒प॒या॒म॒गृ॒ही॒तोऽसि॑ वा॒यवे॒ त्वेन्द्र॑वायू इ॒मे सु॒ताः। उप॑ प्रयो॑भिरा
ग॒न्तमि॑न्द॒वो वा॒मु॒शन्ति॑ हि॥ उ॒प॒या॒म॒गृ॒ही॒तोऽसी॑न्द्रवा॒युभ्यां॑ त्वैष ते॒
योनिः॑ स॒जोषा॑भ्यां त्वा॥ (५)

आ वा॑यो त्रिचत्वारिंशत्॥१॥ [४]

अ॒यं वा॑ मि॒त्राव॑रुणा सु॒तः सोम॑ ऋ॒तावृ॑धा। ममेदि॒ह श्रु॑त॒
हव॑म्। उ॒प॒या॒म॒गृ॒ही॒तोऽसि॑ मि॒त्राव॑रुणाभ्यां त्वैष ते॒ योनि॑र्ऋ॒तायु॑-
भ्यां॑ त्वा॥ (६)

अयं वाँ विश्व॑तिः॥१॥ _____[५]

या वाँ क॒शा म॒धुम॒त्यश्चि॑ना स॒नृता॑वती। तया॑ य॒ज्ञं मि॑मिक्षतम्।
उ॒प॒या॒मगृ॑हीतोऽस्य॒श्चिभ्याँ॑ त्वैष ते॒ योनि॑र्मा॒ध्वीभ्याँ॑ त्वा॥ (७)

या वाँम॒ष्टाद॑श॥१॥ _____[६]

प्रा॒त॒र्युजौ॑ वि मु॒च्येथा॒मश्चि॑नावेह गच्छ॒तम्। अ॒स्य सोम॑स्य
पी॒तयेँ॑॥ उ॒प॒या॒मगृ॑हीतोऽस्य॒श्चिभ्याँ॑ त्वैष ते॒ योनि॑र॒श्चिभ्याँ॑ त्वा॥ (८)

प्रा॒त॒र्युजा॒वेका॒न्नवि॑श्व॒तिः॥१॥ _____[७]

अ॒यं वे॒नश्चौ॑दय॒त् पृ॒श्निग॑र्भा ज्योति॑र्जरायू रज॑सो वि॒माने॑।
इ॒मम॒पा॑ सं॒ङ्गमे॑ सूर्य॑स्य शि॒शुं न वि॒प्रा म॒तिभी॑ रिहन्ति॥
उ॒प॒या॒मगृ॑हीतोऽसि॒ शण्डा॑य त्वैष ते॒ योनि॑र्वी॒रता॑ पाहि॥ (९)

अ॒यं वे॒नः पञ्च॑वि॒श्व॒तिः॥१॥ _____[८]

तं प्र॒त्नथा॑ पूर्॒वथा॑ वि॒श्वथे॑मथाँ ज्येष्ठ॑तातिं ब॒र्हिष॑दः सु॒व॒र्विद॑
प्रती॑चीनं वृ॒जनं॑ दोह॑से गि॒राऽऽशुं॑ जय॑न्त॒मनु॑ यासु॒ वर्ध॑से।
उ॒प॒या॒मगृ॑हीतोऽसि॒ मर्का॑य त्वैष ते॒ योनि॑ः प्र॒जाः पा॑हि॥ (१०)

त॑ प॒ञ्चवि॑श्व॒तिः॥१॥ _____[९]

ये दे॒वा दि॒व्येका॑दश॒ स्थ पृ॑थि॒व्याम॑ध्येका॑दश॒ स्थाऽप्सु॑षदो॑
महि॑नैका॑दश॒ स्थ ते॑ दे॒वा य॒ज्ञमि॑मं जु॒षध्व॑मुप॒या॒मगृ॑हीतो-
ऽस्या॒ग्रय॑णोऽसि॒ स्वा॑ग्रय॒णो जि॒न्वं य॒ज्ञं जि॒न्वं य॒ज्ञप॑तिम॒भि

सर्वना पाहि विष्णुस्त्वां पातु विशं त्वं पाहीन्द्रियेणैष ते
योनिर्विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यः॥ (११)

ये देवास्त्रिचत्वारिंशत्॥१॥ _____[१०]

त्रिंशत् त्रयश्च गणिनो रुजन्तो दिवः रुद्राः पृथिवीं च
सचन्ते। एकादशासौ अप्सुषदः सुतः सोमं जुषन्ताः सर्वनाय
विश्वे॥ उपयामगृहीतोऽस्याग्रयणोऽसि स्वाग्रयणो जिन्व यज्ञं जिन्व
यज्ञपतिमभि सर्वना पाहि विष्णुस्त्वां पातु विशं त्वं पाहीन्द्रियेणैष
ते योनिर्विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यः॥ (१२)

त्रिंशद् द्विचत्वारिंशत्॥१॥ _____[११]

उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वा बृहद्वते वयस्वत उक्थायुवे
यत् तं इन्द्र बृहद्वयस्तस्मै त्वा विष्णावे त्वैष ते योनिरिन्द्राय
त्वोक्थायुवे॥ (१३)

उपयामगृहीतो द्वाविंशतिः॥१॥ _____[१२]

मूर्धानं दिवो अरतिं पृथिव्या वैश्वानरमृताय जातमग्निम्।
कविः सम्राजमतिथिं जनानामासन्ना पात्रं जनयन्त देवाः॥
उपयामगृहीतोऽस्यग्रये त्वा वैश्वानराय ध्रुवोऽसि ध्रुवक्षितिर्ध्रुवाणां
ध्रुवतमोऽच्युतानामच्युतक्षित्तम एष ते योनिरग्रये त्वा
वैश्वानराय॥ (१४)

मूर्धानं पञ्चत्रिंशत्॥१॥ _____[१३]

मधुश्च माधवश्च शुक्रश्च शुचिश्च नभश्च नभस्यश्चेषश्चोर्जश्च
सहश्च सहस्यश्च तपश्च तपस्यश्चोपयामगृहीतोऽसि स॒ः स॒र्पो-
ऽस्य॑ ह॒स्प॒त्याय॑ त्वा॥ (१५)

मधु॑न्नि॒ः श॒त्॥ १॥ _____ [१४]

इन्द्रा॑ग्नी आ ग॒त॑ ह॒ सु॒तं गी॒र्भिर्न॒भो वरे॑ण्यम्। अ॒स्य पा॒तं
धि॒येषि॒ता॥ उ॒प॒या॒म॒गृही॒तोऽसीन्द्रा॑ग्निभ्यां त्वैष ते योनि॑रिन्द्रा॒ग्नि-
भ्यां॑ त्वा॥ (१६)

इन्द्रा॑ग्नी वि॒ः श॒तिः॥ १॥ _____ [१५]

ओमा॑सश्च॒रष॒णीधृ॒तो वि॒श्वे दे॒वास् आ ग॒त॑ दा॒श्वा ह॒सो
दा॒शुषः॑ सु॒तम्॥ उ॒प॒या॒म॒गृही॒तोऽसि॒ वि॒श्वेभ्य॑स्त्वा दे॒वेभ्य॑ ए॒ष ते
योनि॑र्वि॒श्वेभ्य॑स्त्वा दे॒वेभ्यः॑॥ (१७)

इन्द्रा॑ग्नी ओमा॑सो वि॒ः श॒तिर्वि॒ः श॒तिः॥ १॥ _____ [१६]

म॒रु॒त्वं॒न्तं वृष॒भं वा॑वृ॒धा॒नम॑क॒वारिं दि॒व्यं शा॒समिन्द्र॑म्।
वि॒श्वासा॑ह॒मव॑से नू॒तना॑यो॒ग्रं स॒होदा॑मि॒ह तं हु॑वेम॥
उ॒प॒या॒म॒गृही॒तोऽसीन्द्रा॑य त्वा म॒रु॒त्वं॒त ए॒ष ते योनि॑रिन्द्रा॒य
त्वा म॒रु॒त्वं॒ते॥ (१८)

म॒रु॒त्वं॒न्तं प॒ङ्क्तिर्वि॒ः श॒तिः॥ १॥ _____ [१७]

इन्द्र॑ म॒रु॒त्वं इ॒ह पा॑हि सो॒मं यथा॑ शा॒र्या॒ति अपि॑बः सु॒तस्य॑।
तव॑ प्र॒णी॒ती तव॑ शूर शर्म॒न्ना वि॑वास॒न्ति क॒वयः॑ सु॒य॒ज्ञाः॥

उ॒प॒या॒म॒गृ॒ही॒तो॒ऽसी॒न्द्रा॒य॒ त्वा म॒रु॒त्वं॑ त ए॒ष ते॒ योनि॒रिन्द्रा॒य॒ त्वा
म॒रु॒त्वं॑ ते॥ (१९)

इन्द्रैका॒न्नत्रि॑शत्॥१॥ [१८]

म॒रु॒त्वा॑ इन्द्र वृष॒भो र॒णा॒य॒ पि॒बा सोम॑मनु॒ष्वधं॑ म॒दा॒य। आ
सि॑श्चस्व ज॒ठरे॒ मध्वं॑ ऊ॒र्मिं त्व॑ राजा॒ऽसि प्र॒दिवः॑ सु॒ताना॑म्॥
उ॒प॒या॒म॒गृ॒ही॒तो॒ऽसी॒न्द्रा॒य॒ त्वा म॒रु॒त्वं॑ त ए॒ष ते॒ योनि॒रिन्द्रा॒य॒ त्वा
म॒रु॒त्वं॑ ते॥ (२०)

इन्द्रं म॒रु॒त्वो म॒रु॒त्वा॒नेका॒न्न त्रि॑शदेका॒न्न त्रि॑शत्॥१॥ [१९]

म॒हा॑ इन्द्रो॒ य ओज॑सा प॒र्जन्यो॑ वृष्टि॒मा॑ इ॒वा
स्तोमै॑र्व॒थ्सस्य॑ वावृ॒धे॥ उ॒प॒या॒म॒गृ॒ही॒तो॒ऽसि महे॒न्द्राय॑ त्वैष ते॒
योनि॑र्महे॒न्द्राय॑ त्वा॥ (२१)

म॒हानेका॒न्नवि॑शतिः॥१॥ [२०]

म॒हा॑ इन्द्रो॒ नृ॒वदा॑ च॒र॒षणि॑प्रा उ॒त द्वि॒ब॒र्हा अ॒मि॒नः
स॒हो॒भिः। अ॒स्मद्रि॒य॒ग्वावृ॒धे वी॒र्या॑यो॒रुः पृथुः॑ सु॒कृतः॑ क॒र्तृभि॑र्भूत्॥
उ॒प॒या॒म॒गृ॒ही॒तो॒ऽसि महे॒न्द्राय॑ त्वैष ते॒ योनि॑र्महे॒न्द्राय॑ त्वा॥ (२२)

म॒हानृ॒वत्प॒द्वि॑शतिः॥१॥ [२१]

क॒दा च॒न स्त॒रीर॑सि॒ नेन्द्रं॑ स॒श्वसि॑ दा॒शुषे॑। उ॒पो॒पे॒न्नु
म॒घव॑न् भू॒य इ॒न्नु ते॒ दानं॑ दे॒वस्य॑ पृ॒च्यते॥ उ॒प॒या॒म॒गृ॒ही॒तो॒-
ऽस्यादि॒त्येभ्य॑स्त्वा॥ क॒दा च॒न प्र यु॑च्छ॒स्यु॒भे नि पा॑सि॒ जन्म॑नी।

तुरीयादित्य सवनं त इन्द्रियमा तस्थावमृतं दिवि॥ यज्ञो
 देवानां प्रत्येति सुम्नमादित्यासो भवता मृडयन्तः। आ वोऽर्वाचीं
 सुमतिर्ववृत्याद॥ होश्चिद्या वरिवोवित्तरासत्॥ विवस्व आदित्येष
 ते सोमपीथस्तेन मन्दस्व तेन तृप्य तृप्यास्म ते वयं तर्पयितारो
 या दिव्या वृष्टिस्तया त्वा श्रीणामि॥ (२३)

वः सप्तविंशतिश्च॥१॥ [२३]

वाममद्य सवितर्वाममु श्वो दिवेदिवे वाममस्मभ्य॥ सावीः।
 वामस्य हि क्षयस्य देव भूररया धिया वामभाजः स्याम॥
 उपयामगृहीतोऽसि देवाय त्वा सवित्रे॥ (२४)

वामं चतुर्विंशतिः॥१॥ [२३]

अदब्धेभिः सवितः पायुभिश्च॥ शिवेभिरद्य परि पाहि नो
 गयम्। हिरण्यजिह्वः सुविताय नव्यसे रक्षा मार्किर्नो अघश॥ स
 ईशत॥ उपयामगृहीतोऽसि देवाय त्वा सवित्रे॥ (२५)

अदब्धेभिस्त्रयोविंशतिः॥१॥ [२४]

हिरण्यपाणिमृतये सवितारमुप ह्वये। स चेत्ता देवता पदम्॥
 उपयामगृहीतोऽसि देवाय त्वा सवित्रे॥ (२६)

हिरण्यपाणिं चतुर्दश॥१॥ [२५]

सुशर्माऽसि सुप्रतिष्ठानो बृहदुक्षे नम एष ते योनिर्विश्वेभ्यस्त्वा
 देवेभ्यः॥ (२७)

सुशर्मा द्वादश॥१॥ _____ [२६]

बृहस्पतिसुतस्य त इन्द्रो इन्द्रियावतः पत्नीवन्तं ग्रहं
गृह्णाम्यग्ना(३)इ पत्नीवा(३)ः सजूर्देवेन त्वष्टा सोमं पिब
स्वाहा॥ (२८)

बृहस्पतिसुतस्य पञ्चदश॥१॥ _____ [२७]

हरिरसि हारियोजनो हर्योः स्थाता वज्रस्य भर्ता पृश्नेः प्रेता
तस्य ते देव सोमेष्ट्यं जुषः स्तुतस्तोमस्य शस्तोक्थस्य हरिवन्तं
ग्रहं गृह्णामि हुरीः स्थ हर्योर्धानाः सहसोमा इन्द्राय स्वाहा॥ (२९)

हरिः पङ्क्तिश्शतिः॥१॥ _____ [२८]

अग्न आयूर्ऽपि पवस आ सुवोर्जमिषं च नः। आरे बाधस्व
दुच्छुनाम्॥ उपयामगृहीतोऽस्यग्रये त्वा तेजस्वत एष ते योनिर्ग्रये
त्वा तेजस्वते॥ (३०)

अग्न आयूर्ऽपि त्रयोवि शतिः॥१॥ _____ [२९]

उत्तिष्ठन्नोजसा सह पीत्वा शिप्रे अवेपयः। सोममिन्द्र चमू
सुतम्॥ उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वौजस्वत एष ते योनिरिन्द्राय
त्वौजस्वते॥ (३१)

उत्तिष्ठन्नैकवि शतिः॥१॥ _____ [३०]

तरणिर्विश्वदर्शतो ज्योतिष्कृदसि सूर्य। विश्वमा भांसि

रोच॑नम्॥ उ॒प॒या॒म॒गृ॒ही॒तोऽसि॑ सूर्या॑य त्वा॒ भ्राज॑स्वत ए॒ष ते॒ योनिः॑
सूर्या॑य त्वा॒ भ्राज॑स्वते॥ (३२)

तर॒णिर्वि॑शतिः॥१॥ [३१]

आ प्या॑यस्व मदि॒न्तम् सोम॑ विश्वा॑भिरू॒तिभिः॑। भवा॑ नः
सप्र॑थस्तमः॥ (३३)

आ प्या॑यस्व नव॑॥१॥ [३२]

ई॒युष्टे॑ ये पू॒र्व॒तरा॑मप॑श्यन् व्यु॒च्छ॒न्ती॑मु॒षसं॑ म॒र्त्यासः॑।
अ॒स्माभि॑रू॒ नु प्र॑ति॒चक्ष्या॑ऽभू॒दो ते य॑न्ति॒ ये अ॑प॒रीषु॑ प॒श्यान्॥ (३४)

ई॒युरेका॑न्नवि॑शतिः॥१॥ [३३]

ज्योति॑ष्मतीं त्वा सादयामि ज्योति॑ष्कृतं त्वा सादयामि
ज्योति॑र्विदं त्वा सादयामि भास्व॑तीं त्वा सादयामि ज्वल॑न्तीं
त्वा सादयामि मल्म॑ला॒भव॑न्तीं त्वा सादयामि दी॒प्य॑मानां
त्वा सादयामि रोच॑मानां त्वा सादया॒म्यज॑स्रां त्वा सादयामि
बृ॒ह॒ज्योति॑षं त्वा सादयामि बो॒ध॑यन्तीं त्वा सादयामि जाग्र॑तीं त्वा
सादयामि॥ (३५)

ज्योति॑ष्मती॒ प॒द्वि॒शत्॥१॥ [३४]

प्र॒या॒साय॑ स्वाहा॑ऽऽया॒साय॑ स्वाहा॑ वि॒या॒साय॑ स्वाहा॑
सं॒या॒साय॑ स्वाहा॑ऽद्या॒साय॑ स्वाहा॑ऽव॒या॒साय॑ स्वाहा॑ शु॒चे स्वाहा॑
शोका॑य॒ स्वाहा॑ तप्य॒त्वै स्वाहा॑ तप॑ते॒ स्वाहा॑ ब्र॒ह्म॒ह॒त्यायै॑ स्वाहा॑

सर्वस्मै स्वाहा॥ (३६)

प्रयासाय चतुर्विंशतिः॥१॥ [३५]

चित्तं सन्तानेन भवं यक्रा रुद्रं तनिम्ना पशुपतिं
स्थूलहृदयेनाग्निं हृदयेन रुद्रं लोहितेन शर्वं मत्स्राभ्यां
महादेवमन्तःपार्श्वेनौषिष्ठहनं शिङ्गीनिकोश्याभ्याम्॥ (३७)

चित्तमष्टादश॥१॥ [३६]

आ तिष्ठ वृत्रहन् रथं युक्ता ते ब्रह्मणा हरीं। अर्वाचीनं सु ते
मनो ग्रावा कृणोतु वग्मुनां॥ उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वा षोडशिनं
एष ते योनिरिन्द्राय त्वा षोडशिनं॥ (३८)

आ तिष्ठ षड्विंशतिः॥१॥ [३७]

इन्द्रमिद्धरीं वहतोऽप्रतिधृष्टशवसमृषीणां च स्तुतीरुपं यज्ञं
च मानुषाणाम्॥ उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वा षोडशिनं एष ते
योनिरिन्द्राय त्वा षोडशिनं॥ (३९)

इन्द्रमित् त्रयोविंशतिः॥१॥ [३८]

असावि सोमं इन्द्र ते शविष्ठ धृष्णवा गंहि। आ त्वा
पृणक्किन्द्रियं रजः सूर्यं न रश्मिभिः॥ उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय
त्वा षोडशिनं एष ते योनिरिन्द्राय त्वा षोडशिनं॥ (४०)

असावि समविंशतिः॥१॥ [३९]

सर्वस्य प्रतिशीवरी भूमिस्त्वोपस्थ आऽधिता स्योनाऽस्मै

सुषदा भव यच्छास्मै शर्म सप्रथाः॥ उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वा
षोडशिन एष ते योनिरिन्द्राय त्वा षोडशिनै॥ (४१)

सर्वस्य षड्विंशतिः॥१॥ [४०]

महा९ इन्द्रो वज्रबाहुः षोडशी शर्म यच्छतु। स्वस्ति नो मघवां
करोतु हन्तु पाप्मानं योऽस्मान् द्वेष्टि॥ उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वा
षोडशिन एष ते योनिरिन्द्राय त्वा षोडशिनै॥ (४२)

सर्वस्य महान्षड्विंशतिः षड्विंशतिः॥१॥ [४१]

सजोषां इन्द्र सगणो मरुद्भिः सोमं पिब वृत्रहञ्छूर विद्वान्।
जहि शत्रूँ रप मृधो नुदस्वाऽथाभयं कृणुहि विश्वतो नः॥
उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वा षोडशिन एष ते योनिरिन्द्राय त्वा
षोडशिनै॥ (४३)

सजोषाँस्त्रिंशत्॥१॥ [४२]

उदु त्यं जातवेदसं देवं वहन्ति केतवः। दृशे विश्वाय सूर्यम्॥
चित्रं देवानामुदगादनीकं चक्षुर्मित्रस्य वरुणस्याग्नेः। आऽप्रा द्यावा-
पृथिवी अन्तरिक्षँ सूर्य आत्मा जगतस्तस्थुषश्च॥ अग्ने नय सुपथां
राये अस्मान् विश्वानि देव वयुनानि विद्वान्। युयोध्यस्मञ्जुहुराणमेनो
भूयिष्ठां ते नम उक्तिं विधेम॥ दिवं गच्छ सुवः पत रूपेण (४४)

वो रूपमभ्यैमि वयंसा वयः। तुथो वो विश्ववेदा वि भजतु

वर्षिष्ठे अधि नाकै॥ एतत् ते अग्ने राध ऐति सोमच्युतं तन्मित्रस्य
 पथा नयर्तस्य पथा प्रेतं चन्द्रदक्षिणा यज्ञस्य पथा सुविता
 नयन्तीर्ब्राह्मणमद्य राध्यासमृषिमार्षेयं पितृमन्तं पैतृमत्यं
 सुधातुदक्षिणं वि सुवः पश्य व्यन्तरिक्षं यतस्व सदस्यैरस्मद्वात्रा
 देवत्रा गच्छतु मधुमतीः प्रदातारमा विशतानवहायास्मान् देवयानेन
 पथेतं सुकृतां लोके सीदत तन्नः सङ्स्कृतम्॥ (४५)

रूपेण सदस्यैरष्टादश च॥२॥ [४३]

धाता रातिः संवितेदं जुषन्तां प्रजापतिर्निधिपतिर्नो अग्निः।
 त्वष्टा विष्णुः प्रजयां स० रराणो यजमानाय द्रविणं दधातु॥ समिन्द्र
 णो मनसा नेषि गोभिः स० सूरिभिर्मघवन्थस० स्वस्त्या। सं ब्रह्मणा
 देवकृतं यदस्ति सं देवानां० सुमत्या यज्ञियानाम्॥ सं वर्चसा
 पयसा सं तनूभिरगन्महि मनसा स० शिवेन। त्वष्टा नो अत्र
 वरिवः कृणो- (४६)

त्वनुं मार्ष्टुं तनुवो यद्विलिष्टम्॥ यदद्य त्वां प्रयति यज्ञे
 अस्मिन्नग्ने होतारमवृणीमहीह। ऋधगया० इधगुताशमिष्ठाः प्रजानन्
 यज्ञमुपयाहि विद्वान्॥ स्वगा वो देवाः सदनमकर्म य आजग्म
 सवनेदं जुषाणाः। जक्षिवा० सः पपिवा० संश्च विश्वेऽस्मे धत्त
 वसवो वसूनि॥ यानाऽवह उशतो देव देवान्तान् (४७)

प्रेरयु स्वे अग्ने सधस्थे। वहमाना भरमाणा हवी० षि वसुं

घ॒र्म दि॒व॒मा ति॑ष्ठ॒तानु॑॥ य॒ज्ञं य॒ज्ञं ग॑च्छ॒ य॒ज्ञप॑तिं गच्छ॒ स्वां योनिं॑
गच्छ॒ स्वा॒हृष॑ ते॒ य॒ज्ञो य॑ज्ञ॒पते॑ स॒हसू॑क्त॒वाकः॑ सु॒वीरः॑ स्वा॒हा दे॒वा
गा॒तुवि॒दो गा॑तुं वि॒त्वा गा॑तु॒मित॑ मन॒सस्प॑त इ॒मं नो॑ दे॒व दे॒वेषु॑
य॒ज्ञः स्वा॒हा वा॒चि स्वा॒हा वा॒र्ते धाः॑॥ (४८)

कृणोतु तानष्टार्चत्वारिंशच्च॥३॥ [४४]

उ॒रु॑ हि रा॒जा व॑रु॒णश्च॑का॒र सूर्या॑य॒ पन्था॑मन्वे॒त॒वा उ॑। अ॒पदे॒
पादा॒ प्रति॑धा॒तवे॑ऽक॒रुता॑प॒व॒क्ता हृ॑द॒यावि॑ध॒श्चित्॑॥ श॒तं ते॑ रा॒जन्
भि॒षजः॑ स॒हस्र॑मु॒र्वी ग॑म्भी॒रा सु॑म॒तिष्ठे॑ अस्तु। बा॒धस्व॒ द्वेषो॑ नि॒र॒ऋतिं॑
परा॒चैः कृ॑तं चि॒देनः॑ प्र मु॒मुग्ध्य॑स्मत्॥ अ॒भिष्ठि॑तो वरु॒णस्य॑ पा॒शो-
ऽग्ने॒रनी॑कम॒प आ वि॑वेश। अपा॑ न॒पात् प्र॑ति॒रक्ष॑न्नसु॒र्यं दमे॑दमे (४९)

स॒मिधं॑ यक्ष्य॒ग्ने॥ प्र॑ति॒ ते जि॒ह्वा घृ॑तमुच्च॑रण्ये॒त्समु॑द्रे ते
हृ॒दय॑म॒प्स्वन्तः॑। सं त्वा॑ वि॒शन्त्वोष॑धीरु॒ताऽऽपो॑ य॒ज्ञस्य॑ त्वा
य॒ज्ञप॑ते ह॒विर्भिः॑॥ सू॒क्त॒वा॒के न॑मोवा॒के वि॑धे॒माव॑भृथ निच॒ङ्कुण॑
नि॒चेरु॑र॒सि नि॒चङ्कु॑णाव॒ दे॒वैर्दे॒वकृ॑तमे॒नोऽया॑डव॒ मर्त्यै॑र्म॒र्त्यकृ॑तमु॒रोरा
नो॑ दे॒व रि॒षस्पा॑हि सु॒मित्रा॑ न॒ आप॑ ओष॑धयः (५०)

सन्तु दु॒र्मित्रा॑स्तस्मै भू॒यासु॑र्योऽस्मान् द्वेष्टि॒ यं च॑ व॒यं द्वि॒ष्मो
दे॒वीरा॑प ए॒ष वो॑ गर्भ॒स्तं वः॑ सु॒प्रीत॑ः सुभृ॒तम॑कर्म दे॒वेषु॑ नः सु॒कृतो॑
ब्रू॒तात् प्र॑ति॒युतो॑ वरु॒णस्य॑ पा॒शः प्र॑त्य॒स्तो वरु॑णस्य॒ पाश॑ ए॒धो-

ऽस्येधिषीमहि॑ समिद॑सि तेजो॑ ऽसि तेजो॑ मयि॑ धेह्य॒पो अन्व॑चारिष॒ः
रसे॑न॒ सम॑सृक्ष्महि। पय॑स्वा॒ः अ॒ग्न आ॒ऽगमं॑ तं मा॒ स॒ः सृज॑
वर्च॑सा॥ (५१)

दमेदम् ओषधय आ षट् च॥३॥ [४५]

यस्त्वा॑ हृदा की॒रिणा॒ मन्य॑मानोऽम॑र्त्य॒ मर्त्यो॑ जोह॑वीमि।
जात॑वेदो यशो॑ अ॒स्मासु॑ धेहि प्र॒जाभि॑रग्रे अमृ॒तत्व॑म॒श्याम्॥ यस्मै॑
त्व॒ः सु॒कृते॑ जातवेद उ॒ लोक॑म॒ग्रे कृ॒णवः॑ स्यो॒नम्। अ॒श्विन॒ः स
पु॒त्रिणं॑ वी॒रव॑न्तं गोम॑न्त॒ः र॒यिं न॑शते स्व॒स्ति॥ त्वे सु पु॒त्र शव॑सो-
ऽवृ॑त्र॒न्काम॑कातयः। न त्वामि॒न्द्राति॑ रिच्यते॥ उ॒क्थउ॑क्थे सोम॒ इन्द्र॑
ममा॑द नी॒थेनी॑थे म॒घवा॑न॒ः (५२)

सु॒तासः॑। यदी॑ः स॒बाधः॑ पि॒तरं॑ न पु॒त्राः संमा॑नदक्षा॒ अव॑से
हव॑न्ते॥ अ॒ग्रे रसे॑न॒ तेज॑सा जात॑वेदो वि रौच॑से। र॒क्षोहा॑-
ऽमी॑व॒चात॑नः॥ अ॒पो अन्व॑चारिष॒ः रसे॑न॒ सम॑सृक्ष्महि। पय॑स्वा॒ः
अ॒ग्न आ॒ऽगमं॑ तं मा॒ स॒ः सृज॑ वर्च॑सा॥ वसु॑र्वसु॒पति॑रु॒हिक॑मस्य॒ग्रे
विभा॑वसुः। स्याम॑ ते सुम॒ताव॑पि॥ त्वाम॑ग्रे वसु॒पतिं॑ वसू॒नाम॑भि प्र
म॑न्दे (५३)

अध्व॑रेषु॒ राज॑न्। त्वया॒ वाजं॑ वाज॒यन्तो॑ जयेमा॒भि ष्या॑म
पृथ॑सु॒तीर्म॑र्त्या॒नाम्। त्वाम॑ग्रे वाज॒सात॑मं वि॒प्रा व॑र्धन्ति सु॒ष्टुत॑म्।
स नो॑ रास्व सु॒वीर्य॑म्॥ अ॒यं नो॑ अ॒ग्निर्व॑रिवः कृ॒णोत्व॑यं मृधः॑

पुर एतु प्रभिन्दन्। अयं शत्रूञ्जयतु जरहृषाणोऽयं वाजं जयतु
 वाजंसातौ॥ अग्निनाऽग्निः समिध्यते कविर्गृहपतिर्युवा॥ हव्यवाइ
 जुह्वस्यः॥ त्वं ह्यग्रे अग्निना विप्रो विप्रेण सन्धस्ता। सखा
 सख्या समिध्यसे॥ उदग्रे शुचयस्तव वि ज्योतिषा॥ (५४)

मध्वानं मन्दे ह्यग्रे चतुर्दश च॥३॥ [४६]

वाचः प्राणाय त्वा। उपयाम गृहीतोऽस्यपानाय त्वा। आ वायो वायवे सजोषाभ्यां त्वा। अयमृतायुभ्यां
 त्वा। या वामंश्विभ्यां माध्वीभ्यां त्वा। प्रातर्युजांश्विभ्यां त्वा। अयं वेनः शण्डाय त्वेप ते योनिर्वीरतां पाहि। तं
 मर्काय त्वेप ते योनिः प्रजाः पाहि। ये देवास्त्रिंशदाग्रयणोसि विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यः। उपयाम गृहीतोऽसीन्द्राय
 त्वोक्थायुवै। मूर्धानंमग्नये त्वा वैश्वानराय। मधुश्च सः सर्पोसि। इन्द्राग्नी इन्द्राग्निभ्यां त्वा। ओमांसो
 विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यः। मरुत्वन्तं त्रीणीन्द्राय त्वा मरुत्वते। महान् द्वे महेन्द्राय त्वा। कदाचनादित्येभ्यस्त्वा।
 कदाचनस्तूरीर्विवस्व आदित्या। इन्द्रं शुचिरपः। वामं त्रीन्देवाय त्वा सवित्रे। सुशर्मा विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यः।
 बृहस्पतिस्त्वष्ट्रा सोमं पिब स्वाहा। हरिरसि सह सोमा इन्द्राय स्वाहा। अग्न आयूगोष्यग्रये त्वा तेजस्वते।
 उत्तिष्ठन्निन्द्राय त्वौजस्वते। तरणिः सूर्याय त्वा भ्राजस्वते। आ तिष्ठाद्याः षडिन्द्राय त्वा षोडशिनै। उदु त्यं
 चित्रम्। अग्नेनय दिवं गच्छ। उरुमायुष्टे यदेवा मुमुग्धि। अग्नाविष्णू मुमुक्तम्। परा वै पङ्क्तः। देवा वै
 ये देवाः पङ्क्तौ। परा वै सवाचम्। देवासुराः कार्यम्। भूमिर्व्यतृष्यन्। प्रजापतिर्व्यक्षुध्यन्। भूमिरादित्या वै।
 अग्नि होत्रमादित्यो वै। भूमिलोकः सलोकः सुलोकः। विष्णोरुदुतमम्। अन्नपते पुनस्त्वाऽदित्याः। उरु सः
 संज वचसा। यस्त्वा सुष्टुतम्। त्वमग्रेयुश्वाहि सुष्टुतिम्। त्वमग्रे विचर्षणे। यस्त्वा विरोचसे॥
 आ दंदे वाचस्पतय उपयामगृहीतोऽस्या वायो अयं वा या वा प्रातर्युजां वयं तं ये देवास्त्रिंशदुपयाम
 गृहीतोसि मूर्धानं मधुश्चेन्द्राग्नी ओमांसो मरुत्वन्तमिन्द्रं मरुत्वो मरुत्वान्महान्महान्नृवत्कदा वाममदब्धेभिरु
 हिरण्यपाणिः सुशर्मा बृहस्पतिस्तस्य हरिरस्यग्रं उत्तिष्ठन्तरणिरा प्यायस्वेयुष्टे ये ज्योतिष्मतां प्रयासायं
 चित्तमा तिष्ठेन्द्रमसां वि सर्वस्य महान्सजोषा उदु त्यं धातोरु हि यस्त्वा षट्त्वारिंशत्॥४६॥

आ ददे ये देवा महानुत्तिष्ठन्त्सर्वस्य सन् दुर्मित्राश्चतुः पञ्चाशत्॥५०॥

आ ददे तव वि ज्योतिषा॥

हरिः ॐ॥

॥कृष्ण-यजुर्वेदीय-तैत्तिरीय-संहितायां प्रथमकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः
समाप्तः॥१-४॥

॥पञ्चमः प्रश्नः॥

॥तैत्तिरीयसंहितायां प्रथमकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः॥

दे॒वा॒सु॒राः सं॒य॑त्ता आ॒स॒न् ते दे॒वा वि॑ज॒य॒मु॒प॒य॒न्तोऽग्नौ॑
 वा॒मं व॒सु सं न्य॑दध॒ते॒द॒मु॒ नो भ॑विष्यति॒ यदि॑ नो जे॒ष्य॒न्तीति॑
 तद॒ग्नि॑र्य॒काम॑यत् तेनापा॑क्रामत् तद्दे॒वा वि॑जित्या॒वरु॑रु॒त्स॒मा॒ना
 अ॒न्वा॒य॒न् तद॑स्य॒ सह॑साऽदि॒त्सन्त॑ सोऽरो॒दी॒द्यद॑रो॒दीत् तद्ब्रु॑द्रस्य
 रु॒द्र॒त्वं यद॑श्वशी॒यत् तद् (१)

र॑ज॒त॑ हिर॑ण्यमभवत् तस्मा॑द्रज॒त॑ हिर॑ण्यमदक्षि॒ण्यम॑श्रुज॑
 हि यो ब॒र्हिषि॑ ददाति॒ पुरा॑ऽस्य॒ संव॑त्स॒राद्गृ॑हे रु॒दन्ति॑ तस्मा॑द्ब॒र्हिषि॑
 न दे॒य॑ हिर॑ण्यम॒ग्नि॒रब्र॑वीद्वा॒ग्यंसा॒न्यथ॑ व इ॒दमि॑ति॒ पुन॑रा॒धेयं॑ ते
 के॒वल॑मित्य॒ब्रुव॑न्नृ॒षव॑त् खलु स इत्य॑ब्रवी॒द्यो म॑द्दे॒वत्य॑म॒ग्निमा॑दधा॒ता
 इति॑ तं पू॒षाऽऽध॑त्त॒ तेन॑ (२)

पू॒षाऽऽध॑र्त्त॒ तस्मा॑त् पौ॒ष्णाः प॒शव॑ उच्यन्ते॒ तं त्व॑ष्टाऽऽध॑त्त॒
 तेन॑ त्व॒ष्टाऽऽध॑र्त्त॒ तस्मा॑त् त्वा॒ष्ट्राः प॒शव॑ उच्यन्ते॒ तं म॑नुराऽध॑त्त॒
 तेन॑ म॒नुराध॑र्त्त॒ तस्मा॑न्मा॒न॒व्यः प्र॒जा उच्य॑न्ते॒ तं धा॒ताऽऽध॑त्त॒ तेन॑
 धा॒ताऽऽध॑र्त्त॒त्सं॒वत्स॑रो वै धा॒ता तस्मा॑त्सं॒वत्स॑रं प्र॒जाः प॒शवोऽनु॑ प्र
 जा॒यन्ते॑ य ए॒वं पु॑नरा॒धेय॑स्यर्द्धिं वेद॒- (३)

धो॒त्ये॒व यो॑ऽस्यै॒वं ब॒न्धुतां॑ वेद॒ बन्धु॑मान् भवति॒ भाग॑धेयं॒ वा
 अ॒ग्निरा॑हित॒ इच्छ॑मानः प्र॒जां प॒शून् यज॑मान॒स्योप॑ दो॒द्रावो॑द्वास्य॒

पुनरा दधीत भागधेयेनैवैनं समर्धयत्यथो शान्तिरेवास्यैषा
 पुनर्वस्वोरा दधीतैतद्वै पुनराधेयस्य नक्षत्रं यत्पुनर्वसू स्वायामेवैनं
 देवतायामाधाय ब्रह्मवर्चसी भवति दुर्भेरा दधात्ययांतयामत्वाय
 दुर्भेरा दधात्युद्ध एवैनमोषधीभ्योऽवुरुध्याऽऽधत्ते पञ्चकपालः
 पुरोडाशो भवति पञ्च वा ऋतवं ऋतुभ्य एवैनमवुरुध्याऽऽ-
 धत्ते॥ (४)

अशीयत् तत् तेन वेदं दुर्भेः पञ्चविंशतिश्च॥४॥ [१]

परा वा एष यज्ञं पशून् वपति योऽग्निमुद्वासयते पञ्चकपालः
 पुरोडाशो भवति पाङ्क्तो यज्ञः पाङ्क्तोः पशवो यज्ञमेव पशून् व रुन्धे
 वीरहा वा एष देवानां योऽग्निमुद्वासयते न वा एतस्य ब्राह्मणा
 ऋतायवः पुराऽन्नमक्षन् पङ्क्तौ याज्यानुवाक्या भवन्ति पाङ्क्तो यज्ञः
 पाङ्क्तः पुरुषो देवानेव वीरं निरवदायाग्निं पुनरा (५)

धत्ते शताक्षरा भवन्ति शतायुः पुरुषः शतेन्द्रिय आयुष्येवेन्द्रिये
 प्रति तिष्ठति यद्वा अग्निराहितो नर्ध्यते ज्यायो भागधेयं
 निकामयमानो यदाग्नेयं सर्वं भवति सैवास्यर्धिः सं वा
 एतस्य गृहे वाक् सृज्यते योऽग्निमुद्वासयते स वाचः सः सृष्टां
 यजमान ईश्वरोऽनु पराभवितोर्विभक्तयो भवन्ति वाचो विधृत्यै
 यजमानस्यापराभावाय (६)

विभक्तिं करोति ब्रह्मैव तदकरुपांशु यजति यथा वामं वसुं
 विविदानो गूहति तादृगेव तदग्निं प्रति स्विष्टकृतं निराहं यथा

वामं वसुं विविदानः प्रकाशं जिगमिषति तादृगेव तद्विभक्तिमुक्त्वा
 प्रयाजेन वर्षद्वरोत्यायतनादेव नैति यजमानो वै पुरोडाशः पशव
 एते आहुती यदभितः पुरोडाशमेते आहुती (७)

जुहोति यजमानमेवोभयतः पशुभिः परि गृह्णाति कृतयजुः
 सम्भृतसम्भार इत्याहुर्न सम्भृत्याः सम्भारा न यजुः कर्तव्यमित्यथो
 खलु सम्भृत्या एव सम्भाराः कर्तव्यं यजुर्यज्ञस्य समृद्धौ
 पुनर्निष्कृतो रथो दक्षिणा पुनरुत्स्यूतं वासः पुनरुत्सृष्टोऽनङ्घ्रान्
 पुनराधेयस्य समृद्धौ सप्त ते अग्ने समिधः सप्त जिह्वा इत्यग्निहोत्रं
 जुहोति यत्रयत्रैवास्य न्यक्तं तत (८)

एवैनमव रुन्धे वीरहा वा एष देवानां योऽग्निमुद्वासयते
 तस्य वरुण एवर्णयादाग्निवारुणमेकादशकपालमनु निर्वपेद्यं
 चैव हन्ति यश्चास्यर्णयात्तौ भागधेयेन प्रीणाति नाऽऽर्तिमाच्छति
 यजमानः॥ (९)

आऽपराभावाय पुरोडाशमेते आहुती ततः षट्त्रिंशच्च॥५॥ ————— [२]

भूमिर्भूम्रा द्यौर्वरिणाऽन्तरिक्षं महित्वा। उपस्थे ते देव्यदिते-
 ऽग्निमन्त्रादमन्त्राद्यायाऽऽदधे॥ आऽयं गौः पृश्निरक्रमीदसनन्मातरं
 पुनः। पितरं च प्रयन्त्सुवः॥ त्रिंशद्धाम वि राजति वाक्पतङ्गाय
 शिश्रिये। प्रत्यंस्य वह द्युभिः॥ अस्य प्राणादपानत्यन्तश्चरति रोचना।
 व्यख्यन्महिषः सुवः॥ यत् त्वा (१०)

क्रुद्धः परोवपं मन्युना यदवर्त्या। सुकल्पमग्रे तत्
 तव पुनस्त्वोदीपयामसि॥ यत् ते मन्युपरोक्षस्य पृथिवीमनु
 दध्वसे। आदित्या विश्वे तद्देवा वसवश्च समाभरन्॥
 मनो ज्योतिर्जुषतामाज्यं विच्छिन्नं यज्ञं समिमं दधातु।
 बृहस्पतिस्तनुतामिमं नो विश्वे देवा इह मादयन्ताम्॥ सप्त ते
 अग्रे समिधः सप्त जिह्वाः सप्त (११)

ऋषयः सप्त धामं प्रियाणि। सप्त होत्राः सप्ताधा त्वा यजन्ति सप्त
 योनीरा पृणस्वा घृतेन॥ पुनरूर्जा नि वर्तस्व पुनरग्र इषाऽऽयुषा।
 पुनर्नः पाहि विश्वतः॥ सह रय्या नि वर्तस्वाग्रे पिन्वस्व धारया।
 विश्वप्स्त्रिया विश्वतस्परि॥ लेकः सलेकः सुलेकस्ते न आदित्या
 आज्यं जुषाणा विंयन्तु केतुः सकेतः सुकेतस्ते न आदित्या आज्यं
 जुषाणा विंयन्तु विवस्वा९ अदितिर्देवजूतिस्ते न आदित्या आज्यं
 जुषाणा विंयन्तु॥ (१२)

त्वा जिह्वाः सप्त सुकेतस्ते नञ्चर्योदश च॥३॥ [३]

भूमिर्भूम्रा द्यौर्वरिणेत्याहाऽऽशिषैवैनमा धत्ते सर्पा वै
 जीर्यन्तोऽमन्यन्त स एतं कंसर्णीरः काद्रवेयो मन्त्रमपश्यत्
 ततो वै ते जीर्णास्तनूरपाघ्नत सर्पराज्ञिया ऋग्भिर्गार्हपत्यमा
 दधाति पुनर्नवमेवैनमजरं कृत्वाऽऽधत्तेऽथो पूतमेव पृथिवीमन्नाद्यं
 नोपानमथ्यैतं (१३)

मन्त्रमपश्यत् ततो वै तामन्नाद्यमुपांनमद्यत्सर्पराज्ञियां
 ऋग्भिर्गार्हपत्यमादधात्यन्नाद्यस्यावरुद्धा अथो अस्यामेवैनं
 प्रतिष्ठितमा धत्ते यत्त्वा क्रुद्धः परोवपेत्याहापहुत एवास्मै तत्
 पुनस्त्वोद्दीपयामसीत्याह समिन्ध एवैनं यत्ते मन्युपरोप्तस्येत्याह
 देवताभिरे- (१४)

वैनं सं भरति वि वा एतस्य यज्ञश्छिद्यते योऽग्निमुद्वासयते
 बृहस्पतिवत्यर्चोप तिष्ठते ब्रह्म वै देवानां बृहस्पतिर्ब्रह्मणैव यज्ञं
 सं दधाति विच्छिन्नं यज्ञं समिमं दधात्वित्याह सन्तत्यै विश्वे देवा
 इह मादयन्तामित्याह सन्तत्यैव यज्ञं देवेभ्योऽनु दिशति सप्त तै
 अग्ने समिधः सप्त जिह्वा - (१५)

इत्याह सप्तसप्त वै संस्रधाऽग्नेः प्रियास्तनुवस्ता एवाव
 रुन्धे पुनरूर्जा सह रय्येत्यभितः पुरोडाशमाहुती जुहोति
 यजमानमेवोर्जा च रय्या चोभयतः परि गृह्णात्यादित्या वा
 अस्माल्लोकादमुं लोकमायन्तेऽमुष्मिल्लोके व्यतृष्यन्त इमं लोकं
 पुनरभ्यवेत्याग्निमाधायैतान् होमानजुहवुस्त आर्ध्रुवन् ते सुवर्गं
 लोकमायन् यः पराचीनं पुनराधेयादग्निमादधीत स एतान्
 होमाञ्जुहयाद्यामेवाऽऽदित्या ऋद्धिमाध्रुवन् तामेवध्नोति॥ (१६)

एतमेव जिह्वा एतान् पञ्चविंशतिश्च॥४॥

[४]

उपप्रयन्तो अध्वरं मन्त्रं वोचेमाग्रयै। आरे अस्मे च

शृण्वते॥ अस्य प्रत्नामनु द्युतः शुक्रं दुदुहे अहयः। पयः
 सहस्रसामृषिम्॥ अग्निर्मूर्धा दिवः ककुत् पतिः पृथिव्या अयम्।
 अपाः रेताः सि जिन्वति॥ अयमिह प्रथमो धायि धातृभिरुहोता
 यजिष्ठो अध्वरेष्वीड्यः। यमप्रवानो भृगवो विरुरुचुर्वनेषु चित्रं
 विभुवं विशेविशे॥ उभा वामिन्द्राग्नी आहुवध्या (१७)

उभा राधसः सह मादयध्वै। उभा दाताराविषाः रयीणामुभा
 वाजस्य सातये हुवे वाम्॥ अयं ते योनिर्ऋत्वियो यतो जातो
 अरोचथाः। तं जानन्नग्र आ रोहाथा नो वर्धया रयिम्॥ अग्र
 आयूषि पवस आ सुवोर्जमिषं च नः। आरे बाधस्व दुच्छुनाम्॥
 अग्ने पवस्व स्वपा अस्मे वर्चः सुवीर्यम्। दधत्पोषः रयिं (१८)

मयि॥ अग्ने पावक रोचिषा मन्द्रया देव जिह्वया। आ देवान्
 वक्षि यक्षि च॥ स नः पावक दीदिवोऽग्ने देवाः इहाऽऽवह। उप
 यज्ञः हविश्च नः॥ अग्निः शुचिव्रततमः शुचिर्विप्रः शुचिः कविः।
 शुची रोचत आहुतः॥ उदग्ने शुचयस्तव शुक्रा भ्राजन्त ईरते। तव
 ज्योतीः ष्यर्चयः॥ आयुर्दा अग्नेऽस्यायुर्मै (१९)

देहि वर्चोदा अग्नेऽसि वर्चो मे देहि तनूपा अग्नेऽसि तनुवं
 मे पाह्यग्ने यन्मै तनुवा ऊनं तन्म आ पृण चित्रावसो स्वस्ति तै
 पारमशीयेन्धानास्त्वा शतः हिमा द्युमन्तः समिधीमहि वयस्वन्तो
 वयस्कृतं यशस्वन्तो यशस्कृतः सुवीरांसो अदाभ्यम्। अग्ने

सपत्नदम्भनं वरषिष्ठे अधि नाकै॥ सं त्वमग्ने सूर्यस्य वर्चसाऽगथाः
समृषीणां स्तुतेन सं प्रियेण धाम्ना॥ त्वमग्ने सूर्यवर्चा असि सं
मामायुषा वर्चसा प्रजया सृज॥ (२०)

आहुवर्च्यै रयि मे वर्चसा सप्तदश च॥४॥ _____ [५]

सं पश्यामि प्रजा अहमिदं प्रजसो मानवीः। सर्वा भवन्तु नो
गृहे॥ अम्भः स्थाम्भो वो भक्षीय महः स्थ महो वो भक्षीय सहः स्थ
सहो वो भक्षीयोर्जः स्थोर्ज वो भक्षीय रेवती रमध्वमस्मिल्लोके-
ऽस्मिन् गोष्ठेऽस्मिन्क्षयेऽस्मिन् योनां विहैव स्तेतो माऽपं गात बह्वीर्मे
भूयास्त (२१)

सं हितासि विश्वरूपीरा मोर्जा विशाऽऽगौपत्येनाऽऽ-
रायस्पोषेण सहस्रपोषं वः पुष्यासं मयि वो रायः श्रयन्ताम्॥
उपं त्वाऽग्ने दिवेदिवे दोषां वस्तर्धिया वयम्। नमो भरन्तु एमसि।
राजन्तमध्वराणां गोपामृतस्य दीदिविम्। वर्धमानं स्वे दमे॥
स नः पितेवं सूनवेऽग्ने सूपाय नो भव। सचं स्वा नः स्वस्तये॥
अग्ने (२२)

त्वं नो अन्तमः। उत त्राता शिवो भव वरूथ्यः॥ तं त्वां
शोचिष्ठ दीदिवः। सुम्नाय नूनमीमहे सखिभ्यः॥ वसुरग्निर्वसुश्रवाः।
अच्छां नक्षि द्युमत्तमो रयिं दाः॥ ऊर्जा वः पश्याम्यूर्जा मां पश्यत
रायस्पोषेण वः पश्यामि रायस्पोषेण मा पश्यतेडाः स्थ मधुकृतः

स्योना माऽऽविंशतेरा मदः। सहस्रपोषं वः पुष्यासं (२३)

मयि वो रायः श्रयन्ताम्॥ तथ्संवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य
धीमहि। धियो यो नः प्रचोदयात्॥ सोमानु३ स्वरणं कृणुहि
ब्रह्मणस्पते। कक्षीवन्तं य औशिजम्॥ कदा चन स्तरीरंसि नेन्द्र
सश्चसि दाशुषे। उपोपेन्नु मघवन् भूय इन्नु ते दानं देवस्य पृच्यते॥
परि त्वाऽग्ने पुरं वयं विप्र३ सहस्य धीमहि। धृषद्वर्णं दिवेदिवे भेत्तारं
भङ्गुरावतः॥ अग्ने गृहपते सुगृहपतिरहं त्वया गृहपतिना भूयास३
सुगृहपतिर्मया त्वं गृहपतिना भूयाः शत३ हिमास्तामाशिषमा शासे
तन्तवे ज्योतिष्मतीं तामाशिषमा शासेऽमुष्मै ज्योतिष्मतीम्॥ (२४)

भूयास्त स्वस्तयेऽग्ने पुष्यासं धृषद्वर्णमेकान्नत्रि३शच्च॥४॥ ————— [६]

अयंज्ञो वा एष योऽसामोपंप्रयन्तो अध्वरमित्याह
स्तोममेवास्मै युनक्त्युपेत्याह प्रजा वै पशव उपेमं लोकं
प्रजामेव पशूनिमं लोकमुपैत्यस्य प्रत्नामनुद्युतमित्याह सुवर्गो
वै लोकः प्रत्नः सुवर्गमेव लोक३ समारोहत्यग्निर्मूर्धा दिवः
ककुदित्याह मूर्धानं- (२५)

मेवैन३ समानानां करोत्यथो देवलोकादेव मनुष्यलोके
प्रतितिष्ठत्ययमिह प्रथमो धायि धातृभिरित्याह मुख्यमेवैनं
करोत्युभा वामिन्द्राग्नी आहुवध्या इत्याहौजो बलमेवाव रुन्धेऽयं
ते योनिर्ऋत्विय इत्याह पशवो वै रयिः पशूनेवाव रुन्धे षड्विरुपं

तिष्ठते षड्वा (२६)

ऋतवँ ऋतुष्वेव प्रति तिष्ठति षड्विरुत्तराभिरुपँ तिष्ठते द्वादशं
सं पद्यन्ते द्वादश मासाः संवत्सरः संवत्सर एव प्रति तिष्ठति
यथा वै पुरुषोऽश्वो गौर्जीर्यत्येवमग्निराहितो जीर्यति संवत्सरस्य
परस्तादाग्निपावमानीभिरुपँ तिष्ठते पुनर्नवमेवैनमजरं करोत्यथो
पुनात्येवोपँ तिष्ठते योगे एवास्यैष उपँ तिष्ठते (२७)

दमँ एवास्यैष उपँ तिष्ठते याञ्जैवास्यैषोपँ तिष्ठते यथा
पापीयाञ्छेयस आहत्य नमस्यति तादृगेव तदायुर्दा अग्नेऽस्यायुर्मै
देहीत्याहाऽऽयुर्दा ह्येष वर्चोदा अग्नेऽसि वर्चो मे देहीत्याह वर्चोदा
ह्येष तनूपा अग्नेऽसि तनुवं मे पाहीत्याह (२८)

तनूपा ह्येषोऽग्ने यन्मै तनुवा ऊनं तन्म आ पृणेत्याह यन्मै
प्रजायै पशूनामूनं तन्म आ पूरयेति वावैतदाह चित्रावसो स्वस्ति
ते पारमशीयेत्याह रात्रिर्वै चित्रावसुरव्युष्ट्यै वा एतस्यै पुरा ब्राह्मणा
अभैषुर्व्युष्टिमेवाव रुन्ध इन्धानास्त्वा शतः (२९)

हिमा इत्याह शतायुः पुरुषः शतेन्द्रिय आयुष्येवेन्द्रिये प्रति
तिष्ठत्येषा वै सूर्मी कर्णकावत्येतया ह स्म वै देवा असुराणां
शततरुहाः स्तृहन्ति यदेतया समिधमादधाति वज्रमेवैतच्छतघ्नीं
यजमानो भ्रातृव्याय प्रहरति स्तृत्या अछम्बद्धारः सं त्वमग्ने सूर्यस्य

वर्चसा गथा इत्याहैतत्त्वमसीदमहं भूयासमिति वावैतदाह त्वमग्ने
सूर्यवर्चा असीत्याहाऽऽशिषमेवैतामा शास्ते॥ (३०)

मूर्धानं वै तिष्ठत आह शतमहं षोडश च॥६॥ [७]

सं पश्यामि प्रजा अहमित्याह यावन्त एव ग्राम्याः
पशवस्तानेवाव रुन्धेऽम्भुः स्थाम्भो वो भक्षीयेत्याहाम्भो ह्येता
महः स्थ महो वो भक्षीयेत्याह महो ह्येताः सहः स्थ सहो वो
भक्षीयेत्याह सहो ह्येता ऊर्जस्थोर्ज वो भक्षीये- (३१)

त्याहोर्जो ह्येता रेवती रमध्वमित्याह पशवो वै रेवतीः
पशूनेवाऽऽत्मन् रमयत इहैव स्तेतो माऽप गातेत्याह ध्रुवा एवैना
अनपगाः कुरुत इष्टकचिद्वा अन्योऽग्निः पशुचिदन्यः संहितासि
विश्वरूपीरिति वथ्समभि मृशत्युपैवैनं धत्ते पशुचितमेनं कुरुते
प्र (३२)

वा एषोऽस्माल्लोकाच्च्यवते य आहवनीयमुपतिष्ठते
गार्हपत्यमुप तिष्ठतेऽस्मिन्नेव लोके प्रति तिष्ठत्यथो गार्हपत्यायैव
नि हुते गायत्रीभिरुप तिष्ठते तेजो वै गायत्री तेज एवाऽऽत्मन्धत्ते-
ऽथो यदेतं तृचमन्वाह सन्तत्यै गार्हपत्यं वा अनु द्विपादो वीराः
प्रजायन्ते य एवं विद्वान् द्विपदाभिर्गार्हपत्यमुपतिष्ठत - (३३)

आऽस्य वीरो जायत ऊर्जा वः पश्याम्यूर्जा मां पश्यतेत्याहा-
ऽऽशिषमेवैतामा शास्ते तथ्सवितुर्वरेण्यमित्याह प्रसूत्यै सोमान्

स्वर॑ण॒मित्या॑ह सोमपी॒थमे॒वाव॑ रुन्धे कृ॒णुहि॑ ब्र॒ह्मण॑स्पत॒ इत्या॑ह
ब्र॒ह्मव॑र्च॒समे॒वाव॑ रुन्धे क॒दा च॒न स्त॒रीर॒सीत्या॑ह न स्त॒रीः रात्रि॑
वसति॒ (३४)

य ए॒वं वि॒द्वान॒ग्निमु॑पतिष्ठते परि॑ त्वाऽग्ने॒ पुरं॑ व॒यमित्या॑ह
परि॒धिमे॒वैतं॑ परि॑ दधा॒त्यस्क॑न्दा॒याग्रे॑ गृहपत॒ इत्या॑ह
यथा॒यजुरे॒वैतच्छ्रु॑तः हिमा॒ इत्या॑ह श॒तं त्वा॑ हेम॒न्तानि॑न्धिषी॒येति॑
वावै॒तदा॑ह पु॒त्रस्य॒ नाम॑ गृ॒ह्णात्य॑न्ना॒दमे॒वैनं॑ करोति॒ तामा॑शिष॒मा
शा॑से तन्त॒वे ज्योति॑ष्मती॒मिति॑ ब्रूया॒द्यस्य॑ पु॒त्रोऽजा॑तः स्यात्
तेज॑स्ये॒वास्य॑ ब्र॒ह्मव॑र्च॒सी पु॒त्रो जा॑यते तामा॑शिष॒मा शा॑सेऽमुष्मे॒
ज्योति॑ष्मती॒मिति॑ ब्रूया॒द्यस्य॑ पु॒त्रो जा॑तः स्यात् तेज॑ ए॒वास्मिन्॑
ब्र॒ह्मव॑र्च॒सं द॑धाति॥ (३५)

ऊर्जं॑ वो भक्षी॒येति॑ प्र गार्ह॑पत्यमुपतिष्ठते वसति॒ ज्योति॑ष्मतीमेका॒न्नत्रि॑ः शब्दः॥५॥—[८]

अ॒ग्निहो॑त्रं जु॒होति॑ यदे॒व किं॑ च॒ यज॑मानस्य स्वं तस्यै॒व तद्रेतः॑
सि॒ञ्चति॑ प्र॒जन॑ने प्र॒जन॑नः॒ हि वा॑ अ॒ग्निरथो॑षधी॒रन्त॑गता दहति॒
तास्ततो॑ भूय॑सीः प्रजा॑यन्ते यत्सा॒यं जु॒होति॑ रे॒त ए॒व तथ्सि॑ञ्चति॒
प्रैव॑ प्रा॒तुस्त॑नेन॒ जन॑यति॒ तद्रेतः॑ सि॒क्तं न॑ त्वष्ट्राऽवि॒कृतं॑ प्रजा॑यते
याव॑च्छो॒ वै रे॒तसः॑ सि॒क्तस्य॑ (३६)

त्वष्टा॑ रूपाणि॒ विक॑रोति॒ ताव॑च्छो॒ वै तत्प्रजा॑यत ए॒ष वै
दैव्य॑स्त्वष्टा॒ यो यज॑ते ब॒ह्वीभि॑रुप॒ तिष्ठ॑ते रे॒तस ए॒व सि॒क्तस्य॑ बहु॒शो

रूपाणि वि करोति स प्रैव जायते श्वःश्वो भूयान् भवति य एवं
विद्वानग्निमुपतिष्ठतेऽहर्देवानामासीद्रात्रिरसुराणां तेऽसुरा यद्देवानां
वित्तं वेद्यमासीत्तेन सह (३७)

रात्रिं प्राविशन् ते देवा हीना अमन्यन्त तेऽपश्यन्नाग्नेयी
रात्रिराग्नेयाः पशवं इममेवाग्निं स्तवाम स नः स्तुतः पशून्
पुनर्दास्यतीति तेऽग्निमस्तुवन्त्स एभ्यः स्तुतो रात्रिया अध्यहरभि
पशून्निर्जत् ते देवाः पशून् वित्वा कामा अकुर्वत् य एवं
विद्वानग्निमुपतिष्ठते पशुमान् भवत्या- (३८)

दित्यो वा अस्माल्लोकादमुं लोकमैत्सोऽमुं लोकं गत्वा पुनरिमं
लोकमभ्यध्यायत्स इमं लोकमागत्य मृत्योरविभेन्मृत्युसंयुत इव
ह्ययं लोकः सोऽमन्यतेममेवाग्निं स्तवानि स मां स्तुतः
सुवर्गं लोकं गमयिष्यतीति सोऽग्निमस्तौत्स एनं स्तुतः सुवर्गं
लोकमगमयद्य - (३९)

एवं विद्वानग्निमुपतिष्ठते सुवर्गमेव लोकमेति सर्वमायुरेत्यभि
वा एषोऽग्नी आ रोहति य एनावुपतिष्ठते यथा खलु वै
श्रेयानभ्यारूढः कामयते तथा करोति नक्तमुप तिष्ठते न प्रातः
स हि नक्तं व्रतानि सृज्यन्ते सह श्रेयाश्च पापीयाश्चासाते
ज्योतिर्वा अग्निस्तमो रात्रिर्यन्- (४०)

नक्तमुपतिष्ठते ज्योतिषैव तमंस्तरत्युपस्थेयोऽग्नी(३)र्नोप-

स्थेया(३) इत्याहुर्मनुष्यायेन्वै योऽहरहराहृत्याथैनं याचति स इन्वै
तमुपाच्छत्यथ को देवानहरहर्याचिष्यतीति तस्मान्नोपस्थेयोऽथो
खल्वाहुराशिषे वै कं यजमानो यजत इत्येषा खलु वा (४१)

आहिताग्रेराशीर्यदग्निमुपतिष्ठते तस्मादुपस्थेयः प्रजा-
पतिः पशूनसृजत ते सृष्टा अहोरात्रे प्राविशन् ताञ्छन्दो-
भिरन्विच्छन्दोभिरुपतिष्ठते स्वमेव तदन्विच्छति न तत्र
जाम्यंस्तीत्याहुर्योऽहरहरुपतिष्ठत इति यो वा अग्निं प्रत्यङ्मुपतिष्ठते
प्रत्येनमोषति यः पराङ् विष्वङ् प्रजयां पशुभिरेति कवातिर्यङ्मोषं
तिष्ठेत नैनं प्रत्योषति न विष्वङ् प्रजयां पशुभिरेति॥ (४२)

सिक्तस्य सह भवति यो यत्खलु वै पशुभिस्त्रयोदश च॥७॥ [१]

मम नाम प्रथमं जातवेदः पिता माता च दधतुर्यदग्रे। तत्त्वं
बिभृहि पुनरा मदैतोस्तवाहं नाम बिभराण्यग्रे॥ मम नाम त्वं च
जातवेदो वासंसी इव विवसानौ ये चरावः। आयुषे त्वं जीवसे
वयं यथायथं वि परि दधावहे पुनस्ते॥ नमोऽग्नयेऽप्रतिविद्धाय
नमोऽनाधृष्टाय नमः सम्राजै। अषाढो (४३)

अग्निर्बृहद्व्या विश्वजिह्वसहन्त्यः श्रेष्ठो गन्धर्वः॥ त्वत्पितारो अग्रे
देवास्त्वामाहुतयस्त्वद्विवाचनाः। सं मामायुषा सं गौपत्येन सुहिते
मा धाः॥ अयमग्निः श्रेष्ठतमोऽयं भगवत्तमोऽयं सहस्रसातमः।
अस्मा अस्तु सुवीर्यम्॥ मनो ज्योतिर्जुषतामाज्यं विच्छिन्नं यज्ञं

समिमं दधातु। या इष्टा उषसो निमृचंश्च ताः सं दधामि हविषा
घृतेन॥ पयस्वतीरोषधयः (४४)

पयस्वद्वीरुधां पयः। अपां पयसो यत्पयस्तेन मामिन्द्र स
सृज॥ अग्ने व्रतपते व्रतं चरिष्यामि तच्छुकेयं तन्मे राध्यताम्॥
अग्निं होतारमिह तं हुवे देवान् यज्ञियानिह यान् हवामहे॥ आ
यन्तु देवाः सुमनस्यमाना वियन्तु देवा हविषो मे अस्य॥ कस्त्वा
युनक्ति स त्वा युनक्तु यानि घर्मे कपालान्युपचिन्वन्ति (४५)

वेधसः। पूष्णस्तान्यपि व्रत इन्द्रवायू विमुञ्चताम्॥ अभिन्नो
घर्मो जीरदानुर्यत आत्तस्तदगन् पुनः। इध्मो वेदिः परिधयंश्च सर्वं
यज्ञस्याऽऽयुरनु सं चरन्ति॥ त्रयस्त्रिंशत्तन्तवो ये वितन्त्रिरे य इमं
यज्ञं स्वधया ददन्ते तेषां छिन्नं प्रत्येतदधामि स्वाहा घर्मो देवा
अप्येतु॥ (४६)

अपां ओषधय उपचिन्वन्ति पञ्चत्वारिंशच्च॥४॥ [१०]

वैश्वानरो न ऊत्याऽऽप्र यातु परावतः। अग्निरुक्थेन वाहंसा॥
ऋतावानं वैश्वानरमृतस्य ज्योतिषस्पतिम्। अजस्रं घर्ममीमहे॥
वैश्वानरस्य दसनाभ्यो बृहदरिणादेकः स्वपस्यया कविः। उभा
पितरा महयन्नजायताग्निर्द्यावापृथिवी भूरिरेतसा॥ पृष्टो दिवि पृष्टो
अग्निः पृथिव्यां पृष्टो विश्वा ओषधीरा विवेश। वैश्वानरः सहसा
पृष्टो अग्निः स नो दिवा स (४७)

रिषः पातु नक्तम्॥ जातो यदग्ने भुवना व्यख्यः पशुं न गोपा

इर्यः परिज्मा। वैश्वानरं ब्रह्मणे विन्द गातुं यूयं पात स्वस्तिभिः सदा
नः॥ त्वमग्ने शोचिषा शोशुचान् आ रोदसी अपृणा जायमानः। त्वं
देवाः अभिशस्तेरमुञ्चो वैश्वानर जातवेदो महित्वा॥ अस्माकमग्ने
मघवत्सु धारयानामि क्षत्रमजरं सुवीर्यम्। वयं जयेम शतिनं
सहस्रिणं वैश्वानरं (४८)

वाजमग्ने तवोतिभिः॥ वैश्वानरस्यं सुमतौ स्याम राजा हिकं
भुवनानामभिश्चीः। इतो जातो विश्वमिदं वि चष्टे वैश्वानरो यतते
सूर्येण॥ अव ते हेडो वरुण नमोभिरव यज्ञेभिरीमहे हविर्भिः।
क्षयन्नस्मभ्यमसुर प्रचेतो राजन्नेनांसि शिश्रथः कृतानि॥
उदुत्तमं वरुण पाशमस्मदवाधमं वि मध्यमं श्रथाय। अथा
वयमादित्य (४९)

व्रते तवानागसो अदितये स्याम॥ दधिक्राव्णो अकारिषं
जिष्णोरश्वस्य वाजिनः॥ सुरभि नो मुखां करत् प्र ण आयूषि
तारिषत्॥ आ दधिक्राः शवसा पञ्च कृष्टीः सूर्य इव ज्योतिषा-
ऽपस्ततान। सहस्रसाः शतसा वाज्यर्वा पृणक्तु मध्वा समिमा
वचांसि॥ अग्निर्मूर्धा भुवः। मरुतो यद्ध वो दिवः सुम्नायन्तो
हवामहे। आ तू न (५०)

उप गन्तन॥ या वः शर्म शशमानाय सन्ति त्रिधातूनि
दाशुषे यच्छुताधि। अस्मभ्यं तानि मरुतो वि यन्त रयिं नो

धत्त वृषणः सुवीरम्॥ अदितिर्न उरुष्यत्वदितिः शर्म यच्छतु।
 अदितिः पात्व९हंसः॥ महीम् षु मातर९ सुव्रतानामृतस्य
 पत्नीमवसे हुवेम। तुविक्षत्रामजरन्तीमुरूची९ सुशर्माणमदिति९
 सुप्रणीतिम्॥ सुत्रामाणं पृथिवीं द्यामनेहस९ सुशर्माणमदिति९
 सुप्रणीतिम्। दैवीं नाव९ स्वरित्रामनागसमस्रवन्तीमा रुहेमा
 स्वस्तये॥ इमा९ सु नावमाऽरुह९ शतारित्रा९ शतस्फ्याम्।
 अच्छिद्रां पारयिष्णुम्॥ (५१)

दिवा स संहस्त्रिणं वैश्वानराऽऽदित्य तू नोऽनेहस९ सुशर्माणमेकान्नवि९शतिश्च॥५॥—[११]

देवासुराः परा भूमिर्भूमिरुपप्रयन्तः सं पश्याम्ययज्ञः सं पश्याम्यग्नि होत्रं मम नाम वैश्वानर

एकादश॥११॥

देवासुराः क्रुद्धः सं पश्यामि सं पश्यामि नक्तमुपं गन्तुनैकपञ्चाशत्॥५१॥

देवासुराः पारयिष्णुम्॥

हरिः ॐ ॥

॥कृष्ण-यजुर्वेदीय-तैत्तिरीय-संहितायां प्रथमकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः
 समाप्तः॥१-५॥

॥षष्ठः प्रश्नः॥

॥तैत्तिरीयसंहितायां प्रथमकाण्डे षष्ठः प्रश्नः॥

सं त्वां सिञ्चामि यजुषा प्रजामायुर्धनं च। बृहस्पतिप्रसूतो
यजमान इह मा रिषत्॥ आज्यमसि सत्यमसि सत्यस्याध्यक्षमसि
हविरसि वैश्वानरं वैश्वदेवमुत्पूतशुष्मं सत्यौजाः सहोऽसि
सहमानमसि सहस्वारातीः सहस्वारातीयतः सहस्व पृतनाः
सहस्व पृतन्यतः। सहस्रवीर्यमसि तन्मां जिन्वाऽऽज्यस्याऽऽ-
ज्यमसि सत्यस्य सत्यमसि सत्यायु- (१)

रसि सत्यशुष्ममसि सत्येनं त्वाऽभि घोरयामि तस्य ते भक्षीय
पश्चानां त्वा वातानां यन्त्राय धर्त्राय गृह्णामि
पश्चानां त्वर्तूनां यन्त्राय धर्त्राय गृह्णामि
पश्चानां त्वा दिशां यन्त्राय धर्त्राय गृह्णामि
पश्चानां त्वा पञ्चजनानां यन्त्राय धर्त्राय गृह्णामि
चरोस्त्वा पञ्चबिलस्य यन्त्राय धर्त्राय गृह्णामि
ब्रह्मणस्त्वा तेजसे यन्त्राय धर्त्राय गृह्णामि
क्षत्रस्य त्वौजसे यन्त्राय (२)

धर्त्राय गृह्णामि
विशे त्वा यन्त्राय धर्त्राय गृह्णामि
सुवीर्याय त्वा गृह्णामि सुप्रजास्त्वाय त्वा गृह्णामि रायस्पोषाय त्वा
गृह्णामि ब्रह्मवर्चसाय त्वा गृह्णामि भूरस्माकं हविर्देवानामाशिषो

यजमानस्य देवानां त्वा देवताभ्यो गृह्णामि कामाय त्वा
गृह्णामि॥ (३)

सत्यायुरोजसे यन्नाय त्रयस्त्रिंशच्च॥३॥ [१]

ध्रुवोऽसि ध्रुवोऽहः संजातेषु भूयासं
धीरश्चेत्ता वसुविदुग्रोऽस्युग्रोऽहः संजातेषु भूयास-
मुग्रश्चेत्ता वसुविदभिभूरस्यभिभूरहः संजातेषु भूयास-
मभिभूश्चेत्ता वसुविद्युनज्मिं त्वा ब्रह्मणा दैव्येन हव्यायास्मै वोढवे
जातवेदः। इन्धानास्त्वा सुप्रजसः सुवीरा ज्योग्जीवेम बलिहृतो
वयं ते॥ यन्मे अग्रे अस्य यज्ञस्य रिष्या- (४)

द्यद्वा स्कन्दादाज्यस्योत विष्णो। तेन हन्मि सपत्नं दुर्मरायुमैनं
दधामि निर्ऋत्या उपस्थे। भूर्भुवः सुवरुच्छुष्मो अग्रे यजमानायैधि
निशुष्मो अभिदासते। अग्रे देवैद्ध मन्विद्ध मन्द्रजिह्वामर्त्यस्य ते
होतर्मूर्धन्ना जिघर्मि रायस्पोषाय सुप्रजास्त्वाय सुवीर्याय मनोऽसि
प्राजापत्यं मनसा मा भूतेनाऽऽविंश वागस्येन्द्री संपत्क्षयणी (५)

वाचा मैन्द्रियेणाऽऽविंश
वसन्तमृतूनां प्रीणामि स मां प्रीतः प्रीणातु
ग्रीष्ममृतूनां प्रीणामि स मां प्रीतः प्रीणातु
वर्षा ऋतूनां प्रीणामि ता मां प्रीताः प्रीणन्तु
शरदमृतूनां प्रीणामि सा मां प्रीता प्रीणातु

हेमन्तशिशिरावृतूनां प्रीणामि तौ मां प्रीतौ प्रीणीता-
मग्नीषोमयोरहं देवयज्यया चक्षुष्मान् भूयासम-
ग्रेरहं देवयज्ययान्नादो भूयासं (६)

दब्धिरस्यदब्धो भूयास-
ममुं दमेयमग्नीषोमयोरहं देवयज्यया वृत्रहा भूयास-
मिन्द्राग्नियोरहं देवयज्ययेन्द्रियाव्यन्नादो भूयास-
मिन्द्रस्याहं देवयज्ययेन्द्रियावी भूयासं
महेन्द्रस्याहं देवयज्यया जेमानं महिमानं गमेयमग्नेः स्विष्टकृतोऽहं
देवयज्ययाऽऽयुष्मान् यज्ञेन प्रतिष्ठां गमेयम्॥ (७)

रिष्यात्सपत्नक्षयण्यन्नादो भूयासः षड्विंशच्च॥४॥ [२]

अग्निर्मा दुरिष्ठात् पातु सविताऽघशंसाद्यो मेऽन्ति दूरै-
ऽरातीयति तमेतेन जेषं सुरूपवर्षवर्ण एहीमान् भद्रान्
दुर्यां अभ्येहि मामनुव्रता न्यु शीर्षाणि मृद्धमिड एह्यदित
एहि सरस्वत्येहि रन्तिरसि रमन्तिरसि सूनर्यसि जुष्टे जुष्टिं
तेऽशीयोपहृत उपह्वं (८)

तेऽशीय सा मे सत्याशीरस्य यज्ञस्य भूयादरेडता मनसा
तच्छ्लेकेयं यज्ञो दिवं रोहतु यज्ञो दिवं गच्छतु यो देवयानः
पन्थास्तेन यज्ञो देवा अप्येत्वस्मास्विन्द्र इन्द्रियं दधात्वस्मान्नायं
उत यज्ञाः सचन्तामस्मासु सन्त्वाशिषः सा नः प्रिया सुप्रतूर्तिर्मघोनी

जुष्टिरसि जुषस्व नो जुष्टा नो- (९)

ऽसि जुष्टिं ते गमेयं मनो ज्योतिर्जुषतामाज्यं विच्छिन्नं
यज्ञं समिमं दधातु। बृहस्पतिस्तनुतामिमं नो विश्वे देवा इह
मादयन्ताम्॥ ब्रध्न पिन्वस्व ददतो मे मा क्षायि कुर्वतो मे
मोषदसत् प्रजापतेर्भागोऽस्यूजस्वान् पयस्वान् प्राणापानौ मे
पाहि समानव्यानौ मे पाह्युदानव्यानौ मे पाह्यक्षितोऽस्यक्षित्यै त्वा
मा मे क्षेष्टा अमुत्रामुष्मिल्लोके॥ (१०)

उपह्वं जुष्टा नस्त्वा षट् च॥३॥ [३]

बर्हिषोऽहं देवयज्यया प्रजावान् भूयासं नराशंसस्याहं
देवयज्यया पशुमान् भूयासमग्नेः स्विष्टकृतोऽहं देवयज्ययाऽऽ-
युष्मान् यज्ञेन प्रतिष्ठां गमेयमग्नेरहमुज्जितिमनूजेषं सोमस्या-
हमुज्जितिमनूजेषमग्नेरहमुज्जितिमनूजेषमग्नीषोमयोरहमुज्जितिमनूजेष-
मिन्द्राग्नियोरहमुज्जितिमनूजेषमिन्द्रस्याहमु- (११)

ज्जितिमनूजेषं महेन्द्रस्याहमुज्जितिमनूजेषमग्नेः स्विष्टकृतो-
ऽहमुज्जितिमनूजेषं वाजस्य मा प्रसवेनोद्ग्राभेणोदग्रभीत्। अथा
सपत्नां इन्द्रो मे निग्राभेणाधरां अकः॥ उद्ग्राभं च निग्राभं च ब्रह्म
देवा अवीवृधन्। अथा सपत्नानिन्द्राग्नी मे विषूचीनान्व्यस्यताम्॥
एमा अगमन्नाशिषो दोहंकामा इन्द्रवन्तो (१२)

वनामहे धुक्षीमहि प्रजामिषम्॥ रोहितेन त्वाऽग्निर्देवतां

गमयतु हरिभ्यां त्वेन्द्रो देवतां गमयत्वतशेन त्वा सूर्यो देवतां
 गमयतु वि ते मुञ्चामि रशना वि रश्मीन् वि योक्त्रा यानि
 परिचर्तनानि धत्तादस्मासु द्रविणं यच्च भद्रं प्र णो ब्रूताद्वाग्धान्
 देवतासु॥ विष्णोः शंयोरहं देवयज्यया यज्ञेन प्रतिष्ठां गमेयं
 सोमस्याहं देवयज्यया (१३)

सुरेता रेतो धिषीय त्वष्ट्ररहं देवयज्यया पशूनां रूपं पुषेयं
 देवानां पत्नीरग्निर्गृहपतिर्यज्ञस्य मिथुनं तयोरहं देवयज्यया मिथुनेन
 प्र भूयासं वेदोऽसि वित्तिरसि विदेय कर्मासि करुणमसि क्रियासं
 सनिरसि सनिताऽसि सनेयं घृतवन्तं कुलायिनं रायस्पोषं
 सहस्रिणं वेदो ददातु वाजिनम्॥ (१४)

इन्द्रस्याहमिन्द्रवन्तः सोमस्याहं देवयज्यया चतुश्चत्वारिंशच्च॥ ४॥ [४]

आ प्यायतां ध्रुवा घृतेन यज्ञं यज्ञं प्रति देवयज्यः। सूर्याया
 ऊधोऽदित्या उपस्थ उरुधारा पृथिवी यज्ञे अस्मिन्॥ प्रजा-
 पतेर्विभान्नामं लोकस्तस्मिंस्त्वा दधामि सह यजमानेन सदसि
 सन्मे भूयाः सर्वमसि सर्वं मे भूयाः पूर्णमसि पूर्णं मे भूया
 अक्षितमसि मा मे क्षेष्टाः प्राच्यां दिशि देवा ऋत्विजो मार्जयन्तां
 दक्षिणायां (१५)

दिशि मासाः पितरो मार्जयन्तां प्रतीच्यां दिशि गृहाः
 पशवो मार्जयन्तामुदीच्यां दिश्याप ओषधयो वनस्पतयो

मार्जयन्तामूर्ध्वायां दिशि यज्ञः संवत्सरो यज्ञपतिर्मार्जयन्तां
विष्णोः क्रमोऽस्यभिमातिहा गायत्रेण छन्दसा पृथिवीमनु वि
क्रमे निर्भक्तः स यं द्विष्मो विष्णोः क्रमोऽस्यभिशस्तिहा त्रैष्टुभेन
छन्दसाऽन्तरिक्षमनु वि क्रमे निर्भक्तः स यं द्विष्मो विष्णोः
क्रमोऽस्यरातीयतो हन्ता जागतेन छन्दसा दिवमनु वि क्रमे
निर्भक्तः स यं द्विष्मो विष्णोः क्रमोऽसि शत्रूयतो हन्ताऽऽनुष्टुभेन
छन्दसा दिशोऽनु वि क्रमे निर्भक्तः स यं द्विष्मः॥ (१६)

दक्षिणायां द्विष्मो विष्णोरेकान्नत्रिंशच्च॥२॥ _____ [५]

अगन्म सुवः सुवर्गगन्म सन्दृशस्ते मा छिंत्सि यत्ते तपस्तस्मै
ते माऽऽवृक्षि सुभूरसि श्रेष्ठो रश्मीनामायुर्धा अस्यायुर्मै धेहि वर्चोधा
असि वर्चो मयि धेहीदमहममुं भ्रातृव्यमाभ्यो दिग्भ्योऽस्यै दिवो-
ऽस्मादन्तरिक्षादस्यै पृथिव्या अस्मादन्नाद्यान्निर्भजामि निर्भक्तः स
यं द्विष्मः। (१७)

सं ज्योतिषाऽभूवमैन्द्रीमावृतमन्वावर्ते समहं प्रजया सं मया
प्रजा समहं रायस्पोषेण सं मया रायस्पोषः समिद्धो अग्ने मे
दीदिहि समेद्धा ते अग्ने दीद्यासं वसुमान् यज्ञो वसीयान् भूयासमग्न
आयूषि पवस आ सुवोर्जमिषं च नः। आरे बाधस्व दुच्छुनाम्॥
अग्ने पवस्व स्वपा अस्मे वर्चः सुवीर्यम्। (१८)

दधत् पोष॑ रयि॑ मयि॑। अग्रे॑ गृहपते सुगृहपतिर॒हं त्वया॑
गृहपतिना भूयास॑ सुगृहपतिर्मया॒ त्वं गृहपतिना भूयाः शत॑
हिमा॒स्तामा॒शिष॒मा शा॑से तन्त॒वे ज्योति॑ष्मतीं॒ तामा॒शिष॒माशा॑से-
ऽमुष्मै॑ ज्योति॑ष्मतीं॒ कस्त्वा॑ युनक्ति॒ स त्वा॑ विमु॑ञ्चत्वग्ने॑ व्रतपते
व्रतम॑चारिषं॒ तद॑शकं॒ तन्मे॑ऽराधि य॒ज्ञो ब॑भूव स आ (१९)

ब॑भूव स प्र ज॑ज्ञे स वा॑वृधे। स दे॒वाना॒मधि॑पतिर्ब॑भूव सो
अ॒स्मा॑ अ॒धिप॑तीन्करोतु व॒यः॑ स्या॒म पत॑यो रयी॒णाम्॥ गोमा॑
अ॒ग्नेऽवि॑मा॑ अ॒श्वी य॒ज्ञो नृ॑व॒थ्स॑खा॒ सद्मि॑दप्रमृष्यः। इडा॑वा॑
ए॒षो अ॑सुर प्र॒जावा॑न् दी॒र्घो र॒यिः पृ॑थुबुध्रः स॒भावान्॥ (२०)

द्विष्मः सुवीर्य॑ स आ पञ्चत्रि॑शच्च॥४॥ [६]

यथा॒ वै संमृत॑सोमा ए॒वं वा ए॒ते संमृत॑य॒ज्ञा यद्व॑र्शपूर्णमा॒सौ
कस्य॑ वाह॑ दे॒वा य॒ज्ञमा॒ गच्छ॑न्ति॒ कस्य॑ वा न ब॑हूनां यज॑मानानां॒
यो वै दे॒वताः॒ पूर्वं॑ परिगृ॒ह्णाति॒ स ए॑नाः श्वो भू॒ते य॑जत
ए॒तद्वै दे॒वाना॑मा॒यत॑नं॒ यदा॑हव॒नीयो॑ऽन्तरा॒ग्नी प॑शूनां गा॒र्हप॑त्यो
मनु॑ष्या॒णामन्वा॒हार्य॑पच॑नः पि॒तृणा॑म॒ग्निं गृ॑ह्णाति॒ स्व ए॒वाऽऽय॑त॒ने
दे॒वताः॒ परि॑ (२१)

गृ॒ह्णाति॒ ताः श्वो भू॒ते य॑जते व्र॒तेन॒ वै मे॒ध्योऽग्नि॑र्व्रतप॑तिर्ब्राह्म॒णो
व्र॑तभृद् व्र॒तमु॑पैष्यन् ब्रू॒याद॑ग्ने॑ व्रतपते व्र॒तं च॑रिष्यामीत्य॒ग्निर्वै
दे॒वानां॑ व्र॒तप॑तिस्तस्मा॑ ए॒व प्र॑तिप्रोच्य॑ व्र॒तमा॑ल॒भते ब॑र्हिषा॑
पूर्ण॑मा॒से व्र॒तमु॑पैति व॒थ्सैर॑मावा॒स्यायामे॒तद्धै॑तयो॒राय॑त॒नमु॑प॒स्तीर्यः॑

पूर्वश्चाग्निरपरश्चेत्याहुर्मनुष्या (२२)

इत्वा उपस्तीर्णमिच्छन्ति किमु देवा येषां नवावसान-
मुपास्मिञ्चो यक्ष्यमाणे देवता वसन्ति य एवं विद्वानग्निमुपस्तृणाति
यजमानेन ग्राम्याश्च पशवोऽवुरुध्या आरण्याश्चेत्याहुर्यद्ग्राम्यानुप-
वसन्ति तेन ग्राम्यानव रुन्धे यदारण्यस्याश्जाति तेनारण्यान्
यदनाश्वानुपवसेत् पितृदेवत्यः स्यादारण्यस्याश्जातीन्द्रियं (२३)

वा आरण्यमिन्द्रियमेवाऽऽत्मन्धत्ते यदनाश्वानुपवसेत् क्षोधुंकः
स्याद्यदशजीयाद्बुद्धौऽस्य पशून्भिमन्येतापोऽश्जाति तन्नेवाशितं
नेवानशितं न क्षोधुंको भवति नास्य रुद्रः पशून्भि मन्यते वज्रो वै
यज्ञः क्षुत्खलु वै मनुष्यस्य भ्रातृव्यो यदनाश्वानुपवसन्ति वज्रेणैव
साक्षात्क्षुधं भ्रातृव्यं हन्ति॥ (२४)

परि मनुष्या इन्द्रियं साक्षात् त्रीणि च॥४॥ [७]

यो वै श्रद्धामनारभ्य यज्ञेन यजते नास्येष्टाय श्रद्धधतेऽपः प्र
णयति श्रद्धा वा आपः श्रद्धामेवाऽऽरभ्य यज्ञेन यजत उभयेऽस्य
देवमनुष्या इष्टाय श्रद्धधते तदाहुरति वा एता वरत्रेदन्त्यति वाचं
मनो वावैता नाति नेदन्तीति मनसा प्र णयतीयं वै मनो- (२५)

ऽनयैवैनाः प्र णयत्यस्कन्नहविर्भवति य एवं वेद यज्ञायुधानि
सम्भरति यज्ञो वै यज्ञायुधानि यज्ञमेव तथ्सम्भरति यदेकमेकं
सम्भरेत् पितृदेवत्यानि स्युर्यथ्सह सर्वाणि मानुषाणि द्वेद्वे

सम्भरति याज्यानुवाक्ययोरेव रूपं करोत्यथो मिथुनमेव यो वै दशं यज्ञायुधानि वेदं मुखतोऽस्य यज्ञः कल्पते स्फ्य- (२६)

अं कृपालानि चाग्निहोत्रहवणी च शूर्पं च कृष्णाजिनं च शम्यां चोलूखलं च मुसलं च दृषच्चोपला चैतानि वै दशं यज्ञायुधानि य एवं वेदं मुखतोऽस्य यज्ञः कल्पते यो वै देवेभ्यः प्रतिप्रोच्यं यज्ञेन यजन्ते जुषन्तेऽस्य देवा हव्यः हविर्निरूप्यमाणमभि मन्त्रयेताग्निः होतारमिह तः हुव इति (२७)

देवेभ्य एव प्रतिप्रोच्यं यज्ञेन यजते जुषन्तेऽस्य देवा हव्यमेष वै यज्ञस्य ग्रहो गृहीत्वैव यज्ञेन यजते तदुदित्वा वाचं यच्छति यज्ञस्य धृत्या अथो मनसा वै प्रजापतिर्यज्ञमन्तनुत् मनसैव तद्यज्ञं तन्तुते रक्षसां मनन्ववचाराय यो वै यज्ञं योग आगते युनक्ति युक्ते युञ्जानेषु कस्त्वा युनक्ति स त्वा युनक्तित्याह प्रजापतिर्वै कः प्रजापतिनैवैनं युनक्ति युक्ते युञ्जानेषु॥ (२८)

वै मनः स्फ्य इति युनक्तेकादश च॥४॥

[८]

प्रजापतिर्यज्ञानं सृजताग्निहोत्रं चाग्निष्टोमं च पौर्णमासीं चोक्थ्यं चामावास्यां चातिरात्रं च तानुदमिमीत् यावदग्निहोत्रमासीत् तावानग्निष्टोमो यावती पौर्णमासी तावानुक्थ्यो यावत्यमावास्या तावानतिरात्रो य एवं विद्वानग्निहोत्रं जुहोति यावदग्निष्टोमेनोपाप्नोति तावदुपाऽऽप्नोति य एवं विद्वान् पौर्णमासीं यजन्ते यावदुक्थ्येनो-

पाप्नोति (२९)

तावदुपा॑ऽऽप्नोति॑ य एवं वि॒द्वान॑मावा॒स्यां यज॑ते
याव॑दतिरा॒त्रेणो॑पाप्नोति॑ तावदुपा॑ऽऽप्नोति॑ परमे॑ष्ठिनो वा ए॒ष
य॒ज्ञोऽग्रं॑ आसीत् तेन॑ स पर॑मां काष्ठा॑मगच्छत् तेन॑ प्र॒जाप॑तिं
नि॒रवा॑साययत् तेन॑ प्र॒जाप॑तिः पर॑मां काष्ठा॑मगच्छत् तेनेन्द्र॑
नि॒रवा॑साययत् तेनेन्द्रः॑ पर॑मां काष्ठा॑मगच्छत् तेना॒ग्नीषो॑मौ
नि॒रवा॑साययत् तेना॒ग्नीषो॑मौ पर॑मां काष्ठा॑मगच्छतां य (३०)

ए॒वं वि॒द्वान् द॑र्शपूर्णमा॒सौ यज॑ते पर॒मामे॒व काष्ठां॑ गच्छति॒
यो वै प्र॒जाते॑न य॒ज्ञेन॑ यज॑ते प्र प्र॒जया॑ प॒शुभि॑र्मि॒थुनै॑र्जायते
द्वा॒दश॑ मा॒साः संव॑त्स॒रो द्वा॒दश॑ द्व॒न्द्वानि॑ द॒र्शपूर्ण॑मा॒सयो॑स्तानि
स॒म्पाद्या॑नीत्या॒हुर्व॑त्सं चो॒पाव॑सृजत्यु॒खां चाधि॑ श्रय॒त्यव॑ च ह॒न्ति
दृ॒षदौ॑ च स॒माह॑न्त्यधि॑ च व॒पते॑ क॒पाला॑नि चोप॑ दधाति पुरो॒डाशं॑
चा- (३१)

धि॒श्रय॑त्याज्यं च स्तम्ब॑य॒जुश्च॒ हर॑त्य॒भि च॑ गृह्णाति वेदिं च
परि॑गृह्णाति प॒त्नीं च॒ सं न॑ह्यति प्रोक्ष॑णीश्चाऽऽसा॒दय॑त्याज्यं चै॒तानि॑
वै द्वा॒दश॑ द्व॒न्द्वानि॑ द॒र्शपूर्ण॑मा॒सयो॑स्तानि य ए॒व स॒म्पाद्य॑ यज॑ते
प्र॒जाते॑नै॒व य॒ज्ञेन॑ यज॑ते प्र प्र॒जया॑ प॒शुभि॑र्मि॒थुनै॑र्जायते॥ (३२)

उ॒च्ये॒नोपा॑प्नोत्य॒गच्छतां॑ यः पुरो॒डाशं॑ च च॒त्वारि॑ंशच्च॥४॥ [९]

ध्रु॒वो॑ऽसि ध्रु॒वो॑ऽह॒ संजा॑तेषु भूयास॒मित्या॑ह ध्रु॒वाने॒वैनान्कुरु॑त

उग्रोऽस्युग्रोऽहं संजातेषु भूयासमित्याहाप्रतिवादिन एवैनान्कुरुते-
 ऽभिभूरस्यभिभूरहं संजातेषु भूयासमित्याह य एवैनं प्रत्युत्पिपीते
 तमुपास्यते युनज्मि त्वा ब्रह्मणा दैव्येनेत्याहैष वा अग्नेर्योगस्तेनै-
 (३३)

वैनं युनक्ति यज्ञस्य वै समृद्धेन देवाः सुवर्गं लोकमायन्
 यज्ञस्य व्युद्धेनासुरान् पराभावयन् यन्मै अग्ने अस्य यज्ञस्य
 रिष्यादित्याह यज्ञस्यैव तत्समृद्धेन यजमानः सुवर्गं लोकमेति
 यज्ञस्य व्युद्धेन भ्रातृव्यान् परा भावयत्यग्निहोत्रमेताभिर्व्याहृतीभि-
 रुपं सादयेद्यज्ञमुखं वा अग्निहोत्रं ब्रह्मैता व्याहृतयो यज्ञमुख एव
 ब्रह्म (३४)

कुरुते संवत्सरे पर्यागत एताभिरेवोपसादयेद् ब्रह्मणैवोभयतः
 संवत्सरं परिगृह्णाति दर्शपूर्णमासौ चातुर्मास्यान्यालभमान
 एताभिर्व्याहृतीभिर्हवीऽप्यासादयेद्यज्ञमुखं वै दर्शपूर्णमासौ
 चातुर्मास्यानि ब्रह्मैता व्याहृतयो यज्ञमुख एव ब्रह्म कुरुते संवत्सरे
 पर्यागत एताभिरेवासादयेद् ब्रह्मणैवोभयतः संवत्सरं परिगृह्णाति
 यद्वै यज्ञस्य साम्ना क्रियते राष्ट्रं (३५)

यज्ञस्याऽऽशीर्गच्छति यदृचा विशं यज्ञस्याऽऽशीर्गच्छत्यथ
 ब्राह्मणोऽनाशीर्केण यज्ञेन यजते सामिधेनीरनुवक्ष्यन्नेता व्याहृतीः
 पुरस्ताद्दध्याद् ब्रह्मैव प्रतिपदं कुरुते तथा ब्राह्मणः सार्शीर्केण यज्ञेन

यजते यं कामयेत् यजमानं भ्रातृव्यमस्य यज्ञस्याऽऽशीर्गच्छेदिति
तस्यैता व्याहृतीः पुरोऽनुवाक्यायां दध्याद् भ्रातृव्यदेवत्यां वै पुरो-
ऽनुवाक्यां भ्रातृव्यमेवास्य यज्ञस्या- (३६)

ऽऽशीर्गच्छति यान्कामयेत् यजमानान्त्समावत्येनान् यज्ञस्या-
ऽऽशीर्गच्छेदिति तेषामेता व्याहृतीः पुरोऽनुवाक्याया अर्धर्च एकां
दध्याद्याज्यायै पुरस्तादेकां याज्याया अर्धर्च एकां तथैनान्त्समावती
यज्ञस्याऽऽशीर्गच्छति यथा वै पर्जन्यः सुवृष्टं वर्षत्येवं यज्ञो
यजमानाय वर्षति स्थलयोदकं परिगृह्णन्त्याशिषां यज्ञं यजमानः
परिगृह्णाति मनोऽसि प्राजापत्यं (३७)

मनसा मा भूतेनाऽऽविशेत्याह मनो वै प्राजापत्यं प्राजापत्यो
यज्ञो मन एव यज्ञमात्मन्धत्ते वागस्यैन्द्री संपन्नक्षयणी वाचा
मैन्द्रियेणाऽऽविशेत्याहैन्द्री वै वाग्वाचमेवैन्द्रीमात्मन्धत्ते॥ (३८)

तेनैव ब्रह्मं राष्ट्रमेवास्यं यज्ञस्यं प्राजापत्यं पद्विंशच्च॥६॥ [१०]

यो वै सप्तदशं प्रजापतिं यज्ञमन्वायत्तं वेदं प्रति यज्ञेन तिष्ठति
न यज्ञाद् भ्रंशत आ श्रावयेति चतुरक्षरमस्तु श्रौषडिति चतुरक्षरं
यजेति द्व्यक्षरं ये यजामह इति पञ्चाक्षरं द्व्यक्षरो वषट्कार एष वै
सप्तदशः प्रजापतिर्यज्ञमन्वायत्तो य एवं वेदं प्रति यज्ञेन तिष्ठति न
यज्ञाद् भ्रंशते यो वै यज्ञस्य प्रायणं प्रतिष्ठा- (३९)

मुदयनं वेदं प्रतिष्ठितेनारिष्टेन यज्ञेन सङ्स्थां गच्छत्या

श्रावयास्तु श्रौषड्यज ये यजामहे वषट्कार एतद्वै यज्ञस्य
 प्रायणमेषा प्रतिष्ठेतदुदयनं य एवं वेद प्रतिष्ठितेनारिष्टेन यज्ञेन
 स॒ऽस्थां गच्छति यो वै सूनृतायै दोहं वेद दुह एवैनौ यज्ञो वै
 सूनृताऽऽश्रावयेत्यैवैनामह्वदस्तु (४०)

श्रौषडित्युपावासाग्यजेत्युदनैषीद्ये यजामह इत्युपास-
 दद्वषट्कारेण दोग्ध्येष वै सूनृतायै दोहो य एवं वेद दुह एवैनौ
 देवा वै सत्रमांसत तेषां दिशोऽदस्यन्त एतामाद्रा पङ्क्तिमपश्यन्ना
 श्रावयेति पुरोवातमजनयन्नस्तु श्रौषडित्यभ्र९ समप्लावयन् यजेति
 विद्युत- (४१)

मजनयन् ये यजामह इति प्रावर्षयन्नभ्यस्तनयन् वषट्कारेण
 ततो वै तेभ्यो दिशः प्राप्यायन्त य एवं वेद प्रास्मै दिशः प्यायन्ते
 प्रजापतिं त्वोवेद प्रजापतिस्त्वं वेद यं प्रजापतिर्वेद स पुण्यो
 भवत्येष वै छन्दस्यः प्रजापतिरा श्रावयास्तु श्रौषड्यज ये यजामहे
 वषट्कारो य एवं वेद पुण्यो भवति वसन्त- (४२)

मृतूनां प्रीणामीत्याहर्तवो वै प्रयाजा ऋतूनेव प्रीणाति
 तैऽस्मै प्रीता यथापूर्वं कल्पन्ते कल्पन्तेऽस्मा ऋतवो य एवं
 वेदाग्नीषोमयोरहं देवयज्यया चक्षुष्मान् भूयासमित्याहाग्नीषोमाभ्यां
 वै यज्ञश्चक्षुष्मान् ताभ्यामेव चक्षुरात्मन्धत्तेऽग्नेरहं देवयज्ययात्रादो
 भूयासमित्याहाग्निर्वै देवानामन्नादस्तेनैवा- (४३)

ऽन्नाद्यमात्मन्यन्ते दब्धिरस्यदब्धो भूयासमुं दमेयमित्याहेतया
 वै दब्ध्या देवा असुरानदभ्रुवन् तयैव भ्रातृव्यं दभ्रोत्यग्नीषोमयोरहं
 देवयज्यया वृत्रहा भूयासमित्याहाग्नीषोमाभ्यां वा इन्द्रो वृत्रमहन्
 ताभ्यामेव भ्रातृव्यः स्तृणुत इन्द्राग्नियोरहं देवयज्ययेन्द्रियाव्यन्नादो
 भूयासमित्याहेन्द्रियाव्येवान्नादो भवतीन्द्रस्या- (४४)

ऽहं देवयज्ययेन्द्रियावी भूयासमित्याहेन्द्रियाव्येव भवति
 महेन्द्रस्याहं देवयज्यया जेमानं महिमानं गमेयमित्याह
 जेमानमेव महिमानं गच्छत्यग्नेः स्विष्टकृतोऽहं देवयज्ययाऽऽ-
 युष्मान् यज्ञेनं प्रतिष्ठां गमेयमित्याहाऽऽयुरेवाऽऽत्मन्यन्ते प्रति
 यज्ञेनं तिष्ठति॥ (४५)

प्रतिष्ठामह्वदस्तु विद्युतं वसन्तमेवेन्द्रस्याऽष्टात्रिंशच्च॥७॥ ————— [११]

इन्द्रं वो विश्वतस्परि हवामहे जनैभ्यः। अस्माकमस्तु केवलः॥
 इन्द्रं नरो नेमधिंता हवन्ते यत्पार्या युनजन्ते धियस्ताः। शूरो नृषांता
 शवसश्चकान आ गोमति ब्रजे भञ्जा त्वं नः॥ इन्द्रियाणि शतक्रतो
 या ते जनैषु पञ्चसु। इन्द्र तानि त आ वृणे॥ अनु ते दायि मह
 इन्द्रियाय सत्रा ते विश्वमनु वृत्रहत्ये। अनु (४६)

क्षत्रमनु सहो यजत्रेन्द्र देवेभिरनु ते नृषह्ये॥ आ यस्मिन्त्सप्त
 वासवास्तिष्ठन्ति स्वारुहो यथा। ऋषिर्ह दीर्घश्रुतं इन्द्रस्य घर्मो
 अतिथिः॥ आमासु पक्कमैरय आ सूर्यः रोहयो दिवि। घर्म

न सामन्तपता सुवृक्तिभिर्जुष्टं गिर्वणसे गिरः॥ इन्द्रमिन्द्राथिनो
बृहदिन्द्रमर्केभिरर्किणः। इन्द्रं वाणीरनूषत॥ गायन्ति त्वा
गायत्रिणो- (४७)

ऽर्चन्त्यर्कमर्किणः। ब्रह्माणस्त्वा शतक्रतुवृद्धः शर्मिव येमिरे॥
अ॒होमुचे प्र भरेमा मनीषामौषिष्ठदान्ने सुमतिं गृणानाः। इदमिन्द्र
प्रति हव्यं गृभाय सत्याः सन्तु यजमानस्य कामाः॥ विवेष यन्मा
धिषणा जजान स्तवै पुरा पार्यादिन्द्रमहः। अ॒हंसो यत्र पीप॒रद्यथा
नो नावेव यान्तमुभये हवन्ते॥ प्र सम्राजं प्रथममध्वराणां- (४८)

म॒होमुचं वृषभं यज्ञियानाम्। अपां नपांतमश्विना
हयन्तमस्मिन्नर इन्द्रियं धत्तमोजः॥ वि न इन्द्र मृधो जहि नीचा
यच्छ पृतन्यतः। अधस्पदं तर्मा कृधि यो अस्मा॑ अभिदासति॥
इन्द्रं क्षत्रमभि वाममोजोऽजायथा वृषभ चर्षणीनाम्। अपानुदो
जनममित्रयन्तमुरुं देवेभ्यो अकृणोरु लोकम्॥ मृगो न भीमः
कुचरो गिरिष्ठाः परावत - (४९)

आ जंगामा परस्याः। सूक॑ सू॒शायं पविमिन्द्र तिग्मं
वि शत्रून् ताडि वि मृधो नुदस्व॥ वि शत्रून् वि मृधो नुद
वि वृत्रस्य हनू रुज। वि मन्युमिन्द्र भामितोऽमित्रस्याभिदासतः॥
त्रातारमिन्द्रमवितारमिन्द्र॑ हवेहवे सुहव॑ शूरमिन्द्रम्। हुवे नु शक्रं
पुरुहूतमिन्द्र॑ स्वस्ति नो मघवा धात्विन्द्रः॥ मा ते अस्या॑ (५०)

संहसावन् परिष्ठावधायं भूम हरिवः परादै। त्रायस्व नो-
 ऽवृकेभिर्वरूथैस्तव प्रियासः सूरिषु स्याम॥ अनवस्ते रथमश्वाय
 तक्षन् त्वष्टा वज्रं पुरुहूत द्युमन्तम्। ब्रह्माण इन्द्रं महयन्तो
 अर्केरवर्धयन्नहये हन्तवा उ॥ वृष्णे यत् ते वृषणो अर्कमर्चानिन्द्र
 ग्रावाणो अदितिः सजोषाः। अनश्वासो ये पवयोऽर्था इन्द्रैषिता
 अभ्यवर्तन्त दस्यून्॥ (५१)

वृत्रहृत्येऽनुं गायत्रिणोऽध्वराणां परावतोऽस्यामष्टाचत्वारिंशच्च॥६॥ [१२]

सं त्वां सिञ्चामि ध्रुवोऽस्यग्निर्मा बर्हिषोऽहमाप्यायतामगन्म यथा वै यो वै श्रद्धां प्रजापतिर्यज्ञान्ध्रुवोऽसीत्याहु
 यो वै संतदशमिन्द्रं वो द्वादश॥१२॥

सं त्वां बर्हिषोऽहं यथा वा एवं विद्वाञ्छ्रोषद्द सहसावन्नेकपञ्चाशत्॥५१॥

सं त्वां सिञ्चामि दस्यून्॥

हरिः ॐ॥

॥कृष्ण-यजुर्वेदीय-तैत्तिरीय-संहितायां प्रथमकाण्डे षष्ठः प्रश्नः

समाप्तः॥१-६॥

॥ सप्तमः प्रश्नः ॥

॥ तैत्तिरीयसंहितायां प्रथमकाण्डे सप्तमः प्रश्नः ॥

पा॒क॒य॒ज्ञं वा अ॒न्वाहि॑ताग्नेः प॒शव॑ उप॑ तिष्ठन्त॒ इडा॒ खलु॑ वै
 पा॒क॒य॒ज्ञः सैषाऽन्तरा॑ प्रयाजानूयाजान् यज॑मानस्य लोकेऽव॑हिता
 तामा॑ह्नियमाणाम॒भि म॑न्त्रयेत् सु॒रूप॑वर्षवर्ण॒ एहीति॑ प॒शवो॑ वा इडा
 प॒शूने॒वोप॑ ह्वयते य॒ज्ञं वै दे॒वा अ॒दुह॑न् य॒ज्ञोऽसु॑रा॒ अदु॑हत् तेऽसु॑रा
 य॒ज्ञदु॑ग्धाः परा॑ऽभवन् यो वै य॒ज्ञस्य॒ दोहं॑ वि॒द्वान् (१)

यज॑तेऽप्य॒न्यं यज॑मानं दुहे सा मे स॒त्याऽऽशी॒रस्य॒ य॒ज्ञस्य॑
 भूया॑दित्या॒हैष वै य॒ज्ञस्य॒ दोह॑स्तेनै॒वैनं॑ दुहे प्र॒त्ता वै गौर्दु॑हे प्र॒त्तेडा॒
 यज॑मानाय दुह ए॒ते वा इडा॑यै स्तना॒ इडो॑प॒हूतेति॑ वा॒युर्व॒थ्सो यर्हि॑
 हो॒तेडा॑मुप॒ह्वये॑त् तर्हि॑ यज॑मानो हो॒ता॒र॒मीक्ष॑माणो वा॒युं मन॑सा
 ध्याये॑न्- (२)

मा॒त्रे व॒थ्समु॒पाव॑सृजति॒ सर्वे॑ण॒ वै य॒ज्ञेन॑ दे॒वाः सु॒वर्गं॑
 लो॒कमा॑यन् पा॒क॒य॒ज्ञेन॒ मनु॑र॒श्राम्य॒थ्सेडा॒ मनु॑मु॒पाव॑र्तत॒ तान्दे॑वासु॒रा
 व्य॑ह्वयन्त प्र॒तीचीं॑ दे॒वाः परा॑ची॒मसु॑राः सा दे॒वानु॑पाव॑र्तत प॒शवो॑ वै
 तद्दे॒वान॑वृणत प॒शवो॑ऽसु॒रान॑जहु॒र्यं का॒मये॑ताप॒शुः स्या॒दिति॑ परा॑चीं
 तस्ये॒डा॒मुप॑ह्वयेताप॒शुरे॒व भ॑वति॒ यं (३)

का॒मये॑त प॒शुमा॑न्थस्या॒दिति॑ प्र॒तीचीं॑ तस्ये॒डा॒मुप॑ह्वयेत

पशुमानेव भवति ब्रह्मवादिनो वदन्ति स त्वा इडामुपह्वयेत्
 य इडामुपह्वयाऽऽत्मानमिडायामुपह्वयेतेति सा नः प्रिया
 सुप्रतूर्तिर्मघोनीत्याहेडामेवोपह्वयाऽऽत्मानमिडायामुप
 व्यस्तमिव वा एतद्यज्ञस्य यदिडा सामि प्राश्नन्ति (४)

सामि मार्जयन्त एतत् प्रति वा असुराणां यज्ञो व्यच्छिद्यत
 ब्रह्मणा देवाः समदधुर्बृहस्पतिस्तनुतामिमं न इत्याहु ब्रह्म वै
 देवानां बृहस्पतिर्ब्रह्मणैव यज्ञं सन्दधाति विच्छिन्नं यज्ञं समिमं
 दधात्वित्याहु सन्तत्यै विश्वे देवा इह मादयन्तामित्याहु सन्तत्यैव
 यज्ञं देवेभ्योऽनु दिशति यां वै (५)

यज्ञे दक्षिणां ददाति तामस्य पशवोऽनु सङ्गमन्ति स एष
 ईजानोऽपशुर्भावुको यजमानेन खलु वै तत्कार्यमित्याहुर्यथा देवत्रा
 दत्तं कुर्वीताऽऽत्मन् पशून् रमयेतेति ब्रध्नं पिन्वस्वेत्याहु यज्ञो वै
 ब्रध्नो यज्ञमेव तन्महयत्यथो देवत्रैव दत्तं कुरुत आत्मन् पशून्
 रमयते ददतो मे मा क्षायीत्याहाक्षितिमेवोपैति कुर्वतो मे मोप
 दसदित्याहु भूमानमेवोपैति॥ (६)

विद्वान्याये द्यं प्राश्नन्ति यां वै म एकात्रविंशतिश्च॥६॥ [१]

सः श्रवा ह सौवर्चनसस्तुमिञ्जमौपोदितिमुवाच यत्सत्रिणां
 होताऽभूः कामिडामुपाह्वथा इति तामुपाह्व इति होवाच या प्राणेन
 देवान् दाधार व्यानेन मनुष्यान्पानेन पितृनितीं छिनत्ति सा न
 छिनत्ती (३) इति छिनत्तीति होवाच शरीरं वा अस्यै तदुपाह्वथा

इति होवाच गौर्वा (७)

अस्यै शरीरं गां वाव तौ तत्पर्यवदतां या यज्ञे दीयते सा प्राणेन देवान् दाधार यया मनुष्या जीवन्ति सा व्यानेन मनुष्यान् यां पितृभ्यो घ्नन्ति साऽपानेन पितृन् य एवं वेद पशुमान् भवत्यथ वै तामुपाह्व इति होवाच या प्रजाः प्रभवन्तीः प्रत्याभवतीत्यन्नं वा अस्यै त- (८)

दुपाह्वथा इति होवाचौषधयो वा अस्या अन्नमौषधयो वै प्रजाः प्रभवन्तीः प्रत्या भवन्ति य एवं वेदान्नादो भवत्यथ वै तामुपाह्व इति होवाच या प्रजाः पराभवन्तीरनुगृह्णाति प्रत्याभवन्तीर्गृह्णातीति प्रतिष्ठां वा अस्यै तदुपाह्वथा इति होवाचेयं वा अस्यै प्रतिष्ठे- (९)

यं वै प्रजाः पराभवन्तीरनुगृह्णाति प्रत्याभवन्तीर्गृह्णाति य एवं वेद प्रत्येव तिष्ठत्यथ वै तामुपाह्व इति होवाच यस्यै निक्रमणे घृतं प्रजाः सञ्जीवन्तीः पिबन्तीति छिनत्ति सा न छिनत्ती (३) इति न छिनत्तीति होवाच प्र तु जनयतीत्येष वा इडामुपाह्वथा इति होवाच वृष्टिर्वा इडा वृष्ट्यै वै निक्रमणे घृतं प्रजाः सञ्जीवन्तीः पिबन्ति य एवं वेद प्रैव जायतेऽन्नादो भवति॥ (१०)

गौर्वा अस्यै तत् प्रतिष्ठाऽह्वथा इति वि०शुतिश्च॥४॥ [२]

परोक्षं वा अन्ये देवा इज्यन्ते प्रत्यक्षमन्ये यद्यजते य एव देवाः परोक्षमिज्यन्ते तानेव तद्यजति यदन्वाहार्यमाहरत्येते वै देवाः प्रत्यक्षं यद् ब्राह्मणास्तानेव तेन प्रीणात्यथो दक्षिणैवास्यैषा-

ऽथो यज्ञस्यैव छिद्रमपि दधाति यद्वै यज्ञस्य कूरं यद्विलिष्टं
तदन्वाहार्येणा- (११)

न्वाहरति तदन्वाहार्यस्यान्वाहार्यत्वं देवदूता वा एते यदृत्विजो
यदन्वाहार्यमाहरति देवदूतानेव प्रीणाति प्रजापतिर्देवेभ्यो यज्ञान्
व्यादिशत्स रिरिचानोऽमन्यत स एतमन्वाहार्यमभक्तमपश्यत्
तमात्मन्नधत् स वा एष प्राजापत्यो यदन्वाहार्यो यस्यैवं
विदुषोऽन्वाहार्य आह्रियते साक्षादेव प्रजापतिर्मृधोत्यपरिमितो
निरुप्योऽपरिमितः प्रजापतिः प्रजापते- (१२)

रास्यै देवा वै यद्यज्ञेऽकुर्वत तदसुरा अकुर्वत ते देवा एतं
प्राजापत्यमन्वाहार्यमपश्यन् तमन्वाहरन्त ततो देवा अभवन्
परासुरा यस्यैवं विदुषोऽन्वाहार्य आह्रियते भवत्यात्मना परास्य
भ्रातृव्यो भवति यज्ञेन वा इष्टी पक्वेन पूर्ती यस्यैवं विदुषोऽन्वाहार्य
आह्रियते स त्वेवेष्टापूर्ती प्रजापतेर्भागोऽसी- (१३)

त्याह प्रजापतिमेव भागधेयेन समर्धयत्यूर्जस्वान्
पयस्वानित्याहोर्जमेवास्मिन् पयो दधाति प्राणापानौ मे
पाहि समानव्यानौ मे पाहीत्याहाऽऽशिषमेवैतामा शास्ते-
ऽक्षितोऽस्यक्षित्यै त्वा मा मे क्षेष्टा अमुत्रामुष्मिल्लोक इत्याह

क्षीयते वा अमुष्मिल्लोकेऽन्नमितः प्रदानं ह्यमुष्मिल्लोके प्रजा
उपजीवन्ति यदेवमभिमृशत्यक्षितिमेवेनद्रमयति नास्यामुष्मिल्लोके-
ऽन्नं क्षीयते॥ (१४)

अन्वाहार्येण प्रजापतेरसि ह्यमुष्मिल्लोके पञ्चदश च॥४॥ [३]

बर्हिषोऽहं देवयज्यया प्रजावान् भूयासमित्याह बर्हिषा वै
प्रजापतिः प्रजा असृजत तेनैव प्रजाः सृजते नराशंसस्याहं
देवयज्यया पशुमान् भूयासमित्याह नराशंसैन् वै प्रजापतिः
पशून्सृजत तेनैव पशून्सृजतेऽग्नेः स्विष्टकृतोऽहं देवयज्ययाऽऽ-
युष्मान् यज्ञेन प्रतिष्ठां गमेयमित्याहाऽऽयुरेवाऽऽत्मन्धत्ते प्रति यज्ञेन
तिष्ठति दर्शपूर्णमासयोर्- (१५)

वै देवा उज्जितिमनूदजयन् दर्शपूर्णमासाभ्यामसुरानपा-
नुदन्ताग्नेरहमुज्जितिमनूजैषमित्याह दर्शपूर्णमासयौरेव देवतानां
यजमान उज्जितिमनूजयति दर्शपूर्णमासाभ्यां भ्रातृव्यानप नुदते
वाजवतीभ्यां व्यूहत्यन्नं वै वाजोऽन्नमेवावरुन्धे द्वाभ्यां प्रतिष्ठित्यै
यो वै यज्ञस्य द्वौ दोहौ विद्वान् यजत उभयत - (१६)

एव यज्ञं दुहे पुरस्ताच्चोपरिष्ठाच्चैष वा अन्यो यज्ञस्य दोह
इडांयामन्यो यर्हि होता यजमानस्य नाम गृहीयात् तर्हि
ब्रूयादेमा अगमन्नाशिषो दोहंकामा इति सस्तुता एव देवता
दुहेऽथो उभयत एव यज्ञं दुहे पुरस्ताच्चोपरिष्ठाच्च रोहितेन

त्वाऽग्निर्देवतां गमयत्वित्याहैते वै देवाश्वा - (१७)

यजमानः प्रस्तरो यदेतैः प्रस्तरं प्रहरति देवाश्चैरेव यजमानः
सुवर्गं लोकं गमयति वि ते मुञ्चामि रशना वि रश्मीनित्याहैष वा
अग्नेर्विमोकस्तेनैवेनं वि मुञ्चति विष्णोः शंयोरहं देवयज्यया यज्ञेन
प्रतिष्ठां गमेयमित्याह यज्ञो वै विष्णुर्यज्ञ एवान्ततः प्रति तिष्ठति
सोमस्याहं देवयज्यया सुरेता - (१८)

रेतो धिषीयेत्याह सोमो वै रेतोधास्तेनैव रेतं आत्मन्धत्ते
त्वष्टुरहं देवयज्यया पशूनां रूपं पुषेयमित्याह त्वष्टा वै
पशूनां मिथुनानां रूपकृत्तेनैव पशूनां रूपमात्मन्धत्ते देवानां
पत्नीरग्निर्गृहपतिर्यज्ञस्य मिथुनं तयोरहं देवयज्यया मिथुनेन प्र
भूयासमित्याहैतस्माद्वै मिथुनात्प्रजापतिर्मिथुनेन (१९)

प्राजायत तस्मादेव यजमानो मिथुनेन प्र जायते वेदोऽसि
वित्तिरसि विदेयेत्याह वेदेन वै देवा असुराणां वित्तं वेद्यमविन्दन्त
तद्वेदस्य वेदत्वं यद्यद् भ्रातृव्यस्याभिध्यायेत् तस्य नाम गृह्णीयात्
तदेवास्य सर्वं वृद्धे घृतवन्तं कुलायिनं रायस्पोषं सहस्रिणं
वेदो ददातु वाजिनमित्याह प्र सहस्रं पशूनांप्रोत्यास्यं प्रजायां
वाजी जायते य एवं वेद॥ (२०)

द्रुशपूर्णमासयोरुभयतो देवाश्वाः सुरेताः प्रजापतिर्मिथुनेनाऽऽप्नोत्यष्टौ च॥६॥ ————— [४]

ध्रुवां वै रिच्यमानां यज्ञोऽनु रिच्यते यज्ञं यजमानो यजमानं

प्रजा ध्रुवामाप्यायमानां यज्ञोऽन्वा प्यायते यज्ञं यजमानो
 यजमानं प्रजा आ प्यायतां ध्रुवा घृतेनेत्याह ध्रुवामेवाऽऽप्याययति
 तामाप्यायमानां यज्ञोऽन्वा प्यायते यज्ञं यजमानो यजमानं
 प्रजाः प्रजापतेर्विभान्नाम लोकस्तस्मिंस्त्वा दधामि सह
 यजमानेने- (२१)

त्याहायं वै प्रजापतेर्विभान्नाम लोकस्तस्मिन्नेवैनं दधाति
 सह यजमानेन रिच्यत इव वा एतद्यद्यजते यद्यजमानभागं
 प्राश्नात्यात्मानमेव प्रीणात्येतावान् वै यज्ञो यावान् यजमानभागो
 यज्ञो यजमानो यद्यजमानभागं प्राश्नाति यज्ञ एव यज्ञं
 प्रतिष्ठापयत्येतद्वै सूयवसं सोदकं यद्वरुहिश्चाऽऽपश्चैतद् (२२)

यजमानस्याऽऽयतनं यद्वेदिर्यत् पूर्णपात्रमन्तर्वेदि निनयति
 स्व एवाऽऽयतने सूयवसं सोदकं कुरुते सदसि सन्मे भूया
 इत्याहाऽऽपो वै यज्ञ आपोऽमृतं यज्ञमेवामृतमात्मन्धत्ते सर्वाणि
 वै भूतानि व्रतमुपयन्तमनूपं यन्ति प्राच्यां दिशि देवा ऋत्विजो
 मार्जयन्तामित्याहैष वै दर्शपूर्णमासयोरवभृथो (२३)

यान्येवैनं भूतानि व्रतमुपयन्तमनूपयन्ति तैरेव सहावभृथमवैति
 विष्णुमुखा वै देवाश्छन्दोभिरिमाँल्लोकाननपजय्यमभ्यजयन्
 यद्विष्णुक्रमान्क्रमते विष्णुरेव भूत्वा यजमानश्छन्दोभिरिमाँल्लोका-
 ननपजय्यमभि जयति विष्णोः क्रमोऽस्यभिमातिहेत्याह गायत्री

वै पृथिवी त्रैष्टुभमन्तरिक्षं जागती द्यौरानुष्टुभीर्दिशश्छन्दो-
भिरेवेमाँल्लोकान् यथापूर्वमभि जयति॥ (२४)

इत्येतदवभृथो दिशः सप्त च॥४॥ [५]

अगन्म सुवः सुवर्गन्मेत्याह सुवर्गमेव लोकमेति सन्दृशंस्ते
मा छिथ्सि यत्ते तपस्तस्मै ते मा वृक्षीत्याह यथायजुरेवैतत्सुभूरसि
श्रेष्ठो रश्मीनामायुर्धा अस्यायुर्मे धेहीत्याहाऽऽशिषमेवैतामा शास्ते
प्र वा एषोऽस्माल्लोकाच्च्यवते यो (२५)

विष्णुक्रमान्क्रमते सुवर्गाय हि लोकाय विष्णुक्रमाः क्रम्यन्ते
ब्रह्मवादिनो वदन्ति स त्वे विष्णुक्रमान्क्रमेत य इमाँल्लोकान्
भ्रातृव्यस्य संविद्य पुनरिमं लोकं प्रत्यवरोहेदित्येष वा अस्य
लोकस्य प्रत्यवरोहो यदाहेदमहममुं भ्रातृव्यमाभ्यो दिग्भ्योऽस्यै
दिव इतीमानेव लोकान्भ्रातृव्यस्य संविद्य पुनरिमं लोकं
प्रत्यवरोहति सं (२६)

ज्योतिषाऽभूवमित्याहस्मिन्नेव लोके प्रति तिष्ठत्यैन्द्रीमा-
वृतमन्वावर्त इत्याहासौ वा आदित्य इन्द्रस्तस्यैवाऽऽवृतमनु
पर्यावर्तते दक्षिणा पर्यावर्तते स्वमेव वीर्यमनु पर्यावर्तते
तस्माद्वक्षिणोऽर्ध आत्मनो वीर्यावत्तरोऽथो आदित्यस्यैवाऽऽवृतमनु
पर्यावर्तते समहं प्रजया सं मया प्रजेत्याहाऽऽशिष- (२७)

मेवैतामा शास्ते समिद्धो अग्ने मे दीदिहि समेद्धा ते

अग्ने दीद्यासमित्याह यथायजुरेवैतद्वसुमान् यज्ञो वसीयान्
 भूयासमित्याहाऽऽशिषमेवैतामा शांस्ते बहु वै गार्हपत्यस्यान्ते
 मिश्रमिव चर्यत आग्निपावमानीभ्यां गार्हपत्यमुप तिष्ठते
 पुनात्येवाग्निं पुनीत आत्मानं द्वाभ्यां प्रतिष्ठित्या अग्ने गृहपत
 इत्याह (२८)

यथायजुरेवैतच्छ्रुतं हिमा इत्याह शतं त्वां हेमन्तानिन्धिषीयेति
 वावैतदाह पुत्रस्य नामं गृह्णात्यन्नादमेवैनं करोति तामाशिषमा
 शांसे तन्तवे ज्योतिष्मतीमिति ब्रूयाद्यस्य पुत्रोऽजातः स्यात्
 तेजस्व्येवास्य ब्रह्मवर्चसी पुत्रो जायते तामाशिषमा शांसेऽमुष्मे
 ज्योतिष्मतीमिति ब्रूयाद्यस्य पुत्रो (२९)

जातः स्यात् तेज एवास्मिन् ब्रह्मवर्चसं दधाति यो वै यज्ञं
 प्रयुज्य न विमुञ्चत्यप्रतिष्ठानो वै स भवति कस्त्वा युनक्ति स
 त्वा वि मुञ्चत्वित्याह प्रजापतिर्वै कः प्रजापतिनैवैनं युनक्ति प्रजा-
 पतिना वि मुञ्चति प्रतिष्ठित्या ईश्वरं वै व्रतमविसृष्टं प्रदहोऽग्ने
 व्रतपते व्रतमचारिषमित्याह व्रतमेव (३०)

वि सृजते शान्त्या अप्रदाहाय पराङ् वाव यज्ञ एति न नि
 वर्तते पुनर्यो वै यज्ञस्य पुनरालम्भं विद्वान् यजते तमभि नि वर्तते
 यज्ञो बभूव स आ बभूवेत्याहैष वै यज्ञस्य पुनरालम्भस्तेनैवैनं
 पुनरालभतेऽनवरुद्धा वा एतस्य विराड्य आहिताग्निः सन्नसभः
 पशवः खलु वै ब्राह्मणस्य सभेष्वा प्राङुत्क्रम्य ब्रूयाद्गोमां अग्ने-

ऽवि॒मा॑ अ॒श्वी य॒ज्ञ इत्य॑व॒ स॒भा॑ रु॒न्धे प्र स॒हस्रं॑ प॒शूना॑प्रो॒त्यास्य॑
प्र॒जाया॑ वा॒जी जा॑यते॥ (३१)

यः स मा॒शिषं॑ गृह॒पत॒ इत्या॑हु यस्य॑ पु॒त्रो व्र॑तमे॒व ख॒लु वै च॑तुर्विंश॒तिश्च॑॥७॥—[६]

दे॒वं स॒वि॒तुः प्र॑सु॒व य॒ज्ञं प्र॑सु॒व य॒ज्ञप॑तिं॒ भगा॑य दि॒व्यो ग॑न्ध॒र्वः।
के॒त॒पूः के॒तं नः॑ पु॒नातु॑ वा॒चस्प॑ति॒र्वाच॑म॒द्य स्व॑दाति नः॥ इन्द्र॑स्य
वज्रो॑ऽसि॒ वार्त्र॑घ्न॒स्त्वया॑ऽयं वृ॒त्रं व॑ध्यात्॥ वा॒जस्य॑ नु प्र॑स॒वे मा॒तरं॑
म॒हीम॑दि॒तिं नाम॑ वच॑सा करा॒महे। यस्या॑मि॒दं वि॒श्वं भु॑वं नमा॒वि॒वेश॑
तस्या॑ नो दे॒वः स॑वि॒ता ध॑र्म सा॒वि॒षत्॥ अ- (३२)

प॒स्वन्त॑र॒मृत॑म॒प्सु भे॑ष॒जम॑पा॒मुत॑ प्रश॑स्तिष्व॒श्वा भ॑वथ
वा॒जिनः॑॥ वा॒युर्वा॑ त्वा॒ मनु॑र्वा॒ त्वा ग॑न्ध॒र्वाः स॒प्तवि॑ंश॒तिः। ते
अ॒ग्रे अ॒श्वमा॑युञ्ज॒न्ते अ॑स्मिञ्ज॒वमा॑द॒धुः॥ अ॒पा न॑पा॒दाशु॑हेम॒न् य
ऊ॒र्मिः क॒कुब्धान्॑ प्र॒तू॒र्ति॒र्वाज॑सा॒तम॑स्तेना॒यं वा॒जः से॑त्॥ वि॒ष्णोः
क्र॒मो॑ऽसि॒ वि॒ष्णोः॑ क्रा॒न्तम॑सि॒ वि॒ष्णोर्वि॑क्रा॒न्तम॑स्य॒ङ्को न्य॑ङ्काव॒भितो॑
रथं॑ यौ ध्वा॒न्तं वा॑ता॒ग्रम॑नु॒ सञ्च॑र॒न्तौ दू॑रेहे॒तिरि॑न्द्रि॒यावा॑न्प॒त॒त्री ते
नो॑ऽग्र॒यः प॑प्र॒यः पा॑रयन्तु॥ (३३)

अ॒प्सु न्य॑ङ्को पञ्च॑दश च॥२॥—[७]

दे॒वस्या॑ह॒ः स॑वि॒तुः प्र॑स॒वे बृ॒हस्प॑ति॒ना वा॒ज॒जिता॑ वा॒जं जे॑षं
दे॒वस्या॑ह॒ः स॑वि॒तुः प्र॑स॒वे बृ॒हस्प॑ति॒ना वा॒ज॒जिता॑ व॒र्षि॑ष्ठं॒ नाक॑ः
रु॒हेय॑मिन्द्रा॒य वा॑चं॒ वद॑तेन्द्रं॒ वा॒जं जा॑पय॒तेन्द्रो॑ वा॒जम॑जयित्वा॒

अश्वा॑जनि वाजिनि॒ वाजे॑षु वाजिनीव॒त्यश्वा॑न्त्स॒मथ्सु॑ वाजय॥
 अर्वा॑ऽसि सप्ति॑रसि वाज्य॑सि वाजिनो॒ वाजं॑ धावत म॒रुता॑ प्रस॒वे
 जय॑तु वि योज॑ना मिमीध्व॒मध्व॑नः स्क॒भीत॒ (३४)

काष्ठा॑ गच्छ॒तु वाजे॑वाजेऽवत वाजिनो नो धने॑षु विप्रा अमृता
 ऋत॑ज्ञाः॥ अ॒स्य म॒ध्वः पि॒बत मा॒दय॑ध्वं तृ॒प्ता या॑त प॒थिभि॑र्दे॒व्यानैः॑॥
 ते नो॒ अर्व॑न्तो हवन्श्रुतो॒ हवं॑ विश्वे॑ शृण्वन्तु वा॒जिनः॑॥ मि॒तद्र॑वः
 सह॑स्र॒सा मे॒धसा॑ता सनि॒ष्यवः॑। मु॒हो ये रत्न॑ः समि॒थेषु॑ ज॒भ्रिरे॑ शं नो॑
 भव॑न्तु वा॒जिनो॑ हवेषु॥ दे॒वता॑ता मि॒तद्र॑वः स्व॒र्काः। ज॒म्भय॑न्तोऽहिं
 वृ॒कः॑ रक्षा॑सि सने॑म्य॒स्मद्यु॑यव॒न्न- (३५)

मी॒वाः॥ ए॒ष स्य वा॒जी क्षि॑प॒णिं तु॑र॒ण्यति॑ ग्री॒वायां॑
 ब॒द्धो अ॑पि॒कक्ष॑ आ॒सनि॑। ऋतुं॑ दधि॒क्रा अनु॑ स॒न्तवी॑त्वत्
 प॒थाम॑ङ्का॒स्यन्वा॑पनी॒फण॑त्॥ उ॒त स्मा॑स्य॒ द्रव॑तस्तु॒रण्य॑तः प॒र्णं न
 वेर॑नु॒ वाति॑ प्रग॒र्धिनः॑। श्ये॒नस्ये॑व ध्रज॑तो अङ्क॒सं परि॑ दधि॒क्राव्णः॑
 स॒होर्जा॑ तरि॒त्रतः॑॥ आ मा॑ वाज॑स्य प्रस॒वो ज॑ग॒म्यादा॑ द्यावा॑पृथि॒वी
 वि॒श्वश॑म्भू। आ मा॑ गन्ता॑ पि॒तरा॑ (३६)

मा॒तरा॒ चाऽऽमा॒ सोमो॑ अमृ॒तत्वाय॑ ग॒म्यात्॥ वाजिनो॑
 वाज॑जितो॒ वाजः॑ स॒रिष्य॑न्तो॒ वाजं॑ जे॒ष्यन्तो॑ बृह॒स्पते॑र्भा॒गम॑व
 जिघ्र॑त॒ वाजिनो॑ वाज॑जितो॒ वाजः॑ स॒सृवा॑सो॒ वाजं॑ जि॒गिवा॑सो
 बृह॒स्पते॑र्भा॒गे नि मृ॑द्वमि॒यं वः॒ सा स॒त्या स॒न्धाऽभू॑द्यामिन्द्रे॒ण

समधध्वमजीजिपत वनस्पतय इन्द्रं वाजं विमुच्यध्वम्॥ (३७)

स्कन्धीत युयुवन्पितरा द्विचत्वारिंशच्च॥४॥ [८]

क्षत्रस्योल्बमसि क्षत्रस्य योनिरसि जाय एहि सुवो
रोहाव रोहाव हि सुवरहं नावुभयोः सुवो रोक्ष्यामि वाजंश्च
प्रसवश्चापिजश्च क्रतुश्च सुवश्च मूर्धा च व्यञ्जियश्चाऽऽ-
न्त्यायुनश्चान्त्यश्च भौवनश्च भुवनश्चाधिपतिश्च। आयुर्यज्ञेन कल्पतां
प्राणो यज्ञेन कल्पतामपानो - (३८)

यज्ञेन कल्पतां व्यानो यज्ञेन कल्पतां चक्षुर्यज्ञेन कल्पतां
श्रोत्रं यज्ञेन कल्पतां मनो यज्ञेन कल्पतां वाग्यज्ञेन कल्पतामात्मा
यज्ञेन कल्पतां यज्ञो यज्ञेन कल्पतां सुवर्देवाः अंगन्मामृता
अभूम प्रजापतेः प्रजा अभूम समहं प्रजया सं मया प्रजा समहं
रायस्पोषेण सं मया रायस्पोषोऽन्नाय त्वाऽन्नाद्याय त्वा वाजाय
त्वा वाजजित्यायै त्वाऽमृतमसि पुष्टिरसि प्रजननमसि॥ (३९)

अपानो वाजाय नव च॥२॥ [९]

वाजस्येमं प्रसवः सुषुवे अग्रे सोमं राजानमोषधीष्वप्सु।
ता अस्मभ्यं मधुमतीर्भवन्तु वयं राष्ट्रे जाग्रियाम पुरोहिताः॥
वाजस्येदं प्रसव आ बभूवेमा च विश्वा भुवनानि सर्वतः। स
विराजं पर्येति प्रजानन् प्रजां पुष्टिं वर्धयमानो अस्मे॥ वाजस्येमां
प्रसवः शिश्रिये दिवमिमा च विश्वा भुवनानि सम्राट्। अदिथ्सन्तं
दापयतु प्रजानन् रयिं (४०)

च नः सर्ववीरां नि यच्छतु॥ अग्ने अच्छा वदेह नः प्रति नः
 सुमना भव। प्र णो यच्छ भुवस्पते धनदा असि नस्त्वम्॥ प्र णो
 यच्छत्वयमा प्र भगुः प्र बृहस्पतिः। प्र देवाः प्रोत सूनृता प्र वाग्देवी
 ददातु नः॥ अर्यमणं बृहस्पतिमिन्द्रं दानाय चोदय। वाचं विष्णुं
 सरस्वतीं सवितारं (४१)

च वाजिनम्॥ सोमं राजानं वरुणमग्निमन्वारंभामहे।
 आदित्यान् विष्णुं सूर्यं ब्रह्माणं च बृहस्पतिम्॥ देवस्य त्वा
 सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यां सरस्वत्यै वाचो
 यन्तुर्यत्रेणाग्रेस्त्वा साम्राज्येनाभिषिञ्चामीन्द्रस्य बृहस्पतेस्त्वा
 साम्राज्येनाभिषिञ्चामि॥ (४२)

रयिं सवितारं षट्त्रिंशच्च॥३॥ [१०]

अग्निरेकाक्षरेण वाचमुदजयदश्विनौ द्वाक्षरेण प्राणापानावुद-
 जयतां विष्णुस्त्र्यक्षरेण त्रीँल्लोकानुदजयत्सोमश्चतुरक्षरेण चतुष्पदः
 पशूनुदजयत् पूषा पञ्चाक्षरेण पङ्क्तिमुदजयद्धाता षडक्षरेण
 षडृतूनुदजयन्मरुतः सप्ताक्षरेण सप्तपदां शक्ररीमुदजयन्
 बृहस्पतिरष्टाक्षरेण गायत्रीमुदजयन्मित्रो नवाक्षरेण त्रिवृतं
 स्तोममुदजय- (४३)

द्वरुणो दशाक्षरेण विराजमुदजयदिन्द्र एकादशाक्षरेण
 त्रिष्टुभमुदजयद् विश्वे देवा द्वादशाक्षरेण जगतीमुदजयन्

वसवस्त्रयोदशाक्षरेण त्रयोदशः स्तोममुदजयन् रुद्राश्चतुर्दशाक्षरेण
चतुर्दशः स्तोममुदजयन्नादित्याः पञ्चदशाक्षरेण पञ्चदशः
स्तोममुदजयन्नदितिः षोडशाक्षरेण षोडशः स्तोममुदजयत्
प्रजापतिः सप्तदशाक्षरेण सप्तदशः स्तोममुदजयत्॥ (४४)

अजयत् षट्त्वारिंशच्च॥२॥ [११]

उपयामगृहीतोऽसि नृषदं त्वा द्रुषदं भुवनसदमिन्द्राय जुष्टं
गृह्णाम्येष ते योनिरिन्द्राय त्वोपयामगृहीतोऽस्यप्सुषदं त्वा घृतसदं
व्योमसदमिन्द्राय जुष्टं गृह्णाम्येष ते योनिरिन्द्राय त्वोपयामगृहीतो-
ऽसि पृथिविषदं त्वाऽन्तरिक्षसदं नाकसदमिन्द्राय जुष्टं गृह्णाम्येष
ते योनिरिन्द्राय त्वा॥ ये ग्रहाः पञ्चजनीना येषां तिस्रः परमजाः।
दैव्यः कोशः (४५)

समुञ्जितः। तेषां विशिंप्रियाणामिषमूर्जः समग्रभीमेष ते
योनिरिन्द्राय त्वा॥ अपां रसमुद्वयसं सूर्यरश्मिं समाभृतम्।
अपां रसस्य यो रसस्तं वो गृह्णाम्युत्तममेष ते योनिरिन्द्राय
त्वा॥ अया विष्ठा जनयन्कर्वराणि स हि घृणिरुरुर्वराय गातुः।
स प्रत्युदैद्धरुणो मध्वो अग्रं स्वायां यत्तनुवां तनूमैरयत।
उपयामगृहीतोऽसि प्रजापतये त्वा जुष्टं गृह्णाम्येष ते योनिः
प्रजापतये त्वा॥ (४६)

कोशस्तनुवां त्रयोदश च॥२॥ [१२]

अन्वह॒ मासा॒ अन्वि॒द्वना॒न्यन्वोष॑धीरनु॒ पर्व॑तासः। अन्वि॒न्द्रः॑
 रोद॑सी वाव॒शाने॑ अन्वापो॑ अजिह॒त जाय॑मानम्॥ अनु॑ ते दायि म॒ह
 इन्द्रि॑याय॒ स॒त्रा ते॒ विश्व॑मनु॒ वृत्र॑हत्ये। अनु॑ क्ष॒त्रमनु॑ सहो॒ यज॑त्रेन्द्रं
 दे॒वेभि॑रनु॒ ते नृ॑षह्ये॥ इन्द्रा॑णीमा॒सु ना॑रिषु सु॒पत्नी॑म॒हम॑श्रवम्। न
 ह्य॑स्या अ॒परं च॒न ज॒रसा॒ (४७)

मर॑ते॒ पतिः॑॥ नाह॑मिन्द्राणि रा॒रण॒ सख्यु॑र्वृषाक॒पेर॑ऋते।
 यस्ये॒दम॑प्य॑ ह॒विः प्रि॑यं दे॒वेषु॑ गच्छ॑ति॥ यो जा॒त ए॒व प्र॑थ॒मो
 मन॑स्वान् दे॒वो दे॒वान् क्र॑तुना॒ पर्य॑भूषत्। यस्य॑ शुष्मा॒द्रोद॑सी
 अभ्य॑सेतां नृ॒म्णस्य॑ म॒हा स ज॑नास॒ इन्द्रः॑॥ आ ते॒ म॒ह इन्द्रो॑त्यु॒ग्र
 सम॑न्यवो॒ यत्स॑मर॑न्त॒ सेनाः॑। पता॑ति दि॒द्युन्नय॑स्य बाहु॒वोर्मा
 ते (४८)

मनो॑ विष्व॒द्रिय॑ग्विचारीत्॥ मा नो॑ म॒र्धोरा॑ भ॒रा द॒द्धि तन्नः॑ प्र
 दा॒शुषे॑ दा॒तवे॑ भूरि॒ यत् ते। नव्ये॑ दे॒ष्णे श॑स्ते अ॒स्मिन् तं उ॒क्थे
 प्र ब्र॑वाम व॒यमिन्द्र॑ स्तुव॑न्तः॥ आ तू भ॒र मा॑किरे॒तत् परि॑ष्ठाद्वि॒द्वा
 हि त्वा॒ वसु॑पतिं॒ वसू॑नाम्। इन्द्र॒ यत् ते॒ माहि॑नं॒ दत्र॑मस्त्य॒स्मभ्यं॑
 तद्ध॑र्यश्च॒ (४९)

प्र य॑न्धि॥ प्र॒दा॒तारः॑ हवामह॒ इन्द्र॑मा ह॒विषा॑ व॒यम्। उ॒भा
 हि ह॑स्ता॒ वसु॑ना॒ पृण॑स्वाऽऽप्र य॑च्छ॒ दक्षि॑णा॒दोत॑ स॒व्यात्॥ प्र॒दा॒ता
 व॒ज्री वृ॑षभस्तुरा॒षादु॑ष्मी॒ राजा॑ वृ॒त्रहा॑ सोम॒पावा॑। अ॒स्मिन् य॒ज्ञे
 ब॒र्हिष्या॑ निष॒द्याथा॑ भव॒ यज॑मानाय॒ शं योः॑॥ इन्द्रः॑ सु॒त्रामा॒ स्ववा॑ः

अवोभिः सुमृडीको भवतु विश्ववेदाः। बाधतां द्वेषो अभयं कृणोतु
सुवीर्यस्य (५०)

पतयः स्याम॥ तस्य वयं सुमतौ यज्ञियस्यापि भद्रे सौमनसे
स्याम। स सुत्रामा स्ववा इन्द्रो अस्मे आराचिद्वेषः सनुतर्युयोतु॥
रेवतीर्नः सधमाद इन्द्रै सन्तु तुविवाजाः। क्षुमन्तो याभिर्मदेम॥
प्रो ष्वस्मै पुरोरथमिन्द्राय शूषमर्चत। अभीके चिदु लोककृत्स्नै
समथ्सु वृत्रहा। अस्माकं बोधि चोदिता नभन्तामन्यकेषाम्। ज्याका
अधि धन्वसु॥ (५१)

जुरसा मा ते हर्यश्च सुवीर्यस्याध्येकं च॥५॥ [१३]

पाकयज्ञं सग्ग श्रवाः पुरोक्षं बर्हिषोहं ध्रुवामगन्मेत्याहु देवं सवितर्देवस्याहं क्षत्रस्योत्वं
वाजस्येममग्निरेकाक्षरेणोऽपयाम गृहीतोऽस्यन्वह मासास्त्रयोदश॥१३॥
पाकयज्ञं पुरोक्षं ध्रुवां वि सृजते च नः सर्ववीरां पतयः स्यामैकपञ्चाशत्॥५१॥
पाकयज्ञं धन्वसु॥

हरिः ॐ॥

॥कृष्ण-यजुर्वेदीय-तैत्तिरीय-संहितायां प्रथमकाण्डे सप्तमः प्रश्नः
समाप्तः॥१-७॥

॥ अष्टमः प्रश्नः ॥

॥ तैत्तिरीयसंहितायां प्रथमकाण्डे अष्टमः प्रश्नः ॥

अनु॑मत्यै पुरो॑डाश॑म॒ष्टाक॑पालं॒ निर्व॑पति धे॒नुर्दक्षि॑णा ये प्र॒त्यश्चः
 श॒म्याया॑ अव॒शीय॑न्ते तन्नैर्ऋ॑तमेक॑कपालं कृ॒ष्णं वा॑सः कृ॒ष्णातृ॑षं
 दक्षि॑णा वीहि॒ स्वाहाऽऽहु॑तिं जुषा॒ण ए॒ष ते॑ नि॒र्ऋते॑ भा॒गो भू॑ते
 ह॒विष्म॑त्यसि मु॒ञ्चेम॑म॒हंसः॑ स्वाहा॒ नमो॑ य इ॒दं च॒कारा॑ऽऽदित्यं
 च॒रुं निर्व॑पति वरो॒ दक्षि॑णाऽऽग्नावैष्ण॒वमेका॑दशकपालं वाम॒नो व॒ही
 दक्षि॑णाऽग्नीषोमीय- (१)

मेका॑दशकपालं॒ हिर॑ण्यं दक्षि॑णैन्द्रमेका॑दशकपालमृष॒भो व॒ही
 दक्षि॑णाऽऽग्नेयम॒ष्टाक॑पालमैन्द्रं दध्यृष॒भो व॒ही दक्षि॑णैन्द्रा॒ग्रं द्वाद॑श-
 कपालं वैश्वदे॒वं च॒रुं प्र॑थम॒जो व॒त्सो दक्षि॑णा सौम्यः॒ श्यामा॑कं
 च॒रुं वा॑सो॒ दक्षि॑णा॒ सर॑स्वत्यै च॒रुः॑ सर॑स्वते च॒रुं मि॑थुनौ गावौ
 दक्षि॑णा॥ (२)

अ॒ग्नीषो॑मीयं चतु॒स्त्रिंशच्च॑॥२॥ ————— [१]

आ॒ग्नेयम॒ष्टाक॑पालं॒ निर्व॑पति सौम्यं च॒रुः॑ सा॒वि॒त्रं द्वाद॑श-
 कपालं॒ सार॑स्वतं च॒रुं पौ॑ष्णं च॒रुं मा॑रुतं॒ स॒प्तक॑पालं
 वैश्वदे॒वीमा॒मिक्षां॑ द्यावापृथि॒व्यमे॑क॑कपालम्॥ (३)

आ॒ग्नेयम॒ष्टाद॑श॥१॥ ————— [२]

ऐ॒न्द्रा॒ग्रमे॑का॑दशकपालं॒ मा॒रु॒तीमा॒मिक्षां॑ वा॒रु॒णीमा॒मिक्षां॑

का॒यमे॒क॒क॒पालं॑ प्र॒धा॒स्यान् ह॒वाम॑हे म॒रुतो॑ य॒ज्ञवा॑हसः क॒र॒म्भेण॑
 स॒जोष॑सः॥ मो षू णं इन्द्र पृ॒थ्सु दे॒वास्तु॑ स्म ते शु॒ष्मिन्न॑व॒या।
 म॒ही ह्य॑स्य मी॒ढुषो॑ य॒व्या। ह॒विष्म॑तो म॒रुतो॑ वन्द॑ते गीः॥ यद्
 ग्रामे॒ यदर॑ण्ये॒ यत्स॒भायां॑ यदिन्द्रि॒ये। यच्छू॒द्रे यद॑र्य ए॒नश्च॑कृ॒मा
 व॒यम्। यदे॒कस्या॑धि॒ धर्म॑णि॒ तस्या॑व॒यज॑नमसि॒ स्वाहा॑॥ अ॒क्र॒न्कर्म॑
 कर्म॑कृतः स॒ह वा॒चा म॑योभुवा॥ दे॒वेभ्यः॑ कर्म॑ कृ॒त्वाऽस्तं॑ प्रेतं
 सु॒दान॑वः॥ (४)

व॒यं यद् वि॑श्रुतिश्च॑॥१॥ ————— [३]

अ॒ग्नये॑ऽनी॒कव॑ते पुरो॒डाश॑म॒ष्टाक॑पालं॒ निर्व॑पति सा॒क॒५
 सूर्य॑णोद्य॒ता म॒रुद्भ्यः॑ सा॒न्तप॑नेभ्यो॑ म॒ध्यन्दि॑ने च॒रुं म॒रुद्भ्यो॑
 गृ॒हमे॒धिभ्यः॑ सर्वा॑सां दु॒ग्धे सा॒यं च॒रुं पूर्णा॑ द॒र्वि परा॑ प॒त॒ सु॒पूर्णा॑
 पुन॑राप॒त। व॒स्त्रेव॑ वि क्री॑णावहा॒ इष॑मूर्ज॒५ श॑तक्र॒तो॥ दे॒हि मे॒
 ददा॑मि ते॒ नि मे॑ धेहि॒ नि ते॑ दधे। नि॒हार॑मि॒न्नि मे॑ ह॒रा नि॒हार॑ (५)

नि ह॑रामि ते॥ म॒रुद्भ्यः॑ क्री॒डिभ्यः॑ पुरो॒डाश॒॑५ स॒प्तक॑पालं
 निर्व॑पति सा॒क॒५ सूर्य॑णोद्य॒ताग्ने॒यम॑ष्टाक॑पालं॒ निर्व॑पति सौ॒म्यं च॒रु॒५
 सा॒वि॒त्रं द्वा॑दश॒कपाल॒॑५ सा॒रस्व॑तं च॒रुं पौ॒ष्णं च॒रुमै॑न्द्रा॒ग्नमे॑का॒दश॑-
 क॒पालमै॑न्द्रं च॒रुं वै॑श्वक॒र्मण॑मे॒क॒कपाल॑म्॥ (६)

ह॒रा नि॒हार॑ त्रि॒५श॑च॑॥२॥ ————— [४]

सोमाय पितृमते पुरोडाशः षट्कपालं निर्वपति पितृभ्यो
 बर्हिषद्भ्यो धानाः पितृभ्योऽग्निष्वात्तेभ्योऽभिवान्यायै दुग्धे
 मन्थमेतत् ते तत् ये च त्वामन्वेतत् ते पितामह प्रपितामह ये च
 त्वामन्वत्र पितरो यथाभागं मन्दध्वः सुसन्दृशं त्वा वयं मघवन्
 मन्दिषीमहि॥ प्र नूनं पूर्णवन्धुरः स्तुतो यासि वशाः अनु॥ योजा
 न्विन्द्र ते हरी॥ (७)

अक्षन्नमीमदन्त ह्यवं प्रिया अधूषत॥ अस्तोषत स्वभानवो
 विप्रा नविष्ठया मती॥ योजा न्विन्द्र ते हरी॥ अक्षन् पितरो-
 ऽमीमदन्त पितरोऽतीतृपन्त पितरोऽमीमृजन्त पितरः॥ परेत
 पितरः सोम्या गम्भीरैः पृथिभिः पूर्यैः॥ अथा पितृन्त्सुविदत्राः
 अपीत यमेन ये सधमादं मदन्ति॥ मनो न्वा हुवामहे नाराशः सेन
 स्तोमेन पितृणां च मन्मभिः॥ आ (८)

न एतु मनः पुनः ऋत्वे दक्षाय जीवसे॥ ज्योक् च सूर्यं दृशे॥
 पुनर्नः पितरो मनो ददातु दैव्यो जनः॥ जीवं व्रातः सचेमहि॥
 यदन्तरिक्षं पृथिवीमुत द्यां यन्मातरं पितरं वा जिहिःसिम॥
 अग्निर्मा तस्मादेनंसो गार्हपत्यः प्र मुञ्चतु दुरिता यानि चकृम
 करोतु मामनेनसम्॥ (९)

हरी मन्मभिः चतुश्चत्वारिंशच्च॥३॥

[५]

प्रतिपूरुषमेककपालान्निर्वपत्येकमतिरिक्तं यावन्तो गृह्याः

स्मस्तेभ्यः कर्मकरं पशूनां शर्मासि शर्म यजमानस्य शर्म मे
 यच्छैक एव रुद्रो न द्वितीयाय तस्थ आखुस्ते रुद्र पशुस्तं
 जुषस्वैष ते रुद्र भागः सह स्वसाऽम्बिकया तं जुषस्व भेषजं
 गवेऽश्वाय पुरुषाय भेषजमथो अस्मभ्यं भेषजं सुभेषजं (१०)

यथाऽसंति॥ सुगं मेषाय मेष्ट्यां अवा॑म्ब रुद्रम॑दिम॒ह्यव॑ दे॒वं
 त्र्य॑म्बकम्॥ यथा नः श्रेय॑सः कर॒द्यथा॑ नो वस्य॑सः कर॒द्यथा॑ नः
 पशु॑मतः कर॒द्यथा॑ नो व्यवसा॑ययात्॥ त्र्य॑म्बकं यजामहे सुग॒न्धिं
 पु॑ष्टि॒वर्ध॑नम्॥ उ॒र्वारु॑कमि॒व ब॑न्ध॒नान्मृ॑त्योर्मु॒क्षीय॑ माऽमृता॑त्॥ ए॒ष
 ते॒ रुद्र॑ भा॒गस्तं जु॑षस्व तेना॒वसे॑न प॒रो मू॑ज॒वतो॑ऽती॒ह्यव॑ततधन्वा
 पिना॑कहस्तः कृत्ति॒वासाः॥ (११)

सुभेषजमिहि त्रीणि च॥२॥ [६]

ऐ॒न्द्राग्रं॑ द्वाद॑शकपालं वैश्वदे॒वं च॒रुमिन्द्रा॑य शुना॒सीरा॑य
 पुरो॒डाशं॑ द्वाद॑शकपालं वाय॒व्यं प॑र्यः सौ॒र्यमे॑क॒कपालं॑ द्वाद॑शग॒वः
 सीरं॑ दक्षि॑णाऽऽग्ने॒यम॑ष्टाक॒पालं निर्व॑पति रौ॒द्रं गा॑वीधुकं च॒रुमै॑न्द्रं
 दधि॑ वारु॒णं य॑वम॒यं च॒रुं वहि॑नीं धे॒नुर्दक्षि॑णा ये दे॒वाः पुंरः॑सदो-
 ऽग्नि॑ने॒त्रा दक्षि॑ण॒सदो॑ य॒मने॑त्राः पश्चा॒त्सदः॑ सवि॒तृने॑त्रा उत्त॒र॒सदो॑
 वरु॑णनेत्रा उप॒रिषदो॑ बृह॒स्पति॑नेत्रा रक्षो॒हण॑स्ते नः पान्तु॑ ते
 नोऽव॑न्तु तेभ्यो (१२)

नमस्तेभ्यः स्वाहा समूढं रक्षः सन्दग्धं रक्ष इदमहं

रक्षोऽभि सं द॑हाम्य॒ग्रये॑ रक्षो॒घ्ने स्वाहा॑ य॒माय॑ सवि॒त्रे वरु॑णाय
 बृह॒स्पत॑ये दु॒व॑स्वते रक्षो॒घ्ने स्वाहा॑ प्र॒ष्टिवा॒ही रथो॑ दक्षि॒णा दे॒वस्य॑
 त्वा सवि॒तुः प्र॑स॒वेऽश्वि॑नोर्बा॒हुभ्या॑ पृ॒ष्णो ह॒स्ताभ्या॑ ५ रक्ष॑सो व॒धं
 जु॒होमि॑ ह॒तः ५ रक्षोऽव॑धिष्म॒ रक्षो॑ यद्वस्ते॒ तद्वक्षि॑णा॥ (१३)

तेभ्यः पञ्च॑चत्वारि॒शच्च॑॥२॥ [७]

धा॒त्रे पु॒रोडा॑शं द्वा॒दश॑कपा॒लं निर्व॑प॒त्यनु॑म॒त्यै च॒रुः ५ रा॒कायै॑
 च॒रुः ५ सि॒नीवा॒ल्यै च॒रुं कु॒ह्वै च॒रुं मि॒थुनौ॑ गा॒वौ दक्षि॑णा-
 ऽऽग्रा॒वैष्ण॑वमेका॒दश॑कपा॒लं निर्व॑प॒त्यैन्द्रा॒वैष्ण॑वमेका॒दश॑कपा॒लं
 वैष्ण॑वं त्रि॒कपा॒लं वा॑म॒नो व॒ही दक्षि॑णाऽग्री॒षोमी॑यमेका॒दश॑कपा॒लं
 निर्व॑पतीन्द्रा॒सोमी॑यमेका॒दश॑कपा॒लः ५ सौ॒म्यं च॒रुं ब॒भ्रुर्दक्षि॑णा
 सोमा॒पौष्णं॑ च॒रुं निर्व॑प॒त्यैन्द्रा॒पौष्णं॑ च॒रुं पौ॒ष्णं च॒रुः ५ श्या॒मो
 दक्षि॑णा वैश्वान॒रं द्वा॒दश॑कपा॒लं निर्व॑पति॒ हिर॑ण्यं दक्षि॒णा वा॒रुणं॑
 य॒वम॑यं च॒रुम॑श्चो॒ दक्षि॑णा॥ (१४)

नि॒रष्टौ च॑॥१॥ [८]

बा॒रुह॒स्पत्यं॑ च॒रुं निर्व॑पति ब्र॒ह्मणो॑ गृ॒हे शि॑तिपृ॒ष्ठो
 दक्षि॑णै॒न्द्रमेका॑दशकपा॒लः ५ राज॒न्यस्य॑ गृ॒ह ऋ॒षभो॑ दक्षि॒णा-
 ऽऽदि॒त्यं च॒रुं म॒हिष्यै॑ गृ॒हे धे॒नुर्दक्षि॑णा नैर्ऋ॒तं च॒रुं प॑रि॒वृत्त॑यै
 गृ॒हे कृ॒ष्णाना॑ व्री॒हीणां॑ न॒खनि॑र्भिन्नं कृ॒ष्णा कू॒टा दक्षि॑णाऽऽ-

ग्रेयमृष्टाकपालं५ सेनान्यो गृहे हिरण्यं दक्षिणा वारुणं दशकपालं५
सूतस्य गृहे महानिरष्टो दक्षिणा मारुतं५ सप्तकपालं ग्रामन्यो
गृहे पृश्निर्दक्षिणा सावित्रं द्वादशकपालं (१५)

क्षत्तुर्गृह उपध्वस्तो दक्षिणाऽऽश्विनं द्विकपालं५ सङ्ग्रहीतुर्गृहे
संवात्यो दक्षिणा पौष्णं चरुं भागदुघस्य गृहे श्यामो दक्षिणा रौद्रं
गावीधुकं चरुमक्षावापस्य गृहे शबल उद्धारो दक्षिणेन्द्राय सुत्राम्णे
पुरोडाशमेकादशकपालं प्रति निर्वपतीन्द्राया५ होमुचेऽयं नो राजा
वृत्रहा राजा भूत्वा वृत्रं वेध्यान्मैत्राबारहस्पत्यं भवति श्वेतायै
श्वेतवत्सायै दुग्धे स्वयं मूर्ते स्वयं मथित आज्य आश्वत्ये (१६)

पात्रे चतुःस्रक्तौ स्वयमवपन्नायै शाखायै कर्णांश्चाकर्णांश्च
तण्डुलान् वि चिनुयाद्ये कर्णाः स पर्यसि बारहस्पत्यो येऽकर्णाः
स आज्ये मैत्रः स्वयं कृता वेदिर्भवति स्वयं दिनं बरुहिः स्वयं
कृत इध्मः सैव श्वेता श्वेतवत्सा दक्षिणा॥ (१७)

सावित्रं द्वादशकपालमाश्वत्ये त्रयस्त्रिंशच्च॥३॥ _____ [९]

अग्नये गृहपतये पुरोडाशमृष्टाकपालं निर्वपति कृष्णानां
व्रीहीणां५ सोमाय वनस्पतये श्यामाकं चरुं५ सवित्रे सत्यप्रसवाय
पुरोडाशं द्वादशकपालमाशूनां व्रीहीणां५ रुद्राय पशुपतये
गावीधुकं चरुं बृहस्पतये वाचस्पतये नैवारं चरुमिन्द्राय ज्येष्ठाय
पुरोडाशमेकादशकपालं महाव्रीहीणां मित्राय सत्यायाऽम्बानां

चरुं वरुणाय धर्मपतये यवमयं चरुं सविता त्वां प्रसवानां
सुवतामग्निर्गृहपतीनां सोमो वनस्पतीनां रुद्रः पशूनां (१८)

बृहस्पतिर्वाचामिन्द्रो ज्येष्ठानां मित्रः सत्यानां वरुणो
धर्मपतीनां ये देवा देवसुवः स्थ त इममांमुष्यायणमनमित्राय
सुवध्वं महते क्षत्राय महत आधिपत्याय महते जानराज्यायैष
वो भरता राजा सोमोऽस्माकं ब्राह्मणानां राजा प्रति त्यन्नाम
राज्यमधायि स्वां तनुवं वरुणो अशिश्नेच्छुचैर्मित्रस्य व्रत्या
अभूमामन्महि महत ऋतस्य नाम सर्वे व्राता वरुणस्याभूवन्वि
मित्र एवैररातिमतारीदसूषुदन्त यज्ञियां ऋतेन व्यु त्रितो
जरिमाणं न आनुड विष्णोः क्रमोऽसि विष्णोः क्रान्तमसि
विष्णोर्विक्रान्तमसि॥ (१९)

पशूनां व्राताः पञ्चविंशतिश्च॥२॥ [१०]

अर्थेतः स्थाऽपां पतिरसि वृषास्यूर्मिर्वृषसेनोऽसि व्रजक्षितः
स्थ मरुतामोजः स्थ सूर्यवर्चसः स्थ सूर्यत्वचसः स्थ
मान्दाः स्थ वाशाः स्थ शक्करीः स्थ विश्वभृतः स्थ
जनभृतः स्थाऽग्नेस्तेजस्याः स्थाऽपामोषधीनां रसः स्था-
ऽपो देवीर्मधुमतीरगृह्णन्नूर्जस्वती राजसूयाय चितानाः।
याभिर्मित्रावरुणावभ्यषिंश्चन् याभिरिन्द्रमनयन्नत्यरातीः॥ राष्ट्रदाः
स्थ राष्ट्रं दत्त स्वाहा राष्ट्रदाः स्थ राष्ट्रमुष्मै दत्त॥ (२०)

अत्येकादश च॥१॥ [११]

देवीरापः सं मधुमतीर्मधुमतीभिः सृज्यध्वं महि वर्चः
क्षत्रियाय वन्वाना अनाधृष्टाः सीदतोर्जस्वतीर्महि वर्चः क्षत्रियाय
दधतीरनिभृष्टमसि वाचो बन्धुस्तपोजाः सोमस्य दात्रमसि शुक्रा
वः शुक्रेणोत्पुनामि चन्द्राश्चन्द्रेणामृता अमृतेन स्वाहा राजसूयाय
चितांनाः॥ सधमादौ द्युम्निनीरूर्ज एता अनिभृष्टा अपस्युवो
वसानः। पस्त्यासु चक्रे वरुणः सधस्थमपां शिशुर- (२१)

मातृतमास्वन्तः॥ क्षत्रस्योल्बमसि क्षत्रस्य योनिरस्यावित्रो
अग्निर्गृहपतिरावित्र इन्द्रो वृद्धश्रवा आवित्रः पूषा विश्ववेदा
आवित्रो मित्रावरुणावृतावृधावावित्रे द्यावापृथिवी धृतव्रते आवित्रा
देव्यदितिर्विश्वरूप्यावित्रोऽयमसावामुष्यायणोऽस्यां विश्वस्मिन्
राष्ट्रे महते क्षत्राय महत आधिपत्याय महते जानराज्यायैष वो
भरता राजा सोमोऽस्माकं ब्राह्मणानां राजेन्द्रस्य (२२)

वज्रोऽसि वार्त्रघ्नस्त्वयाऽयं वृत्रं वध्याच्छत्रुबाधनाः स्थ पात मा
प्रत्यञ्च पात मा तिर्यञ्चमन्वञ्च मा पात दिग्भ्यो मा पात विश्वाभ्यो मा
नाष्ट्राभ्यः पात हिरण्यवर्णावुषसां विरोकेऽयः स्थूणावुदितौ सूर्यस्या-
ऽऽरोहतं वरुण मित्रं गर्तं ततश्चक्षाथामदितिं दितिं च॥ (२३)

शिशुरिन्द्रस्यैकचत्वारिंशच्च॥३॥ [१२]

स॒मिध॒मा ति॑ष्ठ गाय॒त्री त्वा॒ छन्द॑सामवतु त्रि॒वृ॒थ्स्तोमो॑
 रथ॑न्त॒रः॑ सा॒माग्नि॑र्दे॒वता॒ ब्रह्म॑ द्रवि॑णमु॒ग्रामा ति॑ष्ठ त्रि॒ष्टुप् त्वा॒
 छन्द॑सामवतु पञ्च॒दशः॑ स्तोमो॑ बृ॒ह॒थ्सामेन्द्रो॑ दे॒वता॑ क्ष॒त्रं द्रवि॑णं
 वि॒राज॒मा ति॑ष्ठ जग॑ती त्वा॒ छन्द॑सामवतु सप्त॒दशः॑ स्तोमो॑ वैरू॒पः॑
 सा॒मं म॒रुतो॑ दे॒वता॒ वि॒द्ववि॑णमु॒दीची॒मा ति॑ष्ठानु॒ष्टुप् त्वा॒ (२४)

छन्द॑सामवत्वेकवि॒ंशः॑ स्तोमो॑ वैरा॒जः॑ सा॒मं मि॒त्रावरु॑णौ
 दे॒वता॒ बलं॑ द्रवि॑णमूर्ध्वा॒मा ति॑ष्ठ प॒ङ्क्ति॑स्त्वा॒ छन्द॑सामवतु
 त्रि॒णव॑त्रयस्त्रि॒ंशौ स्तोमो॑ शा॒क्रर॑रेवते सा॒मनी॒ बृह॑स्पतिर्दे॒वता॒
 वर्चो॑ द्रवि॑णमी॒दृङ् चान्या॑दृङ् चै॒तादृङ् च॑ प्रति॒दृङ् च॑ मितश्च
 स॒मि॒तश्च॒ सभ॑राः। शु॒क्रज्यो॑तिश्च चि॒त्रज्यो॑तिश्च स॒त्यज्यो॑तिश्च
 ज्योति॑ष्मा॒श्च स॒त्यश्च॑र्त॒पाश्चा॒- (२५)

त्य॑ः॒हाः। अ॒ग्नये॒ स्वाहा॒ सोमा॑य॒ स्वाहा॑ सवि॒त्रे स्वाहा॑
 सर॑स्वत्यै॒ स्वाहा॑ पू॒ष्णे स्वाहा॑ बृ॒ह॒स्पत॑ये॒ स्वाहेन्द्रा॑य॒ स्वाहा॑
 घोषा॑य॒ स्वाहा॑ श्लोका॑य॒ स्वाहा॑ऽ॒शाय॑ स्वाहा॒ भगा॑य॒ स्वाहा॑
 क्षे॒त्रस्य॑ पत॑ये॒ स्वाहा॑ पृथि॒व्यै स्वाहा॑ऽन्तरि॑क्षाय॒ स्वाहा॑ दि॒वे
 स्वाहा॑ सू॒र्याय॒ स्वाहा॑ च॒न्द्रम॑से॒ स्वाहा॑ नक्ष॑त्रेभ्यः॒ स्वाहा॑ऽद्भ्यः॑
 स्वाहो॑षधीभ्यः॒ स्वाहा॑ वन॑स्पतिभ्यः॒ स्वाहा॑ चरा॑चरेभ्यः॒ स्वाहा॑
 परि॑प्लवेभ्यः॒ स्वाहा॑ सरी॑सृपेभ्यः॒ स्वाहा॑॥ (२६)

सोमस्य त्विषिरसि तवेव मे त्विषिर्भूयादमृतमसि मृत्योर्मा
पाहि दिद्योन्मा पाह्यवेष्टा दन्दशूका निरस्तं नमुचेः शिरः॥ सोमो
राजा वरुणो देवा धर्मसुवश्च ये। ते ते वाचः सुवन्तां ते ते प्राणः
सुवन्तां ते ते चक्षुः सुवन्तां ते ते श्रोत्रः सुवन्ताः सोमस्य त्वा
द्युम्नेनाभिषिञ्चाम्यग्ने- (२७)

स्तेजसा सूर्यस्य वर्चसेन्द्रस्येन्द्रियेण मित्रावरुणयोर्वीर्येण
मरुतामोजसा क्षत्राणां क्षत्रपतिरस्यति दिवस्पाहि समाववृत्रन्नधरा-
गुदीचीरहि बुध्नियमनु सञ्चरन्तीस्ताः पर्वतस्य वृषभस्य पृष्ठे
नावञ्चरन्ति स्वसिच इयानाः॥ रुद्र यत्ते क्रयी परं नाम तस्मै
हुतमसि यमेष्टमसि। प्रजापते न त्वदेतान्यन्यो विश्वा जातानि
परि ता बभूव। यत्कामास्ते जुहुमस्तन्नो अस्तु वयः स्याम
पतयो रयीणाम्॥ (२८)

अग्नेस्तेकांश च॥२॥ _____ [१४]

इन्द्रस्य वज्रोऽसि वार्त्रघ्नस्त्वयाऽयं वृत्रं वेध्यान्मित्रावरुण-
योस्त्वा प्रशास्त्रोः प्रशिषा युनज्मि यज्ञस्य योगेन विष्णोः क्रमोऽसि
विष्णोः क्रान्तमसि विष्णोर्विक्रान्तमसि मरुतां प्रसवे जेषमाप्तं मनः
समहमिन्द्रियेण वीर्येण पशूनां मन्युरसि तवेव मे मन्युर्भूयान्नमो
मात्रे पृथिव्यै माऽहं मात्रं पृथिवीं हिंसिषं मा (२९)

मां मा॒ता पृ॒थि॒वी हि॑सी॒दिय॑द॒स्यायु॑र॒स्यायु॑र्मे धे॒ह्यूर्ग॒स्यू॒र्ज
मे धेहि॑ यु॒ङ्क्षुः॑सि॒ वर्चो॑ऽसि॒ वर्चो॑ मयि॑ धे॒ह्य॒ग्रये॑ गृ॒हप॑तये॒ स्वाहा॑
सोमा॑य॒ वन॑स्पतये॒ स्वाहेन्द्र॑स्य॒ बला॑य॒ स्वाहा॑ म॒रुता॑मोज॑से
स्वाहा॑ ह॒ः सः शु॒चिष॑द्वसु॒रन्तरि॑क्षस॒द्धोता॑ वेदि॒षदति॑थिर्दु॒रोण॑सत्।
नृष॑द्वर॒सद॑त॒सद्धो॑म॒सद॒जा गो॒जा ऋ॒तजा॑ अ॒द्रिजा॑ ऋ॒तं
बृ॒हत्॥ (३०)

हि॑सि॒पुं म॑र्त॒जास्त्रीणि॑ च॥२॥ _____ [१५]

मि॒त्रो॑ऽसि॒ वरु॑णोऽसि॒ सम॒हं वि॒श्वैर्दे॒वैः क्ष॒त्रस्य॑ नाभि॑रसि॒
क्ष॒त्रस्य॑ योनि॑रसि॒ स्यो॒नामा सी॑द सु॒षदा॑मा सी॑द मा त्वा॑
हि॑सी॒न्मा मां हि॑सी॒न्निष॑साद धृ॒तव्र॑तो वरु॑णः प॒स्त्या॑स्वा
साम्रा॑ज्याय सु॒क्रतु॑र्ब्रह्मा(३)न् त्व॑ रा॒जन् ब्र॒ह्माऽसि॑ सवि॒ता-
ऽसि॑ स॒त्यस॑वो ब्रह्मा(३)न् त्व॑ रा॒जन् ब्र॒ह्माऽसीन्द्रो॑ऽसि॒
स॒त्यौजा॑ (३१)

ब्रह्मा(३)न् त्व॑ रा॒जन् ब्र॒ह्माऽसि॑ मि॒त्रो॑ऽसि सु॒शेवो॑
ब्रह्मा(३)न् त्व॑ रा॒जन् ब्र॒ह्माऽसि॑ वरु॑णोऽसि स॒त्यध॑र्मेन्द्र॑स्य॒
वज्रो॑ऽसि वा॒र्त्रघ्न॑स्तेन॑ मे रथ्य॒ दिशो॑ऽभ्यय॑ रा॒जाऽभू॑त्सु॒श्लोकाँ॑(४)
सुम॑ङ्ग॒लाँ(४) स॒त्यरा॑जा(३)न्। अ॒पां न॒ष्ट्रे स्वा॑होर्जो न॒ष्ट्रे
स्वाहा॑ऽग्रये॑ गृ॒हप॑तये॒ स्वाहा॑॥ (३२)

स॒त्यौजाँश्च॑त्वारि॒श॒च॑॥२॥ _____ [१६]

आग्नेयमष्टाकपालं निर्वपति हिरण्यं दक्षिणा सारस्वतं चरुं
 वथ्सतुरी दक्षिणा सावित्रं द्वादशकपालमुपध्वस्तो दक्षिणा पौष्णं
 चरुं श्यामो दक्षिणा बार्हस्पत्यं चरुं शितिपृष्ठो दक्षिणैन्द्रमेका-
 दशकपालमृषभो दक्षिणा वारुणं दशकपालं महानिरष्टो दक्षिणा
 सौम्यं चरुं बभ्रुर्दक्षिणा त्वाष्ट्रमष्टाकपालं शुण्ठो दक्षिणा वैष्णवं
 त्रिकपालं वामनो दक्षिणा॥ (३३)

आग्नेयं द्विचत्वारिंशत्॥१॥ [१७]

सृद्यो दीक्षयन्ति सृद्यः सोमं क्रीणन्ति पुण्डरिस्रजां प्र
 यच्छति दशभिर्वथ्सतुरैः सोमं क्रीणाति दशपेयो भवति शतं
 ब्राह्मणाः पिबन्ति सप्तदशं स्तोत्रं भवति प्राकाशावध्वर्यवे
 ददाति स्रजमुद्गात्रे रुक्मं होत्रेऽश्वं प्रस्तोतृप्रतिहर्तृभ्यां द्वादश
 पष्ठौहीर्ब्रह्मणे वशां मैत्रावरुणायर्षभं ब्राह्मणाच्छुसिने वासंसी
 नेष्टापोतृभ्यां स्थूरिं यवाचितमच्छावाकायानङ्गाहमग्नीधे भार्गवो
 होता भवति श्रायन्तीयं ब्रह्मसामं भवति वारवन्तीयमग्निष्टोमसामं
 सारस्वतीरपो गृह्णाति॥ (३४)

वारवन्तीयं चत्वारिं च॥१॥ [१८]

आग्नेयमष्टाकपालं निर्वपति हिरण्यं दक्षिणैन्द्रमेकादश-
 कपालमृषभो दक्षिणा वैश्वदेवं चरुं पिशङ्गी पष्ठौही दक्षिणा
 मैत्रावरुणीमामिक्षां वशा दक्षिणा बार्हस्पत्यं चरुं शितिपृष्ठो

दक्षिणाऽऽदित्यां मल्हां गर्भिणीमा लभते मारुतीं पृश्निं
 पष्ठौहीमश्विभ्यां पूष्णे पुरोडाशं द्वादशकपालं निर्वपति सरस्वते
 सत्यवाचे चरुः सवित्रे सत्यप्रसवाय पुरोडाशं द्वादशकपालं
 तिसृधन्वः शुष्कदृतिर्दक्षिणा॥ (३५)

आग्नेयः सप्तचत्वारिंशत्॥१॥ [१९]

आग्नेयमष्टाकपालं निर्वपति सौम्यं चरुः सवित्रं द्वादश-
 कपालं बारहस्पत्यं चरुं त्वाष्ट्रमष्टाकपालं वैश्वानरं द्वादशकपालं
 दक्षिणो रथवाहनवाहो दक्षिणा सारस्वतं चरुं निर्वपति पौष्णं चरुं
 मैत्रं चरुं वारुणं चरुं क्षैत्रपत्यं चरुमादित्यं चरुमुत्तरो रथवाहनवाहो
 दक्षिणा॥ (३६)

आग्नेयं चतुस्त्रिंशत्॥१॥ [२०]

स्वाद्धीं त्वां स्वादुनां तीव्रां तीव्रेणामृताममृतेन सृजामि
 सः सोमेन सोमोऽस्यश्विभ्यां पच्यस्व सरस्वत्यै पच्यस्वेन्द्राय
 सुत्राम्णे पच्यस्व पुनातुं ते परिस्रुतः सोमः सूर्यस्य दुहिता।
 वारेण शश्वता तना॥ वायुः पूतः पवित्रेण प्रत्यङ्खसोमो अतिद्रुतः।
 इन्द्रस्य युज्यः सखा॥ कुविदङ्ग यवमन्तो यवं चिद्यथा दान्त्यनुपूर्वं
 वियूयं इहेहैषां कृणुत भोजनानि ये बर्हिषो नमोवृक्तिं न जग्मुः॥
 आश्विनं धूम्रमा लभते सारस्वतं मेषमैन्द्रमृषभमैन्द्रमेकादशकपालं

निर्वपति सावित्रं द्वादशकपालं वारुणं दशकपालं२ सोमप्रतीकाः
पितरस्तृष्णुतु वडंबा दक्षिणा॥ (३७)

भोजनानि षड्विंशतिश्च॥१॥ [२१]

अग्नाविष्णू महि तद्वां महित्वं वीतं घृतस्य गुह्यानि नाम।
दमेदमे सप्त रत्ना दधाना प्रति वां जिह्वा घृतमा चरण्येत्॥
अग्नाविष्णू महि धामं प्रियं वां वीथो घृतस्य गुह्या जुषाणा।
दमेदमे सुष्टुतीर्वावृधाना प्रति वां जिह्वा घृतमुच्चरण्येत्॥ प्र णो देवी
सरस्वती वाजैर्भिर्वाजिनीवती। धीनामवित्र्यवतु। आ नो दिवो
बृहतः (३८)

पर्वतादा सरस्वती यजता गन्तु यज्ञम्। हवं देवी जुंजुषाणा
घृताचीं शग्मां नो वाचमुशती शृणोतु॥ बृहस्पते जुषस्वं नो हव्यानि
विश्वदेव्य। रास्व रत्नानि दाशुषै॥ एवा पित्रे विश्वदेवाय वृष्णे
यज्ञैर्विधेम नमसा हविर्भिः। बृहस्पते सुप्रजा वीरवन्तो वयं
स्याम पतयो रयीणाम्॥ बृहस्पते अति यदर्यो अर्हद्दुमद्विभाति
ऋतुमञ्जनेषु। यद्दीदयच्छवंस- (३९)

तंप्रजात तदस्मासु द्रविणं धेहि चित्रम्॥ आ नो मित्रावरुणा
घृतैर्गव्यूतिमुक्षतम्। मध्वा रजांसि सुक्रतू॥ प्र बाहवां सिसृतं
जीवसे न आ नो गव्यूतिमुक्षतं घृतेन। आ नो जनै श्रवयतं
युवाना श्रुतं मे मित्रावरुणा हवेमा॥ अग्निं वः पूर्य गिरा देवमीडे

वसूनाम्। सपर्यन्तः पुरुप्रियं मित्रं न क्षेत्रसाधंसम्॥ मक्षू देववतो
रथः (४०)

शूरो वा पृथ्सु कासु चित्। देवानां य इन्मनो यजमान
इयक्षत्यभीदयज्वनो भुवत्॥ न यजमान रिष्यसि न सुन्वान न
देवयो॥ असदत्र सुवीर्यमुत त्यदाश्वश्चियम्॥ नकिष्टं कर्मणा नशत्र
प्र योषत्र योषति॥ उप क्षरन्ति सिन्धवो मयोभुव ईजानं च
यक्ष्यमाणं च धेनवः। पृणन्तं च पपुंरिं च (४१)

श्रवस्यवो घृतस्य धारा उप यन्ति विश्वतः॥ सोमारुद्रा वि वृहतं
विषूचीममीवा या नो गयमाविवेश। आरे बांधेथां निर्ऋतिं पराचैः
कृतं चिदेनः प्रमुमुक्तमस्मत्॥ सोमारुद्रा युवमेतान्यस्मे विश्वा
तनूषु भेषजानि धत्तम्। अव स्यतं मुञ्चतं यत्रो अस्ति तनूषु बद्धं
कृतमेनो अस्मत्॥ सोमापूषणा जनना रयीणां जनना दिवो जनना
पृथिव्याः। जातौ विश्वस्य भुवनस्य गोपौ देवा अकृण्वन्नमृतस्य
नाभिम्॥ इमौ देवौ जायमानौ जुषन्तेमौ तमांसि गूहतामजुष्टा।
आभ्यामिन्द्रः पक्वमामास्वन्तः सोमापूषभ्यां जनदुस्त्रियांसु॥ (४२)

वृहतः शवसा रथः पपुंरिं च दिवो जनना पञ्चविंशतिश्च॥५॥ [२२]

अनुमत्या आग्नेयमैन्द्राग्रमग्नये सोमाय प्रति पूरुषमैन्द्राग्रं धात्रे बाहस्पत्यमग्नये गृहपतयेऽर्थतो देवीः

समिधुः सोमस्येन्द्रस्य मित्र आग्नेयः सद्य आग्नेयमाग्नेयः स्वाद्वीं त्वाऽग्नाविष्णु द्वाविंशतिः॥२२॥

अनुमत्यै यथासंति देवीरापो मित्रोसि शूरो वा द्विचत्वारिंशत्॥४२॥

अनुमत्या उस्त्रियांसु॥

हरिः ॐ ॥

॥कृष्ण-यजुर्वेदीय-तैत्तिरीय-संहितायां प्रथमकाण्डे अष्टमः प्रश्नः
समाप्तः॥१-८॥

॥कृष्ण-यजुर्वेदीय-तैत्तिरीय-संहितायां प्रथमकाण्डः समाप्तः॥१॥

 generated on **January 25, 2026**

Downloaded from <http://stotrasamhita.github.io> | **Sto-**
traSamhita | [Credits](#)